О. И. Бр. 4697

СИРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

20 октобар

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

БРОЈ 163 ГОД. V — БЕОГРАД, 9 ЈАНУАР 1948 — ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА — ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443 — ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИН.

ШТЕДЊА СИРОВИНА И ДЕФИЦИТНИХ МАТЕРИЈАЛА У ПРВОЈ ГОДИНИ ПЛАНА

Значај уштеде материјала, горива и сировина за свестрани успех у планској привреди

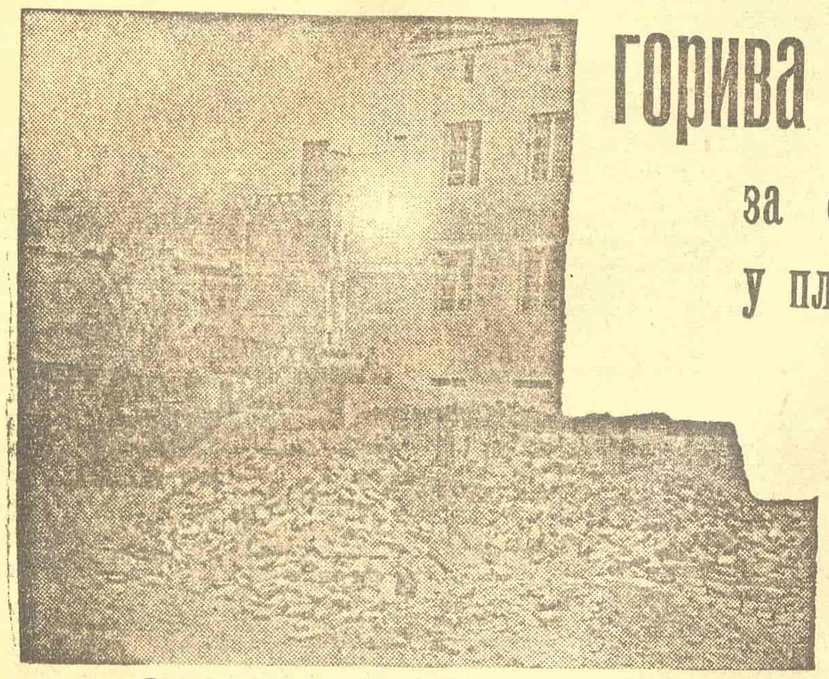

Растурени материјал на једном градилишту

У условима огромног пораста и проширивања наше производње, а с тим у вези и појаве помањкања извесних врста сировина и материјала, намеће се као нужност потреба свестране и планске штедње. Ова потреба је тим већа, што су производна средства и основна богатства данас, у нашој новој друштвеној стварности, општа својина, својина људи који раде и стварају.

Маршал Тито је у низу својих говора подвукао значај штедње и чувања народне имовине. Важност ових чиналаца маршал Тито је нарочито нагласио у својим последњим говорима, поводом Нове године и пуштања у погон фабрике тешких алатних машина у Железнику: „Не смије се одности безобзирно и расипнички, јер расипништво у данашњим условима унутрашњег и економског развитка наше земље претставља злочин према роду."

Предузећа Београда су у току прошле године имала местимично у погледу уштеде материјала, горива и сировина приличне успехе. Овде треба нарочито подвући значај уштеда по предузећима дрвне индустрије. Само у новембарском такмичарском периоду 4 београдска предузећа успела су да уштеде материјала и сировина за 5,139.545 динара,при чему је само предузеће „20 октобар" уштедело суму од 2,906.905 динара. Текстилна предузећа Београда, за исто то време уштедела су сировина и погонског материјала за 2,053.841 динар. У истом периоду металска предузећа уштедела су свега 209.796 динара. Укупна уштеда материјала и сировина у току новембарског такмичења у Београду износи 11,742.510 динара, што претставља приличан, иако не у потпуности задовољавајући успех. Бродоградилиште на Чукарици је успело да, правилним организовањем производних саветовања и применом рационализаторских предлога, знатно смањи трошкове производње, а истовремено да повећа учинак рада и премаши производне планове.

У низу грађевинских предузећа, захваљујући рационализаторским методама појединаца, била је такође током 1947 године уштеђена знатна количина материјала и новца. Овде треба подвући значај малих проналазака и рационализаторских предлога Светозара Спасеновића, Глигора Тодоровића, инжењера Калафатовића, инжењера Ђорђа Долги и радника Јована Спасића, Владимира Корнића и архитекте Миливоја Бабића, чија је примена омогућила знатну уштеду дефицитних материјала, финансиских средстава и радне снаге.

Међутим, добро спроведена штедња није била током 1947 године принцип рада свих београдских предузећа. Често је због журбе да се производни план испуни и премаши принцип штедње запостављан, тако да су планови испуњавани на уштрб смањења производних трошкова. Такав је случај са металним предузећем „Шумадија", у коме се дешавало да су ради испуњавања норме појединих радници секли плех не водећи рачуна о његовој рационалној потрошњи.

Посебну пажњу заслужује појава расипништва по грађевинским предузећима у Београду. Скоро је општа појава да се по грађевинским предузећима није водила довољна брига о чувању и уштеди материјала. Ова појава је тим тежа што се, због новог повећања обима грађевинске делатности, осећала знатна оскудица у грађевинском материјалу, а нарочито оскудица у цементу, бетонском гвожђу и грађевинским машинама.

Маршал Тито је, осврћући се на грађевинску делатност, указао на чињеницу да се: „у многим случајевима поступало са грађевинским материјалом, цементом, дрвеном грађом итд., крајње расипнички, трошило се цемент и друга грађа безобзирно, као да је код нас тај материјал неисцрпан. Кад се узме у обзир да је код нас грађевинска дјелатност узела огромне размјере у свим нашим републикама, онда је штета причињена таквим расипничким поступком са грађевинским материјалом заиста достигла врло велике размјере, јер је такав расипнички поступак имао мјесто у свим републикама и на многим мјестима, негдје више, негдје мање".

Како је конкретно изгледало то расипање грађевинског материјала може се најбоље видети приликом обиласка београдских градилишта.

На градилишту у Цвијићевој улици упропашћен је непажњом велики број цигала, бетонских трегера и део дрвене грађе коју су често разносили пролазници. На градњи официрских станова (угао Московске и Краља Милутина) немилице је расипан бетон. Код позоришта „Мањеж" и дан-данас стоји разбацан грађевински материјал. На овом градилишту није било правилног коришћења гвожђа и дрвене грађе, која је била развлачена.

Случајева расипништва било је и на градњи филмског града (растурање и лоше резање гвожђа), на градњи Президијума (зидање, рушење и поновно зидање због погрешних планова), на градилишту Интерне клинике (растурање дрвене грађе и рушење превисоко подигнутог зида због непажње пословође) итд. итд. Овде треба додати и непажњу, аљкав рад за време летњих месеца у предузећу „Стандард-бетон" (сада „Морава"), где је често 50 од сто бетонских трегера упропашћавано приликом транспортовања до разних градилишта.

Извесно опортуно држање неких виших оперативних руководстава према брзој примени рационализаторских предлога, чијом би се применом постигла знатна уштеда грађевинског материјала, такође је проузроковало непотребно расипање. Такав се случај десио са предлогом тесача „Комграпа" Николе Делића, чијом би применом само на једном градилишту могло да се уштеди 500 кубних метара, 5000 килограма ексера, неколико тона бетонског гвожђа и 30 од сто стручне радне снаге. Та уштеда би изнела у новцу 1,500.000 динара, али грађевинско одељење ИОНО-а одбило је тај предлог и тек на интервенцију Месног синдикалног већа, када је добар део радова већ био завршен, дошло је одобрење за рад по предлогу Николе Делића.

Сви ови случајеви расипништва и недовољне бриге за спровођење најстрожије штедње, било да се они појављују по фабрикама или грађевинским предузећима, указују на то да је у новој години, другој години рада по плану, потребно посветити максималну пажњу рационалној потрошњи материјала, сировина, горива, употреби машина, да је потребно повести најодлучнију борбу против расипништва ма у каквом се облику оно појавило и повећати будност при руковању народном имовином.

Да би се то постигло, треба мобилисати све расположиве снаге, од радништва и управних одбора синдикалних подружница до управа предузећа, планера, техничара и контролног апарата.

Година 1948 треба да буде, уз унапређење производње, обележена и сталном тежњом за уштедом и правилном потрошњом средстава и материјала. У ту сврху по индустриским предузећима треба што више усавршавати технолошки процес, штедети сировине, материјал, гориво и машине, и рационално користити радно време и радну снагу.

У грађевинарству, пред којим и у овој години стоје обимни задаци ,чување дефицитних материјала, грађе и машина треба такође да буде обавезни пратилац сваког рада.

Производни планови за ову годину биће у потпуности испуњени и премашени тек онда, ако уложене напоре и радни елан прати свеопшта тежња за правилним коришћењем материјала и средстава, као и високо развијени смисао за штедњу.

Б. Вучковић

Активност чланова синдиката у основним организацијама Фронта

Кроз читаво време постојања и рада Народног фронта у Београду, радници и намештеници — чланови синдиката уносили су у рад и живот Фронта своју преданост ствари наше домовине, своја организациона искуства, политичку свест и дух социјалистичког такмичења, дух социјалистичког односа према раду. Примером и личним учешћем радника у раду Фронта, стваралачка иницијатива и активност радника на обнављању фабрика, на покретању производње, пренесена је на све фронтовске масе. Уз раднике и намештенике сврстали су се као активни фронтовци: домаћице, пензионери, занатлије, а нарочито омладина, на стваралачком раду око расчишћавања рушевина, поправке и изградње улица, улепшавања насеља и града. Од обнове фабрика, покретања производње, обнове зграда, улица и насеља, прешло се на изградњу, на извршење задатака постављених Петогодишњим планом.

Народни фронт, предвођен својом Комунистичком партијом, постаје огромна снага наших народа. Од конференција за разјашњавање појединих политичких питања, конференција за припрему и провођење избора за органе народних власти, читалачких група, дељења карата за снабдевање итд. наше основне фронтовске организације прешле су и на формирање радних брига да и на извршивање привредних задатака. Учешћем чланова Фронта у добровољним радним акцијама, такмичењем појединаца, основних организација и рејона међусобно, стварао се нови лик грађана Федеративне Народне Републике Југославије. Ударници, новатори и рационализатори, руководиоци и организатори производње у предузећима понос су фронтовских организација, понос су његове улице и насеља. Они служе за пример.

Ради даљег јачања организација Народног фронта, њиховог организационог учвршћења и још ширег обухватања и активизације народних маса у фронту, у прошлој години укинуте су основне организације фронта у предузећима и установама. Ова мера дошла је управо због тога да би радници и намештеници могли дати још већу, непосредницу помоћ својим радом и учешћем у основним организацијама фронта у улици где станују. Зато што је фронт не само политичка организација нашег народа, већ и организатор и покретач за мобилизацију свих људи на извршењу Петогодишњег плана, за изградњу боље и лепше будућности нашег народа, још више се осећа потреба да радници и намештеници узму што активнијег учешћа у раду у крају где станују. Велики део радника и намештеника и раније, поред постојања основне организације фронта у установи и предузећу, био је члан фронта у својој улици.

Сасвим је разумљиво да је било потребно да се укине ово дуплирање и да у предузећу и установи остане само синдикална организација, а да се сви чланови синдиката укључе у активан рад у основну организацију фронта у улицама где станују. Учешћем свих радника и намештеника и њихових породица у раду фронта у основној организацији, знатно ће ојачати основне организације. Искуство у раду, организацији посла и такмичењу, које су радници стекли у фабрици, много ће помоћи да се још више развије радна способност и такмичарски елан код свих чланова фронта. Укидањем основних организација у установама и предузећима омогућава се радницима и намештеницима да буду чланови основне организације Народног фронта тамо где станују. Управо ради тога поставља се задатак пред синдикалне организације да позивају и упућују своје чланове да буду први и најактивнији чланови фронта, да буду најактивнији у објашњавању политичких догађаја у земљи и у свету, у објашњавању појединих мера народних власти, у организацији предавања и учешћу у дискусији, у вођењу и организацији читалачких група и кружока, да буду организатори и учесници у добровољним радним бригадама фронта у својој улици и да помогну у свим акцијама фронта. Радници и намештеници и њихове породице треба још више да буду мобилизатори свих поштених људи у Народном фронту. Они треба да допринесу успеху у свима акцијама Народног фронта, да се читав народ организује и ангажује за што бржу ликвидацију прошлости, ликвидацију привредне и културне заосталости нашег града.

Налазимо се пред изборима за органе Народног фронта. Ови избори имају велико значење за рад организација Народног фронта. Наше синдикалне организације треба да помогну да се сви чланови синдиката ангажују у припреми и провођењу ових избора. Но, још увек има појединих чланова синдиката који нису пренели своје чланство фронта из установа и предузећа на основну организацију фронта у улици где станују. Још има чланова синдиката који својим политичким ставом и својим залагањем у производњи, свим својим бићем припадају фронту, а нису потражили своју основну организацију фронта, нису измирили чланарину и дали свој допринос и своју помоћ у раду основне организације фронта. Сви чланови синдиката, синдикални форуми и активисти с једне стране и чланови, активисти и основне организације фронта с друге, треба да поради да не буде ни једног радника и намештеника који не би био повезан за своју основну организацију фронта, који не би са своје стране допринео даљем јачању и учвршћењу фронта, мобилизацији свих народних снага у фронт и акције фронта. Ови избори за органе Народног фронта нека послуже за још веће окупљање свих поштених људи нашег града,нека послуже за организационо учвршћење општенародне политичке организације нашег народа — Народног фронта.

Грга ЈАНКЕС

На пролеће почиње ново међуградско такмичење

У суботу 27 и недељу 28 прошлог месеца одржани су састанци дванаесторице делегата главних градова наших република по питању међуградског такмичења Народног фронта.

Искуства стечена у току првог међуградског такмичења, које је одржано у току лета 1946 године, дала су могућности да се припремању овог новог такмичења приђе се много више разумевања и система, а нарочито се обратила пажња на то да се за такмичење изаберу оне гране фронтовског рада, које су заједничке у свим градовима, по којима се може паралелно радити, ма да ће сваки град посебно имати и читав низ других радова и задатака, чији резултати неће долазити у оквир такмичења.

Утврђено је да се чланови Фронта свих наших главних градова такмиче у четири гране: у акцијама добровољног рада, у културно - просветном раду, у фискултури и развоју веза са селом.

По питању добровољног рада, у Београду, узеле би се у обзир само масовне акције, чији би се резултат могао измерити вредношћу уштеђеног новца. То би били радови у градском плану, као што су радови у Новом Београду, на „Звездари", Универзитетском кварту и слично.

Што се тиче културно-просветног рада, као мерило за одређивање победе узеће се квалитет, а не као до сада, број одржаних приредби, састанака, кружока, итд.

Такмичење ће се одвијати у гранама: драма, оркестар, хорско певање, дечје групе и фолклор. Наставиће се такмичење и у описмењавању, с обзиром на неопходност овог посла, ма да сви градови немају неписмених у истом броју.

У свим ће се градовима спроводити елиминаторно такмичење а 29 новембра све најбоље екипе наступиће у оквиру једне јединствене приредбе — међуградске смотре.

С обзиром на велики значај фискултуре, због потребе да се она стално омасовљава, мерило за фискултуру биће подаци о масовности учешћа.

У току такмичења одржаваће се репрезентативни сусрети. Нарочита пажња поклониће се основном физичком образовању.

Везе са селом и такмичење по тој грани одвијаће се путем подизања задружних домова, магацина и радионица.

*

Прелазна застава додељиваће се свака два месеца, а такмичење ће почети првога марта. У трајни посед заставу ће добити онај град, који покаже најбоље резултате.

Двадесет четвртог јануара одржаће се поновни састанак, а до тога времена сваки град ће припремити свој детаљан такми-

(Наставак на другој страни)

ЗИМСКЕ ЖАЛОСТИ

— Ово сунце са истока увек растопи нашега снешка!

ЧЕСТИТКЕ

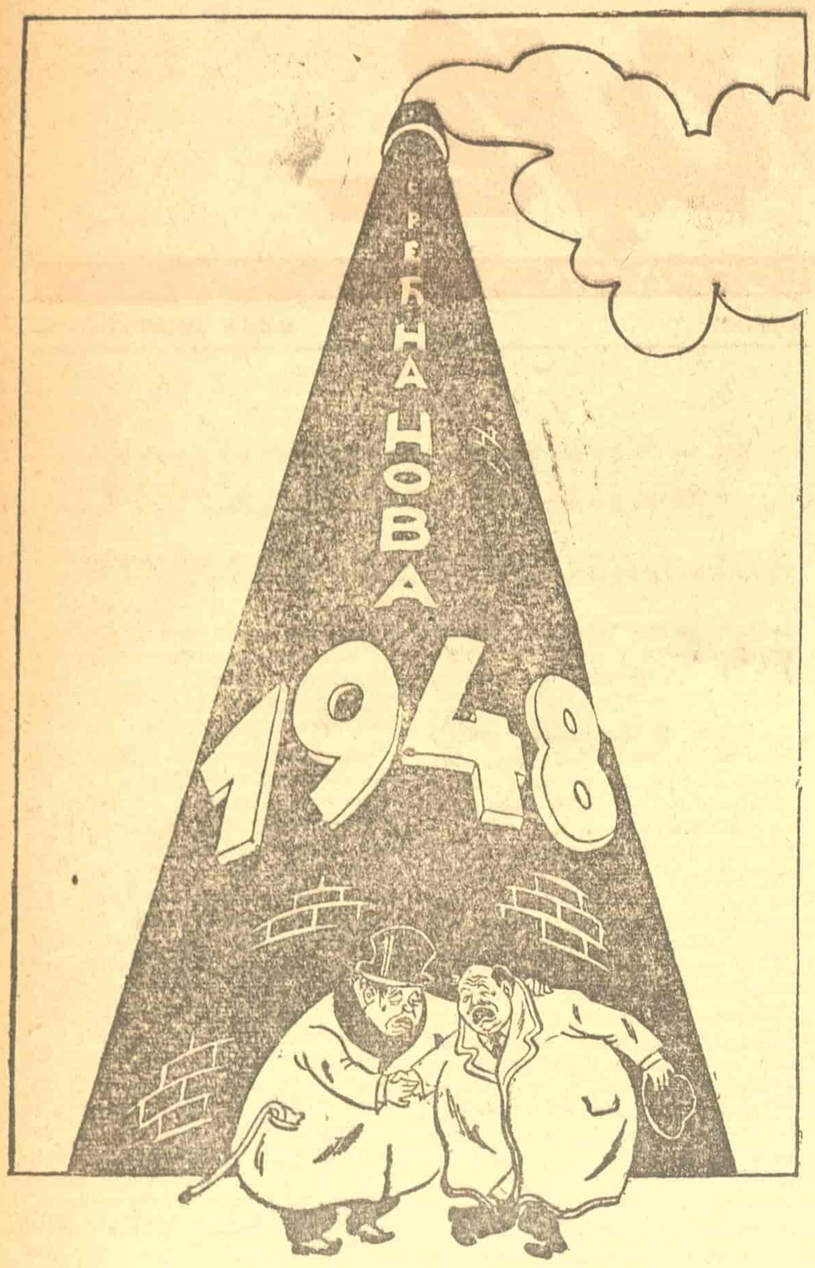

— Моје саучешће!

При Градском одбору Фронта Београда основана је секција за уређење „Звездаре"

С обзиром на висину терена, на доминацију над градом, као на заиста ретко леп поглед на Дунав и равницу његове леве обале, градско насеље „Звездара", у Петом рејону, претвориће се у парк.

Већ у току последње две године радило се на систематском пошумљавању овога краја, на коме су послу чланови Фронта Петога рејона уложили знатан број радних сати. Првобитна одлука да се ово насеље пошуми била је резултат потребе повећања зелених површина у граду, а исто тако и потребе да се умањи, у оквиру могућности, дејство северо-источног ветра — кошаве, па према томе да се и ублаже климатске прилике Београда.

До сада је на „Звездари" углавном сађен багрем, који има својство да се нагло развија, а осим тога многолистан је, што омогућује стварање хумуса потребног за даље пошумљавање.

Откада је одлучено да „Звездара" постане градски репрезентативни и најлепши парк, предузеле су се мере да се ова одлука што пре спроведе у дело.

Предвиђено је да централна тачка парка буде монументални споменик народно-ослободилачкој борби, који ће радити наш познати скулптор-мајстор Антун Аугустинчић. Овај споменик, великих размера, биће видљив из свих крајева Београда.

Секција Градског одбора, коју сачињавају Грга Јанкес и Драгојло Ђурић, проширена је. У њу су ушли Влада Јовановић, архитекта Добровић и инжењер шумарства Прошић.

Урбанистички завод ради на плану за уређење „Звездаре" и ових дана биће готов, а кад га размотри Влада Србије, рачуна се да ће, половином јануара, секција моћи да се позабави израдом свога плана рада у вези са добровољним снагама Фронта, као и у вези са планом за међуградско такмичење.

У вези са овим будућим највећим парком, већ сад се користи време да се испитају разни услови рада, као и колико ће и каквих ће врста садница бити потребно, у вези са квалитетом земље, струјањем ваздуха и другим околностима.

На пролеће, када све буде утврђено и, према пројекту Урбанистичког завода и плану ове секције, буду распоређени задаци, чланови Фронта Београда имаће прилике, од првога марта, да раде на једном заиста значајном и лепом послу. Они ће допринети, помажући стручњацима, да Београд добије свој најлепши парк на идеалном терену „Звездаре" и да споменик народно-ослободилачкој борби добије свој достојан оквир.

ПРЕД ДРУГИ КОНГРЕС АФЖ-А ЈУГОСЛАВИЈЕ

Жене Београда

припремају се за Други конгрес

Да би значајан дан одржавања Другог конгреса АФЖ-а Југославије дочекале што боље, жене Београда су преузеле низ претконгресних обавеза. Обавезале су се да у овом кратком периоду до конгреса на свима секторима рада постигну што боље резултате. Сва посела, читалачке групе и друге форме рада жена имаће агитационо-политички карактер. На поселима и читалачким групама жене се упознају са значајем Другог конгреса који се одржава после Другог конгреса Фронта Југославије.

Поред других обавеза, жене свих рејона Београда такмиче се у припремању поклона за делегати Конгреса. Сваки рејон ће припремити лепе поклоне који ће се предати маршалу Титу, Централном одбору АФЖ-а Југославије и делегатима наше и страних земаља.

Чланице АФЖ-а Првог рејона припремиће као поклон за Други конгрес неке народне мотиве, делове народних ношњи и друге ручне радове.

Жене Другог рејона масовно учествују у припремама поклона. Оне су добиле од вајара Сретена Стојановића бисту жене са класом и српом и та ће се биста излити у сребру. Сакупљају сребрн новац, ланчиће и друге ситнице од сребра. За кратко време сакупљена је довољна количина сребра и та биста, која ће бити леп дар Другом конгресу жена Југославије, већ се лије.

Жене Трећег рејона су решиле да за Други конгрес припреме као поклон шарену шумадиску торбу, преслицу и гусле.

У Четвртом рејону припрема се леп албум са сликама жена из свих наших република. Столарско предузеће „20 октобар", које се налази у Четвртом рејону, израђује као поклон за Други конгрес софру са троношцима.

Жене Петог рејона спремају као дар плакету од сребра са ликом жене. Жене из предузећа прецизне механике, које се налази у Петом рејону, припремају плакете са ликом Тита и Стаљина.

Жене Шестог рејона спремају за Други конгрес бронзану биету жене која раскида ланце.

Жене Седмог рејона поклониће Другом конгресу ташну од ручног рада. Сем тога, оне ће поклонити једну елику, ручни рад, коју је израдила једна жена у логору на Бањици.

Антифашисткиње Земуна за Други конгрес АФЖ-а Југославије већ су спремиле сватовску чутуру, ћилиме, пешкире и друге ствари које се употребљавају на свадбама.

Поред припремања поклона, жене Београда су узеле обавезу да до Конгреса продају 200.000 конгресних маркица. Циљ продавања ових маркица је да шире упознавање нашег грађанства, а нарочито жена, са претстојећим Конгресом и његовим значајем.

Поред свих ових припрема, жене Београда пријављују своје станове за пријем делегата. И овога пута оне ће показати своје гостољубље и широм отворити врата делегатима наше и страних земаља.

ИЗ ГЛАВНИХ ГРАДОВА ДРУГИХ РЕПУБЛИКА

Чланови Фронта Сарајева дали су знатан прилог у првој години Петолетке

Сарајево се нагло опоравља из запуштености и рушевина. Народне власти, уз помоћ масовних организација, брзо су измениле његов изглед. Данас, у периоду прве године Петогодишњег плана, у Сарајеву се налазе у изградњи 53 зграде, које су махом предвиђене за становање. Поред станбених, граде се и разне друге државне установе, као што је Медицински факултет, Нова жељезничка станица, Фабрика порцулана, Фабрика тјестенина итд. Нарочито ће уљепшати град ново изграђени булевар, који ће бити широк 70 метара, а протезаће се од Нове жељезничке станице до Маријин Двора. Овај булевар биће завршен у току првог Петогодишњег плана, упоредо са изградњом Нове жељезничке станице која ће бити изграђена у најмодернијем стилу.

Поред грађевина извршене су поправке улица и паркова. Док су раније постојала два запуштена парка, сада их има пет лијепих и уређених.

Фронтовске организације су помогле све државне мере у подизању и унапређењу Сарајева. Оне су помогле поправку и проширивање улица, изградњу објеката, пошумљавање голети око Сарајева, изградњу великог Фискултурног стадиона у Кошеву, али од свега највидније место заузима акција сарајевских масовних организација у изградњи Радничког насеља у Швракином селу. Ту се подиже добровољним радом чланова Фронта 235 кућа са 500 станова за трудбенике. До сада је изграђена и под кров стављена 161 кућа, гдје се још изводе завршни унутарњи радови, канализација и друго. Радови на овом насељу биће завршени у 1948 години.

У непосредној близини тога насеља гради се и Поликлиника, која ће првенствено служити за становнике насеља. У 1948 години ту ће се подићи дом културе, двоје дечје јасле, тржница и школа седмољетка. На изградњи овог насеља учествовало је око 84.000 синдикално организованих радника и намјештеника. Они су дали укупно 257.456 радних сати. Бригаде Народног фронта града Сарајева учествовале су са 70.851 чланом и дале су 292.013 радних сати. Омладинске бригаде учествовале су на изградњи овог насеља са 11.486 чланова и дале 51.784 радна сата. У овој акцији су учествовали и демобилисани борци сарајевског гарнизона који су дали 4.450 радних часова са 650 учесника. Укупно је учествовало 166.155 грађана Сарајева обухваћених масовним организацијама. Дато је укупно 605.703 радна сата.

На културно просвјетном пољу постигнути су велики успјеси. Повећао се број основних школа и, што је важно, отворише су се школе на периферији, гдје их раније није било. По ослобођењу у Сарајеву је затечено око 17.000 неписмених изнад 14 година. Само ове године на описмењавању ради 79 аналфабетских течајева са 1.193 полазника, а од ослобођења до овогодишње кампање за описмењавање научило је читати и писати преко 6.000 лица. У предузећима је формирано 6 течајева основних знања за раднике са 232 полазника, који треба да, у кратком року, заврше 4 разреда основне школе.

Школа за више стручно образовање у Сарајеву раније није ни било. Није постојао ни један факултет. Међутим данас постоје Медицински и Правни факултет, Виша педагошка школа, Висока школа за планинско газдовање, школа за сликарство и уметничке занате и Државна музичка школа. Поред ових постоје многе средње стручне школе, које ће убрзати повећање броја кадрова у производњи.

Сви ови подаци, као и многи други, који нису овдје истакнути, јасно говоре како се Сарајево брзим темпом развија и претвара у истински културни и друштвени центар Народне Републике Босне и Херцеговине.

(Наставак са прве стране) чарски план. На том поновном састанку утврдиће се све појединости и донети коначне одлуке.

•

Београђанима није стран такмичарски дух ни циљеви и значај такмичења. Они су то показали и пре такмичења 1946 године, спроводећи међурејонско такмичење у свим постављеним акцијама, а и после 1946 године, кад су се и поједине основне организације међу собом мериле у разним гранама свога разноврсног фронтовског залагања. Зато ће Београђани дочекати ово ново такмичење спремни да се искрено заложе, користећи сва досадања искуства, и спремни да путем такмичења пруже своме граду максимум онога што се у том раздобљу може дати.

Велика нова радилишта створиће широке могућности да се на њима опроба и добра воља и радни полет и одушевљење. Биће то опет једно бурно лето, пуно радосних резултата и оне такмичарске веселости, коју изазива рад на своме и за себе. Јер, чланови Фронта Београда свесни су чињенице да се најлепше и најправилније рад за себе одвија кроз рад за заједницу.

Зато нека преостало време до првога марта буде време озбиљних припрема и тражења начина како да рад у оквиру такмичења буде ефикасан и плодоносан.

Београђани ће морати да униже озбиљне напоре с обзиром да поред себе имају као суборца победничко Сарајево из 1946 године и загребачке градитеље Аутостраде братства и јединства, који за собом имају богато радно искуство и добар смисао за организацију. А треба рачунати да ће и остали главни градови наших народних република уложити све своје напоре да изиђу са добрим резултатима.

Чланови Фронта Београда поздрављају чланова Фронта осталих главних градова — такмичара, припремајући се за ово такмичење у циљу бољитка, напретка и пуних успеха.

Похваљени и награђени чланови Народног фронта Београда

Доносимо наставак списка похваљених и награђених чланова Фронта, који су у току 1947 године на разним акцијама Фронта дали преко 300 часова добровољног рада, помажући на тај начин рад на извршењу Плана.

У Првом рејону награђени су и похваљени: Жарко Лазић, јорганција, који се истакао у свим акцијама Фронта као организатор, а нарочито на добровољним радовима, где је дао око 400 радних часова; Негослав Михајловић, видно се истакао учешћем и залагањем у свим акцијама Фронта, а нарочито на добровољним радовима. Дао је око 400 добровољних радних часова; Олга Васиљевић, чиновник, дала је, као бригадир радне бригаде, преко 300 добровољних радних часова. Истакла се као руководилац читалачких група и у раду у АФЖ-у као и у помоћи народним властима на снабдевању и социјалном старању. У свим акцијама Фронта дала је преко 800 радних часова; Чеда Стојљковић, металски радник, као десетар радне бригаде, дао је преко 400 добровољних радних часова; Јован Васиљевић, ученик, истакао се нарочито у радним бригадама на добровољним радовима, а исто тако у културно-просветном раду. Дао је преко 400 добровољних радних часова.

У Другом рејону похваљени су и награђени: Милева Јовановић, радница, учествовала је у свим акцијама Народног фронта. Дала је 1261 радни час од којих 204 у грађевинарству; Урош Миланковић, радник дао је 1033 радна часа, од којих 280 у грађевинарству, а највише се истакао у помоћи народним властима; Мирко Мијачевић, чиновник, дао је преко 1000 радних часова, а од тога броја 636 у грађевинарству; Часлав Стефановић, пензионер, истакао се нарочито у сређивању извештаја. Дао је преко 400 радних часова; Радован Богдановић, механичар дао је преко 300 радних часова.

У Трећем рејону похваљени су и награђени: Сава Костић, обућарски радник, дао је 820 радних часова; Милоје Митровић, ложач, залагао се у свим акцијама, а нарочито се истакао на добровољним грађевинским радовима. Дао је 780 радних часова; Богољуб Јовановић, службеник, дао је, као руководилац добровољних грађевинских радова своје основне фронтовске организације, 590 радних часова; Љубица Рапајић, радница, дала је 447 радних часова на добровољним грађевинским радовима и истакла се у акцијама за помоћ народним властима. Милка Стојановић, службеник, иако стара преко 60 година, активно је радила на свим радовима и дала преко 350 часова.

У Четвртом рејону похваљени су и награђени: Бранко Цветковић, показао се као најбољи руководилац радне бригаде иако је инвалид 90 од сто. Дао је 311 радних часова; Миливоје Петровић, службеник, залагао се на дужности претседника основне организације и руководиоца радне бригаде, која је под његовим руководством освојила прелазну заставицу. Свој годишњи одмор провео је у фронтовском реду. Дао је 482 радна часа; Коста Стојановић, настојник зграде, учествовао је у свим акцијама Фронта и дао преко 300 радних часова; Милан Прокић, радник, дао је преко 300 добровољних радних часова; Душан Тадић, пензионер, иако прилично стар, учествовао је редовно у свим акцијама Фронта и дао преко 300 добровољних радних часова.

У Петом рејону похваљени су и награђени: Драга Ђурић, чистачица, учествовала је у свим акцијама Фронта и дала преко 350 радних часова; Василија Бераковић, чистачица, дала преко 350 добровољних радних часова; Стана Перишић, домаћица, била је једна од најбољих у својој организацији. Дала је 450 радних часова; Петар Лазовић, учествовао је у свим акцијама Фронта и дао 450 радних часова; Драга Дрљача, домаћица, иако већ стара жена, дала је 350 добровољних радних часова.

У Шестом рејону похваљени су и награђени: Тодор Паранос, новинар, један од најбољих бригадира у своме рејону, и његовом заслугом бригада је добила заставицу. Дао је 380 радних часова; Љубомир Лончарски, пензионер, дао је 450 добровољних радних часова; Драгутин Арнаутовић, пензионер, учествовао је у свим акцијама Фронта и дао 450 радних часова; Вида Јовановић, домаћица, један од најактивнијих чланова одбора и дала је 380 радних часова; Драгољуб Станковић, трговац дао је 358 добровољних радних часова.

У Седмом рејону похваљени су и награђени: Мица Здравковић, домаћица, истакла се нарочито у раду на помоћи народним властима. Дала је 435 радних часова; Љубица Ристић, домаћица, радила је на свим акцијама и по свим питањима АФЖ-а дала 430 радних часова; Нада Ђорђевић, учествовала је у свим радним акцијама и на осталим задацима Фронта и дала 410 радних часова; Боса Тодоровић, радница, истакла се нарочито на раду на помоћи народној власти и у радној бригади. Дала је 420 радних часова; Милан Панајотовић, шофер, као руководилац радне бригаде радио је на свим радовима и дао 434 добровољна радна часа.

У Осмом рејону похваљени су и награђени: Зма Марић, домаћица, учествовала је увек у добровољним радовима и дала 380 добровољних радних часова; Наталија Миличић, радница, ударница са Омладинске пруге, све своје слободно време проводила је на добровољним радовима. Дала је преко 580 добровољних часова.

ГРАДСКО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ХЕМИСКО ЧИШЋЕЊЕ И БОЈЕЊЕ

„ЧИСТОЋА"

БЕОГРАД
ОБЛАКОВСКА 26

ПОД РУКОВОДСТВОМ СТРУЧНИХ МАЈСТОРА, ХЕМИСКИ ЧИСТИМО И БОЈИМО НАЈБОЉЕ.
ПРЕДАЈТЕ СА ПУНИМ ПОВЕРЕЊЕМ ВАШУ ГАРДЕРОБУ У НАШИХ 20 САБИРНИЦА У БЕОГРАДУ И ЗЕМУНУ.
БРЗО ПЕГЛАЊЕ ОДЕЋЕ У УЛИЦИ РЕКТОРА ДРАГ. ЈОВАНОВИЋА (БРИЈАНОВА) БРОЈ 5.

УПРАВА

ФРОНТ ДЕМОКРАТИЈЕ У СВЕТУ

На трећем заседању пленума Јединствених синдиката Слободне Територије Трста, које се одржава поводом сталног отпуштања квалификованих радника из појединих предузећа, секретар Јединствених синдиката Иван Буковец изјавио је, да западни империјалисти неће никада помоћи да се тршћанска индустрија подигне и да они свим снагама раде да се постигне супротно од овога. И поред великог броја наруџбина, тршћанско бродоградилиште нема довољно посла, чиме је угрожен опстанак великог броја радника; све наруџбине се шаљу бродоградилишту у Тржићу, док се тршћанским радницима стално прети отпуштањем. Оваквим поступцима је циљ да се парализује целокупна индустрија Трста и осигура терен за продирање америчких производа који треба да поплаве Средњу Европу.

•

У Трсту је почело суђење члану Централног комитета Комунистичке партије Слободне Територије Трста Бруну Десту, који је оптужен да је тобоже „отео слободу" неким људима за време док се Трст налазио под управом Југословенске армије. У почетку претреса бранилац оптуженог доказао је да оптужба нема законске основе, јер се затварање ратних злочинаца не може сматрати као противзаконит поступак. Бруно Деста је изјавио: „Поводом последњих борби 29 априла 1945 године у Изоли, народ је тражио да се затворе сви ратни злочинци — фашисти".

Ову изјаву оптуженог присутни на претресу поздравили су одобравајући: „Тако је!" Због тога је претседник суда наредио да се дворана испразни. Народ је затим манифестовао у ходнику, протестујући против поступка претседника суда.

•

Поводом образовања привремене демократске владе слободне Грчке целокупна демократска штампа света доноси низ коментара, у којима се подвлачи воља херојског грчког народа и његова решеност да се бори до коначног извојевања слободе и независности. Римски листови такође посвећују велику пажњу образовању Привремене демократске владе слободне Грчке. „Унита" и „Аванти" поздрављају развој ситуације у Грчкој и доносе чланке који говоре о борби грчког народа против империјализма и слугу странаца.

•

Демократско становништво Форушке изражава своје негодовање због постављања Унтеркројтера за чиновника среског начелства у Бељаку. Унтеркројтер је познати гестаповски злочинац који је већ пре рата као секретар општине у Требиња гонио антифашистичко становништво.

•

Претседник синдиката америчких и стоваришних радника Хари Бриџес објавио је у службеном листу синдиката „Диспечеру" чланак у коме се каже да ће радници одбити да укрцавају материјал на бродове који се, према „Маршаловом плану", упућује земљама са реакционарним десничарским владама као што су Грчка, Француска и Италија. У чланку Бриџес истиче да заузимање оваквог става налажу све гласнији протести радника, који на тај начин изражавају солидарност са прекоморским радницима, и то утолико пре што ће оружје и материјал које би амерички радници укрцали на бродове „бити употребљени баш против радништва у другим земљама, ради сузбијања штрајкова и њихове борбе против реакционарних послодаваца и монопола".

•

Народна скупштина Панаме одлучила је да одбије захтев Сједињених Америчких Држава за уступање база у Панамском Каналу. Секретар Комунистичке партије Бразилије, сенатор Луис Карлос Престес, упутио је народној скупштини Панаме поздравни телеграм у коме се наглашује да ће ова одлука охрабрити борбу народа против реакционарних влада Бразилије, Чилеа и Доминиканске Републике, које су се потчиниле Јенки-империјализму.

•

Из свих крајева Француске стижу вести о учвршћењу и јачању Генералне конфедерације рада приливом нових чланова у њене синдикате. У Савез синдиката департмана Вар ступило је од почетка штрајка више од 2.000 нових чланова. У Париској области укључило сеових дана у синдикате Генералне конфедерације рада 197 намештеника пошта, телеграфа и телефона, у Жиронди 90, у Рони 59, у Сому 12, у Галу 11, а у области Тура Генералној конфедерацији рада приступило је 379 грађевинских радника.

•

На збору у Даксу (Француска) око 5.000 земљорадника из целог департмана Ланд протестовало је против претераних пореза и нових намета које је расписала Шуманова влада. Више говорника је оштро осудило владину политику која нарочито тешко погађа земљораднике. Земљорадницима се придружио велики број радника, трговаца и занатлија, формирајући поворку која се упутила према префектури да преда резолуцију у којој се изражава негодовање због претње хапшењем руководиоцима Конфедерације пољопривредника департмана Ланд.

•

Многи јавни радници Шведске упутили су шпанском претставнику у Шведској протестно писмо поводом смртне пресуде коју је Франков режим изрекао шпанском професору Аугустину Зороа и четворици других комуниста. Међу многобројним потписницима овога писма налазе се претседник Централног удружења синдиката Шведске Штранд, претседник Градских већника Стокхолма Андерсон, књижевник Фредерик Штрем, адвокат Георг Братинг и књижевник Ерик Бломберг.

•

Снаге Народно-ослободилачке армије Кине пресекле су све железничке пруге између Пекинга и осталог дела Куоминтангове територије. Воде се оштре борбе јужно, северно и западно од Пекинга.

СЛУГЕ ИМПЕРИЈАЛИЗМА

Јалчинов бакшиш

У своје време кружила је прича о једном довитљивом субјекту који је правио изгреде и испаде на јавним местима. Чим би изгредника позвали на одговорност, он је вадио из џепа прилично излизано парче хартије и проглашавао, показујући га:

— А ја, молим лепо, имам документ: психопата сам. Не одговарам ни за шта...

Турски новинар и уредник листа »Танин« господин Јалчин чак и не даје себи труда да изнесе пред јавност овакав документ. Место Јалчина то чине добри пријатељи: кад год Јалчин напише или каже нешто, рецимо, сувишно или оштро са њихова гледишта, пријатељи са своственим осмејком објашњавају Турцима и странцима:

— Ама, вреди ли водити о овоме рачуна? Маните! Старац Јалчин одавно је, знате ли, излапео. Нико га озбиљно не узима у обзир...

Јалчин је, додуше, већ стар. Али што се тиче његове изнапелости, ту човек може и да не поверује. Да не поверује већ с обзиром на то што се Јалчин целог свог дугог живота увек понашао на исти начин: увек је газио норме морала и друштвеног реда, био је увек циничан и разуларен у својим поступцима и речима.

Чињенице? Изволите.

Још пре првог светског рата Јалчин је добио бакшиш и орден гвозденог крста од самог кајзера Виљема. Јалчин је почео гласно да агитује за улазак Турске у рат на страни Немачке. И пошто Немци нису закупили само Јалчина, Турска је ушла у рат. Познато је чиме се то завршило: по завршетку рата Турска је територијално постала трипут мања, а самог Јалчина Енглези су као немачког агента протерали на острво Малту.

По повратку с Малте, обузет размишљањима о томе од кога би ваљало добити бакшиш, Јалчин је повукао удицу француске валуте. У сваком случају, 1922 године, на Лозанској конференцији, на којој се годину и по дана расправљало о миру после грчко - турског рата, Јалчин је већ радио за Французе. Садашњи претседник Турске Исмет Инени, који је предводио турску делегацију на Лозанској конференцији, називао га је издајником отаџбине. А уредник турског листа »Јени Сабах« Сарацоглу писао је да је цео турски парламент (меџлис) упућивао тих дана Јалчину узвик: »Нека је проклет!«

Творац Турске Републике Кемал Ататурк забранио је Јалчину да се бави новинарском делатношћу.

— Од Јалчиновог пера, — рекао је он, — турски народ неће ништа добро да дочека.

Али Ататурк је умро и Јалчин се неприметно довукао до свог пера и поново је прибегао помоћи немачке касе. Додуше, пре тога у животу нашег љубитеља страних бакшиша догодила се следећа безмачајна епизода: Јалчин је због издаје био осуђен на казну смрти, ова му је казна замењена заточењем, заточење — прогонством... Али, ето, Јалчин је већ поново у Анкари и Истамбулу и прима рајхсмарке од самог Рибентропа... Превео је на турски језик Хитлерову књигу »Мајн кампф« и растура ову књигу по Турској (што се, узгред буди речено ради, чак и данас).

Међу ретке Јалчинове одлике, које му обезбеђују бакшиш са свих страна, спада и способност да за једну те исту ствар тврди, и то бувално у временском размаку од пет минута, да је црна и бела. Тек малопре Јалчин се клео да је ова ствар бела и, ето, још не завршивши реченицу, мрмља:

— ...ма да, знате ли, пре ће бити да је она црна. Наравно! Црна! Невероватно црна! Па ипак, није тако... Бела је. Нека буде бела...

После пораза фашистичких трупа код Москве Јалчин се уплашио и у истом оном листу у коме је нападао СССР почео је — додуше врло збуњено — да пише о агресивним подухватима Немачке.

Јалчин није дуго писао у том духу. Рибентроп или Розенберг показали су му чек

који је привлачно шушкао. Обузет одушевљењем, Јалчин је загроктао и сео да пише гадости о Совјетском Савезу и Црвеној армији.

Али завршио се и други светски рат. Да није Јалчин остао без нових господара? Тамам посла!

Упућени људи тврде да су Енглези већ одбројали Јалчину позамашну суму. Додуше, Јалчин данас више »ради« за Американце, али ко, опет, не зна да и сами Енглези »раде« за Американце! А поред тога зашто ми морамо да сматрамо да Јалчин није стрпао у џеп и који долар?... У сваком случају. Јалчин се сада размеће атомском бомбом као да му она лежи на писаћем столу и као да је он лично пронашао те атоме који умеју тако занимљиво да експлодирају.

Желите, можда, пример? Поводом писања совјетске штампе о атомској бомби Јалчин пише са захукталошћу правог лудака:

»... да би се проверило да ли су тврђења Руса тачна, постоји врло једноставно средство, а наиме: неопходно је да се атомска бомба баци на један од руских градова.«

Такав лавеж нисмо чули ни од окорелих паса херстовског џепора.

Ми већ знамо: Јалчин је изванредно практичан тип. Он гази пристојност онда кад то користи његовом џепу. Стога је од целог лавежа, који овај неваљалац шири, интересантно само једно: чији бакшиш загрева Јалчинов џеп у овом тренутку?

Данас у касе турског лажова звече дебели долари, ударајући по испијене фунте.

(„Крокодил", Москва)

А. АНАТОЉЕВ

ТРГОВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ

ЗА ПРОМЕТ НАФТЕ И НАФТИНИХ ДЕРИВАТА

„Југопетрол"

НОВИ САД

Телефони: 30-87, 25-24, 41-98 и 23-91.

Снабдева пољопривреду, индустрију, саобраћај и остале гране привреде са свим врстама петролејских производа. — Стоваришта малопродавци и пумпе станице у свим већим местима Војводине.

Изабран је Градски одбор

Савеза бораца народно ослободилачког рата за Београд

Кроз читаву своју историју, Београд је претстављао револуционарни центар, жариште одакле су се увек јављали протестни гласови против свих угњетача. „У Београду су се чули први јавни протести и против шестојануарске диктатуре. У њему се развијала револуционарна борба радничке класе преко упорних и дуготрајних масовних штрајкова, преко крвавих демонстрација у борби за економске и политичке слободе. Београдски универзитет био је један од најслободољубивијих универзитета у свету. Овде, у Београду, чуо се глас протеста противу окупирања Чехословачке, против Минхена и против тројног пакта који је закључила петоколонашка влада Цветковић — Мачек. У Београду се одмах после окупације, у почетку устанка, развила јака борба против окупатора и његових слугу. Из Београда су непрекидно, за време рата, одлазиле стотине Београђана, радника и омладинаца, у партизанске одреде. Београд је на крају показао свој патриотизам приликом ослобођења. И данас је Београд центар нашег политичког, државног и културног рада," — рекао је Драги Стаменковић на градској скупштини Савеза бораца народноослободилачког рата за Београд.

И заиста, Београд никада није био покорен. То се нарочито могло да види у последњем рату, када су се хиљаде и хиљаде Београђана на овај или онај начин бориле против окупатора. У доба изградње и обнове наше земље Београд је наставио да се бори за бољи и срећнији живот свих наших народа.

Одмах после оснивања Савеза бораца народноослободилачког рата — широке и борбене организације у оквиру Народног фронта која је окупила све оне који су се у последњем рату борили против окупатора било на фронту или у позадини — Београђани су масовним уписом поново дали доказа о својој оданости тековинама народноослободилачке борбе и спремности да дају све од себе за извршење Петогодишњег плана.

После оснивачких скупштина рејонских одбора Савеза, на којима је извршен избор делегата за Градску и Земаљску скупштину, на скупштини Савеза бораца народноослободилачког рата за Београд изабран је Градски и Надзорни одбор. У реферату који је Драги Стаменковић поднео скупштини, изнесени су основни задаци и улога коју треба да одигра организација Савеза бораца народноослободилачког рата. „Наша организација биће једна од највећих и најбројнијих у нашој земљи. Наш Савез ће организовати предавања на којима ће раскринкавати пропагаторе рата и ратне хушкаче. Организоваће предавања и академије на којима ће популарисати политику земаља које се боре за трајан мир и демократију у свету. Наше организације отварале читаонице са разним часописима, књигама и листовима. Један од задатака нашег Савеза биће и брига о учесницима народноослободилачког рата. Радници у предузећима, чланови нашег Савеза, треба да предњаче у борби против изостајања са посла, за штедњу материјала, за увођење радних норми и плаћање у акорду. Чланови нашег Савеза треба да предњаче у организацији социјалистичког такмичења. Службеници по установама, чланови нашег Савеза бориће се против бирократизма и за добро и савесно испуњавање својих задатака. Наши студенти и ђаци морају у учењу да предњаче". (Из реферата Драгог Стаменковића).

На предлог кандидационог одбора, за чланове Градског одбора Савеза бораца народноослободилачког рата за град Београд изабрани су: за претседника Драги Стаменковић, а за секретара Јосип Мишковић. Чланови: Љубиша Јовановић, Никола Аврамовић, Сава Анђелковић, Богдан Пешић, Илија Прица, Јелена Поповић, Драшко Динић, Милада Рајтер, Петар Ивковић, Марко Никезић, Петар Јапунџић, Драгомир Гуелмино, Момир Бошковић, Миле Радмановић, Мирко Новаковић, Благоје Белић, Матија Килибарда, Драгутин Марковић, Мирко Ђуковић, Славка Ђурић, Мара Мирановић, Никола Вукојевић и Борка Јокић.

Драги Стаменковић

За чланове Извршног одбора изабрани су: Вучко Ивковић, Дејан Лапчевић, др Стеван Ђелинео, Пиво Караматијевић и Бора Дреновац.

ЈОШ ЈЕДНО ХЕРОЈСКО ДЕЛО НАРОДНЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пуштена у погон

творница тешких алатних машина у Железнику

Пуштена је у погон творница тешких алатних машина „Иво-Лола Рибар" у Железнику. У прохладно јутро, првога дана 1948 године, по први пут у нашој земљи забрујале су машине које ће изграђивати машине за наше нове фабрике. Народна омладина Југославије завршила је још једно херојско дело, испунила још једну обавезу дату својим народима и свом Маршалу.

Грађење творнице тешких машина алатљика у Железнику отпочело је 21 априла прошле године. Задатак који се поставио пред стручњаке и младе градитеље није био ни мало лак. Фабрика овакве величине и ове врсте до сада се није уопште код нас градила. По предвиђањима, која су се постављала уочи почетка радова, сматрало се да је до коначног завршетка творнице потребно најмање две године. Али, премашујући све досадашње радне норме, нечувеним радним херојизмом, Народна омладина Југославије, уз помоћ стручних радника, извршила је овај задатак за свега 254 радна дана.

Просторно фабрички комплекс обухвата око 220.000 квадратних метара. Подигнуте су зграде машинске хале, ливнице, ковачнице, трансформаторске станице, моделарнице, управе, низ других погонских зграда, затим синдикални дом и менза, гаража, индустриска школа итд. У радничком насељу све зграде предвиђене овогодишњим планом су озидане, покривене и омалтерисане. Од укупно 42 зграде за становање, 22 су потпуно оспособљене за усељавање нових станара. Просторно, радничко насеље обухвата око 140.000 квадратних метара.

На пројектовању и састављању целокупног елабората утрошено је око 21.225 радних часова, од којих око 10.000 преко

(Наставак на четвртој страни)

БЕОГРАДСКА ПРЕДУЗЕЋА

ИЗВРШУЈУ СВОЈЕ ЗАДАТКЕ

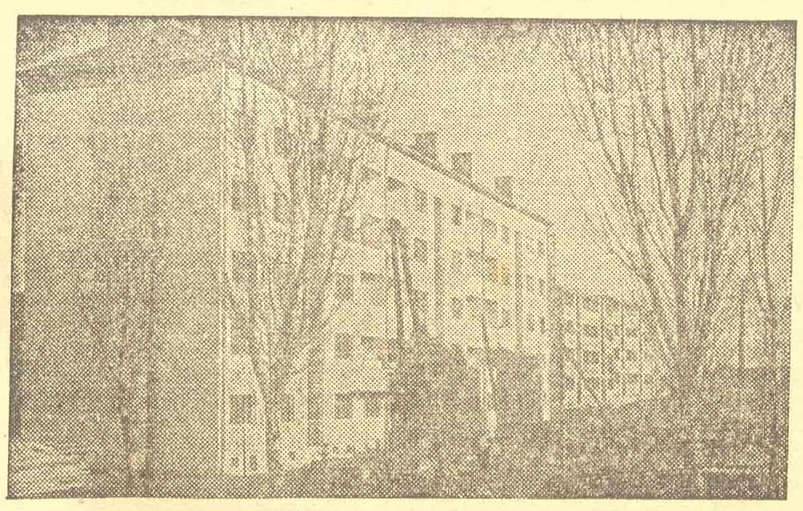

Београд се изграђује

Завршена је прва година првог Петогодишњег плана.

Непресушни радни полет наших трудбеника достигао је незапамћене границе. Залагање трудбеника у борби за остварење задатака Петолетке захватило је сваког нашег човека, продрло је у свако предузеће, у сваку установу, у свако село, у сваку школу. Нове фабрике и нови путеви, нове грађевине и нове железничке пруге, подигнуте у току прошле године — то су дела наших људи.

Ушли смо у 1948 годину. За нама је остало 12 месеци тешког напора, али и великих победа. „Нека 1947 година буде година још већих побједа у изградњи наше земље", рекао је маршал Тито у свом говору уочи Нове године. Радништво широм читаве Југославије одговорило је на позив свога вође и учитеља. Година 1947 је година великих успеха и великих победа.

У тој тешкој и племенитој утакмици за побољшање животног стандарда наших народа, трудбеници Београда дали су значајан допринос. Још много пре Нове године велики број радних колектива Београда, извршивши пре рока свој годишњи производни план, црвеним словима је забележио завршетак своје радне 1947 године и почетак нове 1948. Последњих дана број предузећа, која су часно извршила своје обавезе, још више је нарастао. На тај начин многи радни колективи већ сада су поставили чврсте темеље који ће осигурати извршење Плана, како за идућу годину, тако и за извршење Петогодишњег плана уопште.

На основу извештаја синдикалних подружница које су послати месним одборима, предузећа која су испунила пре рока или на време свој годишњи план су следећа:

Метална предузећа: „Морава", Ортопедски завод, Београдско електрично предузеће, „Вељa Стојаковић", „Снага и светлост", „Искра" „Балкан", Ливница „Југ", „Меркур", Индустрија прецизне механике, „Елиза" (Предузеће за производњу електричног материјала), Предузеће прецизне механике и „Сутјеска" (Предузеће за дубинска бушења).

Текстилна предузећа: Завод за израду војне одеће, „Милош Матејић", „Бајчетић", „Партизанка", Градско кројачко предузеће, Војно трговачко предузеће, „Стаљинград", „Космај", Ткачница „Руно", „Анђа Ранковић", „Октобарска слобода", „Мачва" и „Дунав".

Предузећа речне пловидбе: Бродоградилиште Чукарица, Бродоградилиште Аде Циганлије, Радилиште за изградњу савског пристаништа. Предузеће за вађење и спасавање пловних објеката и Бродарско багреско предузеће.

Грађевинска предузећа: „Градис", Градско молерско предузеће, „Железник" (фабрика тешких машина алатљика), „Пионир" и „Вапа".

Предузећа за друштвену исхрану: Пивара „7 јули", Градско предузеће за хлеб, Пивара „Београд", Комбинат шећера и врења, „Србија" предузеће за производњу алкохолних пића и Индустриско циреварско предузеће.

Хемиска предузећа: „Милош Мамић", „Срборит", „Стар", „Београд" (фабрика хартије), „Рекорд" (фабрика гумених производа), „Југоазбест", „Бели медвед" и „Пролек".

Комунална предузећа: Бевод, Беле Воде, Градско предузеће за чистоћу, Градско саобраћајно предузеће и Градско аутомобилско предузеће.

Кожарска предузећа: „Филип Кљајић" (фабрика обуће), „29 новембар", „Пролетер", „Партизан", „Дрвар" (предузеће за производњу коже), „Милорад Петровић" (Градско предузеће за обућу) и „Спорт".

Столарска предузећа: „20 октобар", „Макиш" (стругара), Столарско предузеће „На-Ма", Градско столарско предузеће „Пионир" и „Црвена звезда" (Столарско предузеће у Земуну.).

То су потпуни подаци о предузећима Београда, која су пре рока, или на време, испунила свој годишњи план. Овако велики број предузећа показује да су наши радници, схватили у потпуности колики значај има остварење задатака Петогодишњег плана, колико ће он значити за бољи и лепши живот свих наших народа.

Величина успеха који су постигнути лежи у чињеници да је прошла година била прва планска година. Почетак рада по плану захтевао је да се у многим пословима, поготово свим предузећима, изврши потпуна реорганизација и да се крене другим новим путем. Не мали напори морали су да се уложе па да се у већини предузећа радници обухвате радом по норми, да се уведе, свуда где су за то постојале објективне могућности, радне норме, да се побољша евиденција, да се још више учврсти радна дисциплина и да се, што је најважније, радни човек, основни фактор производње, навикне да ради по плану. Наравно да је борба за све то била тешка и да је у многим случајевима кочила правилно извршење плана. И баш због свега тога, данас се може рећи, да су предузећа, која су испунила на време свој план, учинила огроман успех.

Шта ће све значити прошла година у даљем раду на испуњењу производних задатака друге планске године?

Борећи се са многобројним тешкоћама разне природе, наши радни колективи, уопште и наша руководства, посебно, стекли су неизмерно богато радно искуство. Све тешкоће, које су савладане, још једанпут су јасно показале свим скептицима и опортунистима да је план реалан и да се може и мора извршити. У исти мах оне су свим трудбеницима дале веру и поуздање у своје сопствене снаге.

Све то огромно радно искуство у идућој планској години ће моћи да се богато искористи, како би производња ишла много боље и без оних неравномерности које су биле карактеристичне нарочито у првом полугодишту. С друге стране, предузећа која су свој годишњи план завршила пре рока, још једанпут су дала доказе да се Петогодишњи план може и пре времена да изврши. А то је: бржи пут ка бољем и лепшем животу, бржи пут ка социјализму — дав нашњем циљу свих трудбеника.

ИГРАЧИМА ДРЖ. КЛ. ЛУТРИЈЕ

Срећке прошлог кола ма где сте купили, можете поново проверити да ли су изручене у продавници Р. Б. И.

МИЛАН ЛАВРИЋ — Београд

НУШИЋЕВА 20 (бивша Пашићева)

У овој продавници има и велики избор срећака за ново коло као бесплатан план учења.

(Наставак са треће стране)

времених. Сав овај рад завршио је Савезни завод за пројектовање, са групом инжењера, од 15 маја до октобра 1947 године. Највише су се истакли следећи пројектанти: арх. инж. Димитрије Пујић, одговорни пројектант; арх. инж. Макс Хлад; арх. инж. Јован Шнајдер; арх. инж. Леонид Тарасов; арх. инж. Бранко Петричић. Урбанистичко решење насеља дао је арх. инж. др Бранко Максимовић. Са статичке стране истакли су се инжењери Христивоје Ерић и Михаило Кулабакин.

На изградњи творнице од самог почетка до пуштања у погон, учествовало је укупно 15.000 омладинаца и омладинки, из свих крајева наше земље. За једно с њима радило је и око 2.300 стручних радника и намештеника. Омладинске бригаде су дале 4,148.630 радних часова, а стручни радници 1,460.042 радна часа. Укупно на градњу творнице утрошено је 5,612.674 радна часа. Не мали допринос у радовима дали су и чланови Народног фронта Београда и Железника. На радовима је учествовало око 28.000 чланова Народног фронта.

За овај огроман објекат утрошено је 12,050.000 комада цигала, 853.000 комада црепа, 2,223.000 килограма негашеног креча, 6,094.000 килограма цемента, 389.000 килограма бетонског гвожђа, 127.000 килограма бетонског челика, 120.000 килограма цинк-лима, 12.330 кубика резане грађе, 17.500 кубика песка, 35.187 кубика шљунка, 11.346 квадратних метара обичног стакла, 3.132 квадратна метра армираног стакла и разног другог материјала.

Пуштање у погон творнице тешких машина алатљика „Иво Лола Рибар" претставља несумњиво крупан корак ка бржој индустријализацији наше земље. Фабрика производи тешке алатне машине: машине за обраду лима, пресе механичне и хидрауличне, ваљаоничне уређаје, специјалне машине за све гране индустрије, зупчанике свих врста, одливке од лива у тежини до 50 тона. Исто тако фабрика ће вршити механичну обраду тешких делова кованих и ливених. Према својој величини и производним могућностима, фабрика у Железнику спада међу највеће и најмодерније фабрике на Балкану.

Кредитни план Извршног одбора

и његово извршење

Половином прошле године, у саображавању наших финансија социјалистичком привредном систему дошла је још једна новина — планско кредитирање привреде. Дотадашње непланско кредитирање свих сектора привреде утицало је у знатној мери негативно на наш новчани систем. Правилном расподелом и коришћењем кредита смањује се оптицај новца и чува његова вредност. Ово се постиже само планским кредитирањем привреде тј. преко кредитног плана. Значајан и брз развој државне привреде, као и потпомагање задружног и приватног сектора привреде са једне стране, а руковођење наше државе целокупним финансиским системом са друге, омогућило је да се у овом делу финансија може вршити планирање.

На основу кредитног плана Народне Републике Србије, Извршни одбор НО града Београда донео је кредитни план у циљу правилног вођења кредитне политике на територији Београда.

Специфичност Београда, с обзиром на његову обимност и значај његове привреде, проузроковала је да су контингенти кредита за државни, задружни и приватни сектор били обимни, како за обртна средства тако и за инвестиције. Ова околност као и намера Извршног одбора да се што брже и правилније врши служба кредитирања, учинила је да се контингентима кредита није могло располагати са једног места, већ су они стављени на расположење одељењима и службама Извршног одбора, према секторима привреде, о којима они воде евиденцију. Препоруке за добијање кредита дају за задружни и приватни сектор и то: За трговачки сектор Одељење трговине и снабдевања; за индустриско - занатски сектор Одељење индустрије и занатства; за кредите за обнову порушених зграда Одбор за обнову станбених зграда; за кредите за оправку станбених зграда Комунални отсеци НО рејона.

За државни сектор: За обртна средства локалне привреде и за потрошачке кредите изнад 5.000 динара Финансиско одељење; за инвестиције локалне привреде Планска комисија ИОНО-а.

Правилна реорганизација банкарског система у нашој земљи произвела је да су кредити по кредитном плану подељени на краткорочне, који се закључују код Народне банке и Градске народне штедионице у Београду, — и дугорочне, који се закључују код Државне инвестиционе банке. Околност да сви кредити, који се одобравају на територији Београда, морају имати препоруку Извршног одбора, односно његових одељења, у знатној мери доприноси да се и са ове стране добије преглед над привредом Београда. Ово нарочито за задружни и приватни сектор, о чијим кредитима није постојала јединствена евиденција.

Већ приликом првих дана извршења кредитног плана видело се да приватни и задружни сектор није довољно користио могућност кредитирања, или није довољно користио одобрене кредите. Најмање су коришћени контингенти кредита за обнову станбених зграда (већи радови), за које кредите препоруку даје Одбор за обнову станбених зграда, и контингенти кредита за оправке станбених зграда, за које кредите препоруке дају комунални отсеци НО рејона. Не треба говорити о томе колико би се коришћењем кредита допринело да се станбена ситуација у Београду што пре и у знатној мери поправи.

Задружни и приватни сектор привреде имао је знатне контингенте кредита, како за краткорочне тако и за дугорочне зајмове. Одавде се види очита намера нашег руководства, да се у духу смерница новог друштвеног уређења задружном и приватном сектору привреде поклања и овим путем пажња и пружа им се могућност да развију своју делатност. Да би приватни сектор (како трговина тако и занатство) могао користити што више кредита, и Југословенска извозна и кредитна банка у Београду у могућности је да одобрава зајмове овом сектору привреде, по препорукама одељења Извршног одбора. Она је за овај сектор привреде добила потребан контингенат кредита. Кредити овог сектора нису коришћени због слабе иницијативе приватника и због тога што њихова струковна удружења нису правилно објаснила значај и могућност кредитирања занатства и трговине, који такође у нашем привредном животу имају одређено место и значај. Треба истаћи да су ова удружења учествовала са својим предлозима приликом прикупљања података о потребама кредита занатства и трговине.

Знатни неискоришћени део контингента кредита приватног сектора, како краткорочни тако и дугорочни, морао је бити стављен на расположење Министарству финансија НР Србије, јер није био довољно коришћен.

Док је приватни, а делом и задружни сектор привреде, слабо користио кредите који су му били на располагању, државни сектор привреде је своје контингенте кредита користио до максимума, тако да су му они често и недостајали. Државни сектор привреде нашега града узима свакога дана све више маха, чиме се остварују задаци Извршног одбора НО града Београда као органа власти у борби за извршење Петогодишњег плана. Током године Извршни одбор је добијао и повећање контингената кредита за оне секторе привреде који су то захтевали, а највише за државни сектор, коме су кредити недостајали.

С обзиром да кредитни план за 1948 годину још није донет, сви постојећи контингенти кредита могу се и даље користити, чиме се пружа могућност онима, који кредите нису користили, да их користе. Ово ће допринети да се развој привреде нашег града прошири, а тиме да се још више побољша стандард живота грађана Београда, што је постављено Петогдишњим планом НО Београда.

Арсо МИЈУШКОВИЋ

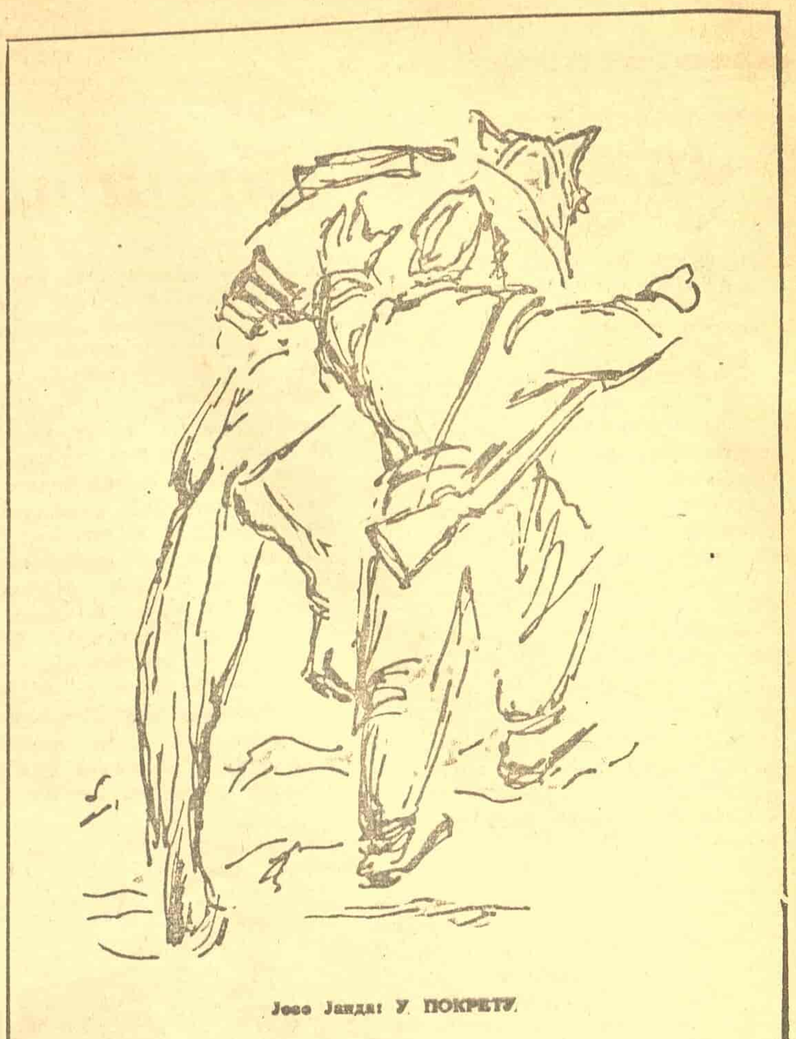

Јово Јанда: У ПОКРЕТУ

Укидање трошарине

појачава куповну моћ трудбеника

Савезна влада издала је нову уредбу према којој се, од првог марта, укида трошарина на робу. Увођење ове уредбе има далекосежан значај за сређивање нашег финансиског система, за стабилизацију јединствених цена и за подизање животног стандарда радних људи.

Доношење ове уредбе је једна од низа мера које народне власти предузимају да би из нашег финансиског система уклониле остатке прошлости, који су у супротности са нашом новом стварношћу и развојем наше земље ка социјализму. Трошарина на робу је, у основи, порез на промет производа који је погађао, подједнако, све потрошаче без обзира на њихову платежну моћ. У прошлости трошарина је била извор прихода противнародног државног апарата и корумпираног чиновништва. Поред тога, она је ефикасно служила за борбу крупних капиталиста, који су имали јаке везе у тадашњим општинама или су и сами учествовали у њиховом раду, против конкуренције, за превласт на тржишту. У Београду је још 1884, за време владе краља Милана, уведен закон о варошкој трошарини, којим је створен извор прихода тадашњој општини за уређење тада неуредне турске касабе без канализације и водовода.

„Угледне чаршилије", међутим, увиделе су убрзо да из трошарине могу извући корисне приходе и повластице за проширење свога пословања, па су се уредбе о трошарини врло често мењале, према томе која је клика дошла до општинске власти. Општа карактеристика тих уредаба била је да се, из године у годину, тарифа трошарине све више повећавала на рачун широких потрошачких маса.

Према уредби о трошарини, која је донесена док је Влада Илић био и претседник општине и претседник Индустриске коморе, на пример, ослобођени су трошарине за сву произведену робу сви произвођачи у Београду. Тарифа за увезене сировине била је, исто тако, врло ниска, док је сасвим укинута и на увоз погонског материјала. У исто време, ради равнотеже општинских прихода, скочила је тарифа трошарине на артикле широке потрошње, а нарочито прехранбене производе. Повећала се тарифа и на увоз грађевинског материјала у град. На овом примеру може се јасно видети да је трошарина била једно од оруђа којим су тадашње власти штитиле крупне капиталисте и како се та њихова „брига" одразила на цене роби широке потрошње. Посебан вид пљачке претстављала је такозвана паушална трошарина, коју је Комисија одборника за трошаринска питања одређивала предузећима, руководећи се тиме да ли она припадају њиховим конкурентима или пријатељима у послу.

Самим тим што је наша привреда променила, под новим условима, свој карактер и циљ, трошарина ма да одмах после ослобођења није могла бити укинута, променила је из основа свој циљ. Она је послужила као извор средстава народних власти за решавање многобројних комуналних проблема и уређење градова који су тешко настрадали за време окупације. Све већа средства била су потребна за задовољење материјалних и културних потреба становништва. Тако је трошарина почела да служи радним људима града у коме је и прикупљана. Новим уредбама о трошарини, које су обнародоване 1945 (одмах после ослобођења) и 1947, обухваћени су плаћањем трошарине, без протекциског изузетка, сви произвођачи у Београду. С друге стране, ослобођени су трошарине многи прехранбени артикли као жито и кукуруз, млеко, лекови, извесни предмети широке потрошње и грађа, чија се потреба непрестано повећава развојем изградње. Тарифа трошарине на многе предмете смањена је скоро за половину.

Али и поред измењене садржине, већ и сам начин прикупљања трошарине претстављао је појаву која је туђа нашој новој привредној стварности. Тенденција наше социјалистичке акумулације је, супротно од капиталистичке која се заснива на дажбинама, да главне изворе својих прихода црпе из беспрекидног развитка производње. Развој локалних производних и трговачких предузећа локалне привреде омогућио је народним одборима да из сопствене производње покривају своје расходе и да остварују своје приходе за подмирење потреба градског становништва. С друге стране, велике дажбине претстављале би сметњу за правилан развој наше локалне привреде, која је још у почетку. Смањивање стварног пореза на промет производа, које ће се постићи укидањем трошарине, омогућиће веће остварење прихода народних одбора за развој локалне привреде и подмиривање сопствених буџета.

Поред материјалних услова за укидање ове застареле форме пореза, и многи други моменти захтевали су њено укидање. Пре свега, трошарина је у неким местима наплаћивана, а у неким није, што је доводило до различитих малопродајних цена. У различитим местима тарифа трошарине достизала је различиту висину, што је реметило наш систем јединствених цена. Укидањем трошарине уједначиће се цене и умногоме смањити могућност за шпекулацију. Начин наплате трошарине захтевао је гломазни апарат, у коме су радили многи чиновници који су потребни на другим местима. Наплата се вршила на такав начин, да је изазивала незадовољство код људи који су морали да се задржавају код трошаринских станица, док им се претресу ствари. Сељак, када је доносио робу у град, морао је да прође кроз компликовану процедуру, док је плаћао трошарину или добијао натраг њен износ ако не би продао робу. То је доводило до смањивања прилива робе на пијацу.

Укидање трошарине допринеће, према томе, смањењу цене робе у малопродаји (којој се додаје износ за трошарину), стабилизоваће цене у целој земљи, појачаће прилив робе на градска тржишта и побољшаће снабдевање радних маса. Поред тога, укидање трошарине даће потстрека народним одборима да се више заложе за развој локалне привреде и правилну наплату пореза на промет и доходарину, ради појачања њихових финансиских средстава, па тиме и побољшања живота трудбеника.

ДАН РАДОСТИ У ДРЖАВНОЈ ФАБРИЦИ ХАРТИЈЕ

„Испунили смо годишњи план..."

Било је обично децембарско јутро. Кроз ваздух, немирно лелулајући, падале су на земљу крупне, влажне пахуље снега. Фабричка сирена, високо на крову, последњи пут, стегнутим звуком позвала је раднике на рад. А онда, забрујале су машине. Очи људи упрле се у бројаче. Свет који је крај Сењака пролазио, хитајући на своје редовне дужности, није ни прет постављао да ће овај дан много значити за стотине људи и жена, који раде ту, у свеже окреченој згради — у фабрици хартије.

Водила се битка, у свом пуном напону — битка за испуњење годишњег плана. За њене борце, ма да су у овој години имали много великих и светлих празника, ово је био свакако највећи, најсветлији празник. Нико се у огромној згради, одоздо па до горе, није осећао као иначе. Како су часови одмицали, тако су људски погледи тражили сатну казаљку, која, чинило им се, никада тако споро није одмицала. И ритам машина, ма да је био жив и силан, није досезао границе њихових жеља. Ни мисли се нису управљала ка свакидашњим питањима, а утисци нису налазили свог обичног одјека у душама радника. Само је нешто моћно опседало појединца — и девојку која је ту скоро научила да ради на папир-машини, и техничког директора који је ужурбано обилазио сва радна места, и младу персоналку, која је често одбацивала оловку и погледала на свој ручни сат.

Часови су одмицали....

И тада, сасвим ненадно, када се то најмање очекивало, почела је да јењава хука многобројних машина. Кроз просторије, а и ван њих, у почетку сасвим отегнуто, а касније све живље и живље одјекнуо је дубоки звук сирене. У првом узбуђењу, које је силно поплавило читаву фабрику, нико није знао шта виче. А викали су сви, и тај звук надјачао је сирену.

Ето, неколико стотина људи и жена борило се кроз читаву годину за овај дан. С напрегнутом пажњом посматрали су из месеца у месец како се линија графикона све више пење. Радост их је испуњавала, јер је то значило да расте и извршење задатака предвиђених планом.

И једнога дана, у 13 часова и 45 минута, залепршао се немирно на хладном децембарском ветру широки, платнени транспарент: „Испунили смо свој производни план за 1947 годину"...

•

Пут ка извршењу плана није био нимало лак. Али је водио ка успеху, ка радној победи. Зато су тим путем упорно и неуморно, из дана у дан, из месеца у месец, ишли радници и раднице фабрике хартије.

Годишњи план у првом полугодишту био је остварен за 49 од сто, а финансиски план за 46,5 од сто. Данас се радни колектив радо сећа свих тешкоћа које је морао на своме путу да савлада. Техничко особље често се мењало. А стручног кадра није било. Па и евиденција је била сасвим слаба и непрегледна, а норме нереалне — ниске. Водећи о томе рачуна, синдикална подружница стала је на гледиште да мора да се учини низ нових мера, како би се стање у другом полугодишту коренито изменило. Одмах су норме повишене. Није требало после тога дуго чекати на повећање продукције.

Извршена је и потпуна механизација посла, што значи да је продукт ишао из фазе у фазу, кроз све операције — од сировине до готовог продукта.

У тој великој радној битци нарочито су се истакли својим залагањем и умешноћу у раду Славко Јанушек, Павле Мишчевић и Јанко Лончар, стројовође, као и Наталија Јанковић, радница, која је за осам дана научила да ради на папир-машини, и тиме постала прва жена у Србији која ради тај посао.

Али оно што посебно треба подвући, како би се живот и рад радног колектива што боље осветлио, то је висока свест коју су показале жене фабрике.

У то време продукција фабрике улазила је у своју завршну фазу. Тек што је почео децембар. У договору са својим техничким директором и секретаром синдикалне подружнице, жене предузећа решиле су да последњих 15 дана раде добровољно 1 до 3 часа преко радног времена. На овај начин произвеле су оне безброј тона папира.

Када смо данас стајали пред огромним графиконом, широким 10 метара, а високим 3 метра, технички директор указао нам је на две разнобојне линије — на једну жуту, која се пењала и опадала, и на плаву линију, која је чинила исти кривудави пут, али стално испод жуте линије.

— То су линије које на графикону показују застоје у погону, — рекао је. Ено, погле ону горе, ону жуту линију. То је линија која показује застој у првом полугодишту.

— У то време људи још нису били потпуно овладали машинама, — додаје са стране једна другарица.

— Морали смо да се боримо против тога зла. Знаш, сигурно, и сам да исправност погона у првом реду условљава производњу.

У новој реченици, коју је изрекао осећали су се истовремено и понос и радост:

— Плава линија никада се није попела изнад 8 до 9 од сто. Људи су овладали машинама. Погон је функционисао беспрекорно....

А кад плод колективних напора и жеље за постигнућем што бољих резултата у продукцији дочекали су људи јучерашњи радосни дан. На митингу који су радници сами организовали, чим су машине стале, ређали су се један за другим говорници. Радости није било краја.

Б. П.

Предилница ин ткалница Марибор

Телефон 22-71, 29-45

Железничка станица Марибор — Студенци

ИЗРАЂУЈЕМО: ЈЕДНО И ВИШЕСТРУКУ ПАМУЧНУ ПРЕЂУ, РАЗНЕ ВРСТЕ ПАМУЧНИХ ТКАНИНА ЗА МУШКЕ КОШУЉЕ, ЖЕНСКЕ ХАЉИНЕ, РАДНА ОДЕЛА И ПОСТЕЉНО РУБЉЕ. ВЛАСТИТА АПРЕТУРА И БОЈАДИСАОНИЦА.

Телеграми: ТКАЛНИЦА — МАРИБОР

ЕПИГРАМИ

К. К. К.

Чланство Кју-Клукс-Клана,
тајно до недавно,
од последњих дана
све је више — јавно.

*

РИМСКА ПРАВДА

Што злочинац већи,
све се више нада:
за успех му јемчи
де-гасперска влада.

*

ПУСТО ТУРСКО

Неки новинари
из турске махале
жале земан стари
и Папена жале.

Кроз

Трагом критике и предлога

Објављивали смо досада више пута дописе и чланке у којима се говорило о злоупотреби са намештеним собама. Дешавало се да поједини станодавци наплаћују за једну намештену собу по 1000 динара па и више. Многи станодавци су живели само од станарине намештених соба. Ску по издавање соба граничило се са шпекулацијом и том начину зараде морало се стати на пут.

Ових дана народна власт издала је Уредбу којом су прописане цене за намештене собе. Собе су подељене на десет категорија и за сваку категорију утврђена је одговарајућа цена. Једино на овај начин, спровођењем ове уредбе у дело, спречиће се ове могућности за шпекулисање.

*

Већ неколико пута објављивани су у »20 октобру« дописи у којима се говори о неисправности јавних телефонских говорница. Заиста јавне говорнице су веома потребна установа за пословне грађане, и велики је недостатак ако су телефони у њима покварени. У броју 159 од 12 децембра објавили смо допис Драгана Ђокића у коме се говори о рђавом стању београдских телефонских говорница уопште.

Ситуација се није много изменила. И данас по телефонским говорницама влада неред, врата су развољена, телефонских књига нема, а што је најважније, апарати се још увек сваки час кваре и стоје по два-три дана у неисправном стању.

*

Из Београда свакодневно велики број студената прелази на предавања у Земун и обратно. Како на линији Београд — Земун нема довољно аутобуса, на полазним станицама се стварају редови и студенти веома често занашњавају на предавања. »20 октобар« је објавио чланак Боже Илића о проблему студената који свакодневно прелазе из Београда у Земун и обратно.

Градско саобраћајно предузеће је размотрило тај заиста важан проблем. Како аутобуса још нема довољно, студентима се не могу стављати посебни аутобуси на расположење. Што се тиче плаћања карата, студентима ће се издавати месечне блок-карте, које ће бити много јевтиније од досадашњих месечних карата.

ДЕЦА — УЛИЧНИ ТРГОВЦИ

оруђе несавесних родитеља

Сваким је даном све више установа намењених дечјој заштити и дечјем васпитању. Води се озбиљна брига за децу, без родитеља, децу без средстава за живот, децу без дома. То старање је оправдано, јер у здраве руке треба предати започети рад на напретку и стварању све бољих услова за живот.

Данас се деци обезбеђује ведро детињство и стварају услови за нормалан телесни и духовни развој.

*

Полазећи одатле необично се чини пролазнику београдских прометних улица, кад се кораци малога дечака, испод петнаест година, придруже његовима и кад чује ваздан понуда:

— Какао, прави какао... дванаест банки...

— Хоћете ли кремен?

— Ево чоколаде...

— Имам бибера...

То су најчешће малишани. Деца. Нуде своју робу, лица искусног у тој врсти пословања, готови да нестану у гомили за трен ока, ако се „купац" сумњиво обазре.

То је недозвољена улична трговина, роба је из сумњивих извора, а овим продавцима је место у школи или на занату, а никако не на угловима прометних улица.

С обзиром да се власти старају за социјално угрожену децу, с обзиром да се о деци уопште води озбиљна брига, одакле ова деца? Шта је повод и узрок овој трговини и овом упорном шпекулисању, упркос милиције поретка, која стаје на пут овим преступима.

Највећи број ових малишана не продаје робу за „свој рачун". Они су оруђе у рукама несавесних родитеља, који се и сами баве сличним, само крупнијим пословима, куповином и препродајом и другим „обртањем новца".

У мање случајева ова деца воде трговину „на своју руку", али никако да би путем ње зарадила хлеб, — јер хлеб се код нас друкчије зарађује — већ да би себи омогућили коцку.

Тако једно зло повлачи друго.

Несавесни грађани, купујући код ове деце, потпомажу њихов нерад, њихово беструдно долажење до новца и даље, њихово пропадање.

Од дечака - уличних продаваца тешко ће се изградити савесни радници и корисни чланови друштва. Махом ће, и поред свих услова, у касније време, остати несређени на послу и нестални. Добар део биће друштвени баласт.

*

На далеко горе примере ове трговине наилазимо увече, у локалима.

Столовима прилазе обично мале болешљиве девојчице, са намештеним патничким изразом, свога понако рано сазрелог лика, и стављају на сто увео цвет или искрзану дописницу са сликом, очекујући новчану помоћ.

Разуме се да ни ту нису у питању деца, коју су беда, глад и немаштина нагнали да на тај начин долазе до хлеба. Пред вратима кафане, или на најближем углу, чека „централа" — мајка или „тетка", која контролише „посао" и сабира „пазар" обично од неколико дечака и девојчица, расутих по локалима. На тај начин она себи обезбеђује нерадан живот и пиће. Тргујући бедним изгледом деце, она удобно живи. А њено ленствовање и цене ракије плаћају кафански гости мека срца, који одвајају свој поштено стечени новац и путем њега, несвесно, помажу ово вечерње ругло, које, поред осталог, оставља утисак да се о деци не води довољна брига.

*

Сличан случај је и са малим продавцима бонбона, пертли, блокова, нотеса, календара и друге ситне робе.

То мало старији дечаци обезбеђују себи на лак начин, џепарац и нерад, у време кад сваки поштени грађанин сматра за своју дужност да се укључи у рад и да допринесе што је могуће више за заједницу, па тако и за себе.

*

Свакако да се ради на изналажењу и онемогућавању свих канала којима се ова роба претаче у руке деце-трговаца, али далеко је ефикаснији и правилнији пут да грађани нашега града не користе ове бедне изворе и

да не дозвољавају да их обмане и гане привидна и намештена беда и лукаво пренемагање малих шпекуланата.

Сваког малишана - продавца треба најодлучније одбити. На тај начин ће се спречити ово зло, које не само што оставља заиста рђав утисак, већ ствара људе некорисне за заједницу, људе-паразите који ће касније, кад буду могли трезвено да мисле, и сами видети да су погрешно упућени и да у новој средини за њих, такве, нема места. Само сувише ће касно доћи њихово сазнање и свест о неправди, коју су им учинили више купци, који су омогућили њихов нерадан живот, но родитељи, који су их гонили тим путем.

Објашњење у вези са објављеном прогнозом времена

Утицај сунчаних пега на температуру

Услед појачања активности сунчаних пега у месецу децембру 1947 године, неопходно је дати извесна објашњења о дугорочној прогнози времена за Београд и околину, која је отштампана у „20 Октобру" од 12 децембра 1947 са објашњењем о претстојећој зими. Ово је потребно услед неких померања, насталих под утицајем сунчаних пега, а која отступају од графикона прогнозе времена.

У том циљу неопходно је, пре свега, објаснити структуру самог графикона температура. Поменути графикон температура конструисан је на основу стварних температура протеклог првог временског полугођа, од 21 марта до 23 септембра 1947 године, које регулишу кретање температура у другом временском полугођу, од 23 септембра 1947 до 21 марта 1948 године, те га допуњују и сачињавају заједнички једну временску целину, која је изражена у виду средње годишње температуре. Ова средња годишња температура, као основа временске године, има своје сталне границе, које за Београд и околину износе између 10 и 13 степени. У тим границама средња годишња температура врши своја билансирања, при чему их не прекорачује. Према томе, познавајући кретање максималне и минималне температуре у првом временском полугођу могу се одредити са тачношћу до 75 од сто и температуре другог временског полугођа, наравно, са извесним корекцијама. Осталих 25 од сто обично отпада на разне аномалије, промене и померања које се не могу предвидети у прогнозама, а које се неизбежно појављују услед тешког и компликованог планинског терена на Балкану, који спречава нормално кретање разних ваздушних струја и често задаје метеоролозима велике бриге при одређивању времена, иако имају у рукама најпрецизније метеоролошке податке.

При одређивању дугорочне прогнозе времена, наилази се на још већи број разних препрека, у првом реду услед променљивости интензитета сунчевог зрачења за време сунчаних пега (еруптивних појава на сунцу). У то време сунце зрачи много више топлоте и температура на земљи се знатно појачава, нарочито у данима када већа група сунчаних пега пролази кроз сунчев привидни меридијан. За то време температура може да порасте за више степени са трајањем до седам дана у неколико сунчевих ротација (ротација траје 27 дана), тако да се у годинама са великим бројем сунчаних пега, као што је и ова, средња годишња температура знатно повећава. У оваквим годинама не појављују се хладне и трајне зиме са великим мразевима, већ обично благе, променљиве, ветровите са много водених талога. Али, сваку нову већу еруптивну појаву на сунцу немогуће је тачно временски предвидети, због чега се појављује потреба за уношењем накнадних поправки у прогнозу, због утицаја сунчевих пега. Услед тога, графикони дугорочне прогнозе времена не треба сматрати као претсказивање времена за сваки дан посебно, не као детаљну прогнозу, него прогнозу општег карактера у дужем периоду у коме се види развитак разних хладних и топлих таласа, њихова јачина, број и трајање у појединим месецима у току зиме. Свакако да увек има извесних померања и рокирања према појединим датумима, а с њима у вези и временских појава (ветрова, снега, киша, магли итд.).

Приметило се да је у протеклом месецу децембру 1947 године активност сунчаних пега била доста јака и бројала 14 посебних група од ситних пега, од којих су три биле доста значајне и изразите. Утицај њихове појачане активности нарочито се осетио почетком и крајем прошлог месеца у виду знатног пораста температуре и појачаног кретања ваздушних струја са Атлантика према европском копну, које су нам донеле променљиво и топло време са доста воденог талога. У исто време активност пега изазвала је проширења и померања топлијих таласа, према прогнози у графикону. С обзиром на горе наведене чињенице, треба од 20 до 27 јануара и од 16 до 23 фебруара 1948 године очекивати поново знатан пораст топлоте, у вези са новоствореном временском ситуацијом, те при ликом служења графиконом узети у обзир ову поправку.

Б. КОЉЧИЦКИ
хидротехничар

Брига народних власти о хигијенским приликама у основним школама

Да би ученицима основних школа обезбедило хигијенске услове за учење, Просветно одељење ИОНО-а обратило је ове школске године специјалну пажњу питању чистоће по основним школама, и у ту сврху образовало је једну комисију, која крајем свакога месеца редовно обилази основне школе по Београду. Поред ове градске комисије формиране су и рејонске, које обилазе све школе у своме рејону и редовно обавештавају Просветно одељење о хигијенским приликама по школама.

Од почетка школске године градска комисија је у многим школама наишла на нечистоћу и неред. Тако, на пример, у школи број 22 прљави су клозети, а ходници су претрпани разним кулисима. Хигијенски услови за рад у основној школи број 25 у Кошутњаку још су тежи и неповољнији.

Поред образовања градске и рејонских комисија, Просветно одељење је предузело и друге мере у циљу побољшања хигијене у београдским основним школама. Тако је оно предложило да се награди известан број послужитеља који су се одликовали великом бригом за чистоћу и уредност школских просторија. Затим, Економски отсек Одељења настоји, у границама могућности, да задовољи потребе школа прибором за чишћење. Све ове мере су учиниле да се по многим школама стање чистоће видно поправило. За похвалу је чистоћа у основној школи број 37 у Земуну, у којој раде свега два послужитеља, а чесма са које довлаче воду за прање просторија удаљена је од школе 300 метара. И у основној школи број 12 стање чистоће задовољава. Највећу и најсвестранију бригу за одржање реда и чистоће у школи показао је Владимир Матејић управитељ основне школе број 21 у Маринковој Бари, која је према оцени комисије Просветног одељења била у току месеца октобра и новембра у погледу чистоће, најбоља међу свим школама. Ова школа такође нема централног грејања, има 13 одељења и свега два послужитеља. У ходнику и у учионицама, у кујни и трпезарији ове школе, влада примерна чистоћа, све просторије су украшене цвећем и сликама, тако да је ученицима, упркос свих тешкоћа, обезбеђена удобност и хигијенски услови за рад. Да би наградило ову узорну школу, Просветно одељење јој је поклонило једну комплетну пионирску собу.

У интересу удобности и здравља школске деце требало би да фронтовске организације укажу најозбиљнију помоћ народним властима и школском особљу, ангажујући ђачке родитеље и друге грађане за чишћење и уређивање школских зграда и дворишта.

Из прошлости НАШЕГА ГРАДА

Српски устаници држали су Београд у опсади више од две године, улогоривши се на Врачару, Ташмајдану, и у најближим селима. Опсада је почела непосредно по избијању устанка, у пролеће 1804 године. Устаници су хтели да јаку турску посаду присиле глађу на предају, ако како је град био слободан према земунској страни, то су се Турци оданде снабдевали храном, а често су у мањим или већим одредима излетали из тврђаве и заметали борбу и чарке са Србима. На Ташмајдану, где се ломио камен за београдске грађевине и утврђења, Срби су имали завојиште, и ту су постављали и најјаче заседе које су дочекивале Турке из града. Од Ташмајдана до Стамбол-капије (код данашњег позоришта) простирале су се велике мочваре, обрасле густом трском, па се и Србима и Турцима било лако кроз њих прикрадати. „Монитер", службени лист Француске Републике, а доцније и царства, у неколико извештаја из Земуна говори о тим борбама код Београда. Од свих европских листова оног времене „Монитер" је највише пратио догађаје у Србији. Од Свиштовског мира, 1791 године, готово редовно доноси извештај дописника из Земуна, или из Цариграда, а доцније је објављивао и званичне извештаје својих дипломатских претставника, билтене о догађајима у турској царевини. За време Републике „Монитер" с извесним симпатијама пише о Србији, али за време царства о Србима пише као бунтовницима који су се дигли против законитог господара и које треба немилосрдно уништити. А тако је писао и Наполеон турском султану, обећавајући му притом своју помоћ.

Када је Прота Матеја Ненадовић, почетком септембра 1804 године, пошао у Русију, он се ноћу укрцао у чамац, негде на Сави испод Врачара, и главно му је било да неоткривен заобиђе београдску тврђаву. Тадањи Београд, сем тврђаве, сачињавала је Савамала и Дорћол с дунавске стране.

У години 1806 Срби су постили своје највеће и најславније војне успехе у првом устанку, а врхунац је био ослобођење Београда. Напад на Београд био је одређен за 12 новембар 1806 године, у 2 часа пред зору. Већ пре тога српска опсадна линија све је јаче стезана и устаници су опколили Београд од Саве и од Дунава, постављајући своју артиљерију чак и на Ратно Острво, да би онемогућили Турцима превоз хране из Земуна. Главни устанички стан био је на Ташмајдану. Целокупна српска војска бројала је до 25.000 бораца и 40 топова. Наоружање војске било је различито, од праћке и кијаче до најбољих кривих турских сабаља, пушака и пиштоља. „У српској војсци владао је примеран ред, војници су се међусобно љубили и грлили, заверавали се да један другога неће оставити"...

У огорченој борби устаници су продрли у град готово истовремено кроз четири капије, и читав град, сем тврђаве, био је до 10 сати изјутра у српским рукама. Београдска тврђава предала се Србима 8 јануара 1807 године. „Овде ми срце игра од радости, пише један од учесника у ослобођењу Београда, сећајући се како сам у оно време радостан био, све ми се чини да полећем, а не да корачам."

Тако је настало за Београд „српско време" и Дарол-Џихад, — „кућа ратова за веру", како су Турци често звали Београд, постао је главни град нове српске државе.

„Монитер" је регистровао тај догађај као један од најсудбоноснијих у турској царевини, подвлачећи ипак притом велики српски успех и српско јунаштво.

*

Пред ослобођење Београд је имао око 25.000 становника, највише Турака, затим Јевреја, Јермена, Грка, Цигана, Срба најмање. Према мишљењу једног статистичара, Србија је у време првог устанка могла да има око пола милиона становника, сам Београд највише 5.000. Почетком деветнајестог века, услед великих ратова и промена, Београд је био град у опадању; прљав, неуређен и запуштен, куће трошне, углавном слепљене од блата, покривене трошним црепом, за пијаћу воду рађене су чесме и бунари, а за друге потребе служила је кишница. Заравни око Београда биле су мочварне, да би се прешле с једног краја на други данашњег Зеленог Венца, требало је употребити чамац, а у ритове на данашњим Теразијама ишло се у лов на дивље патке. Грађевине, које су подигли Аустријанци за време окупације од 1717 до 1739 године, биле су у рушевинама. У једној српској грађанској песми, насталој у осамнаестом веку, говори се о Београду како је изгледао за време те аустриске окупације. Помињу се поједине велике грађевине, палате, тако и Пиринчана — палата аустриског принца управитеља, чије су рушевине постојале све до шездесетих година прошлог века. — „Колико је у години дана, толико је на њима окана" — пева се у песми за „принципове дворе". — У песми се наводе и остале грађевине, градска платна, куле са којих „уре ударају" и друго. — „Лепо ли се из Срема гледаше, каже се у тој песми о Београду, а на брегу где се бијељаше. Још је лепше код Земуна стати, преко Саве тебе погледати."

За време првог устанка ослобођени Београд није много променио свој изглед. Само је једна година, 1808, била релативно мирна, а и тада се требало припремати за нове догађаје и мислити на одбрану земље. И у „српско време" чаршију у Београду држали су Грци, Цигани су остали у Савамали и око Батал-џамије, а српске војводе и њихови војници, као и Срби који су се уселили у Београд, становали су у турском Дорћолу. Карађорђе је ретко долазио у Београд и онда је отседао у Алајбеговом двору на Дорћолу. Државни савет је заседао у Делинском конаку, а Доситеј Обрадовић држао је Велику школу у кући коју му је Карађорђе у ту сврху поклонио. У истој згради радила је и „мала школа", основна. Један од савременика овако описује зграду Правитељствујучег Совјета: „Српски Совјет заседава у малој каменој кући која је у дворишту. Ушли смо у одељење у коме су седели совјетници, и које је више личило на подрум по својој влази и каменом своду." У београдској тврђави Срби су сместили свој арсенал и касарне. У арсеналу правиле су се пушке, пушчана зрна, копља, лила се звона, а сав тај посао углавном су обављали заробљени Турци. — „У горњој тврђави, која је на брду, видела се пашина кућа велика, камена, на два спрата. У великој дворани стоје у углу заставе које су Срби отели од Турака." Странцима су Срби с нарочитим поносом показивали некакву велику слику на којој су били приказани српски средњевековни владари.

Године 1808 боравио је у Београду као руски емисар Димитрије Николајевић Бантиш — Каменски. У својој књизи „Путешествије в Молдавију, Валахију и Сербију", коју је штампао у Москви 1810 године, говорећи о Београду, каже: „Сам град претставља жалосни изглед војничких пустошења, о чему сведочи мноштво опустошених и разорених зграда. Мало која кућа да има прозоре са стаклом, они су најчешће залепљени хартијом или зјапе

Године 1807 дошао је у Београд Доситеј Обрадовић. На савској обали дочекала га је маса београд-

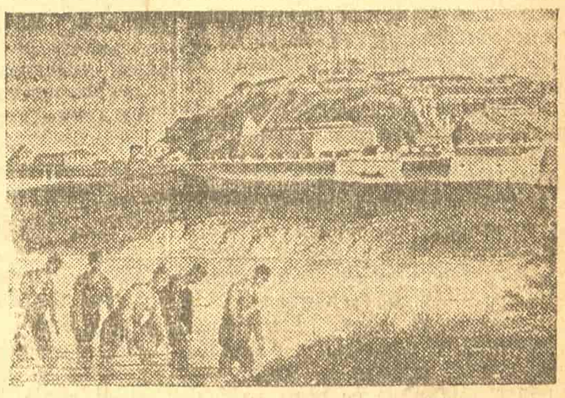

Београдска тврђава у почетку XIX века

Планско располагање становима

омогућиће правилан рад станбених органа

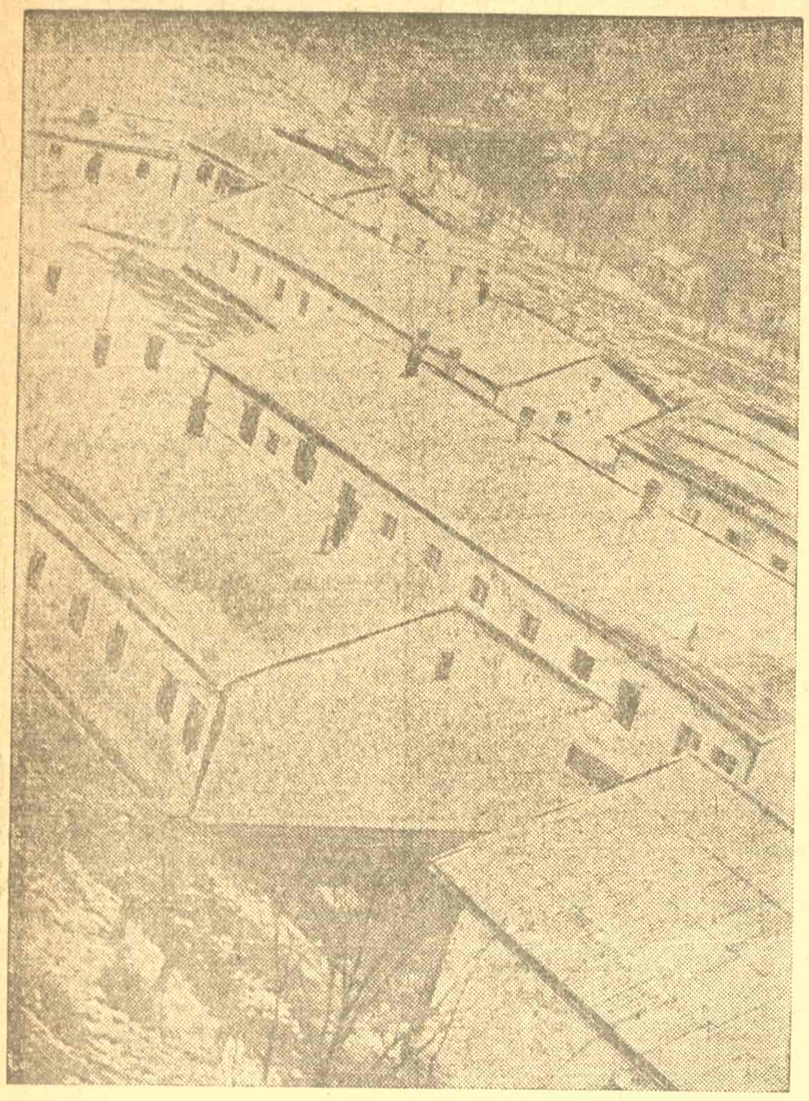

Изглед колоније грађевинских радника код Ветеринарског факултета

По ослобођењу Београда смештај државних установа и надлештава, као и смештај грађанства у станове постао је један од главних задатака народних власти. Решавање овога задатка било је, а и данас је, скопчано са низом тешкоћа.

Ратним операцијама срушен је велики број зграда станбеног, а нарочито пословног карактера. Поред тога, за време трајања рата није било никаквог зидања, па чак ни редовних оправки ради одржавања зграда, те је и због тога станбени фонд Београда, који је и иначе био мали, још више смањен. Последица овога је квалитативно пропадање и избацивање из употребе великог процента станова, који су пре рата били у употреби. Ово је нарочито било условљено начином зидања у капиталистичкој Југославији, у којој су се претежно зграде зидале за ренту, од најлошијег материјала и без обзира на грађевинске и здравствене услове.

Други узрок тешке станбене ситуације Београда лежи у порасту становништва, услед прилива избеглица за време окупације из свих крајева Југославије, који је био проузрокован терором окупатора.

Стварање новог државног апарата, који је преузео читав низ нових функција, које раније држава није имала, диктирало је потребу брзог смештаја у пословне просторије предузећа, установа и надлештава и обезбеђење њихових службеника становима. Из месеца у месец број становништва Београда растао је брзином која је далеко већа од брзине и обнове обнављања порушених зграда односно зидања нових.

Пред станбене органе постављали су се задаци чије је решавање бивало сваким даном теже. Обнова ратом оштећених и зидање нових зграда нису могле да задовоље потребе, те су станбени органи били принуђени да већину најтежих проблема решавају стешњавањем грађана који поседују простране и недовољно искоришћене станове.

С обзиром на број и хитност захтева, станбени органи су се морали ограничити на решавање само најтежих и најхитнијих, дајући првенство у решавању проблемима ширег значаја.

Да би се решавање ових свих тежих задатака могло одвијати правилније и са више система, у 1946 години централизован је пријем и део техничке обраде захтева за доделу станбених и пословних просторија у Станбеном одељењу. Овим се хтело омогућити станбеним органима да јединственим увидом у све захтеве и у залиху празног простора приступе планском задовољавању свих потреба. Искуство од годину дана таквог рада показало је да има могућности за увођење плана у раду станбених органа и при децентрализованом пријему и обради молби, — што је и уведено у праксу ових дана. Централна евиденција оправданих захтева за доделу станова и пословних просторија, која се води на једном месту, као и централна евиденција простора, који долази у обзир за расподелу, омогућава планску расподелу просторија према степену хитности појединих захтева.

И поред великих напора станбених органа за прелаз на планski рад, до сада је у томе погледу било мало успеха. Тек сада су створени услови за прелаз на план, коме се и приступа. Планско решавање омогући ће правилан рад станбених органа.

Основне карактеристике планског рада станбених органа састоје се у следећем: Станбени органи добијају приближно тачне податке о броју и величини станова које граде грађевински органи; према сопственом искуству из досадашњег рада у 1946/47 години предвиђају број па чак приближно и величину станова који се могу добити стешњавањем грађана, који уживају простране и недовољно искоришћене станове; од органа унутрашњих послова добијају податке о броју станова, који ће се добити исељавањем лица која немају дозволе сталног боравка у Београду.

На основу тих података станбени органи планирају расподелу на неколико месеци унапред.

С обзиром на планску расподелу станова, сва она лица која до сада нису ушла у план, а поднела су молбу за додељивање стана, добиће писмена обавештења о томе у коме року ће њихове молбе бити решене.

Преласком на план ослобађају се предузећа, установе и надлештва, као и грађани, потребе да свакодневно ургирају код станбених органа брже решавање својих захтева. Станбеним пак органима овим начином омогућен је правилнији рад при решавању и појединачних захтева и проблема као целине, јер ће бити растерећени притиска сталног ургирања и од стране установа и од појединаца.

Овим је, најзад ликвидирана и потреба тражења обавештења од стране грађана.

Да би се план могао у потпуности остварити, потребна је упорна борба за проналажење празног простора и за благовремено довршавање започетих новоградњи и то и од стране државних органа (грађевинских и станбених) и од стране масовних организација.

Помоћ масовних организација за што брже и правилније решавање задатака станбених органа неопходна је у данашњој ситуацији. Без пуне сарадње Народног фронта, синдиката, Антифашистичког фронта жена и Народне омладине, како код објашњавања мера станбених органа и станбене ситуације уопште, тако и код помоћи у проналажењу празног простора и у борби противу шпекулације становима и пословним просторијама, — станбени органи неће моћи сами у потпуности извршити задатак.

Повећањем апарата и реорганизацијом, којом је тежиште борбе за простор пренесено на станбене отсеке ИОНО-а рејона, створене су широке могућности за сарадњу станбених органа са масовним организацијама и потребно је предузети све мере да се та сарадња и оствари.

Из изнетих података, види се сва озбиљност станбене ситуације, каква је она данас и каква ће неминовно бити у најближој будућности, ако се има у виду да се свакодневно прима око 200 нових захтева, од којих се 25 до 35 најтежих свакодневно морају остављати за решавање.

Ако се има у виду да стешњавање грађана у недовољно искоришћеним становима има своје границе, да ће доћи до засићености, преко које се даље не може ићи у стешњавању, намеће се закључак да је једини пут којим се може поћи — зидање. Зидање нових пословних, а исто тако и станбених зграда, је задатак пред којим треба озбиљно да размисле управе предузећа, установа и надлештава, а исто тако и синдикалне организације, и да предузму благовремено опсежне мере да се у идућој грађевинској сезони постарају за задовољење својих потреба за простором.

Само тај пут обећава брзо и потпуно решење.

Данило ОПСЕНИЦА

УСПЕСИ НАШЕ КИНЕМАТОГРАФИЈЕ

ПРОШЛОГОДИШЊА ФИЛМСКА ДЕЛАТНОСТ

Прошлогодишња делатност у области филмског стварања забележила је низ великих и значајних постигнућа. Оно што још више увеличава значај тих успеха, то је чињеница да се до ослобођења у нашој земљи није ништа урадило на филму, да нам стараа Југославија у филмској индустрији није оставила никакво, ни материјално, ни радно наслеђе. Значи, да се у филму морало почети од почетка, без икакве или бар незнатно мале технике, без стручњака и без искуства. То није био нимало лак посао.

Ако се данас, на почетку Нове године, осврнемо уназад и погледамо резултате рада у 1947 години, видећемо да је постигнут велики успех у филму, и да је постављена чврста и солидна основа на којој ће се градити наша будућа филмска индустрија.

Данас у нашој земљи постоји већи број филмских предузећа

Данас у Југославији постоји већи број предузећа за производњу филмова. Поред савезног филмског предузећа »Звезда«, које се налази у Београду, у свим центрима република већ одавно раде републиканска филмска предузећа — у Београду »Авала«, у Загребу »Јадран«, у Љубљани »Триглав«. Ове године основана су предузећа за производњу филмова и у НР Босни и Херцеговини (»Босна«-филм) и у НР Македонији (»Вардар«-филм), која су већ отпочела са снимањем.

Формирање филмских предузећа у Македонији и Босни и Херцеговини претставља значајан корак у културном животу народа тих република. То нарочито важи за народ Македоније, који све до рата није имао права чак ни да говори на свом матерњем језику.

Рад на уметничком филму

Несумњиво да највеће тешкоће постоје приликом снимања уметничких филмова. Сваки уметнички филм захтева решење многих нових момената и проблема који не постоје у документарном филму или недељном журналу. Ако смо ми већ у овој години успели да снимимо неколико уметничких филмова и снимамо неколико нових, онда је то свакако највећи успех наше младе кинематографије.

У току 1947 године завршена су два уметничка филма. То су »Славица« и »Живјеће овај народ«. Приказивање првог нашег уметничког филма »Славица«, и поред извесних недостатака, трудбеници наше земље примили су са одушевљењем. И не без разлога. »Славица« претставља први корак у нашој кинематографији, скромни почетак велике будућности, основа и потстицај у даљем раду.

Прошле године отпочело се са снимањем пет великих уметничких филмова. Предузеће »Авала« снима »Људи са пруге«, »Као плима« и »Софку«. »Јадран« филм из Загреба ради на филму »Застава«, у Љубљани »Триглав« филм снима »У срцу Европе«. Сви ови филмови биће ускоро готови, тако да ће се у току ове године већ приказивати у нашим биоскопима.

Документарни филмови, журнали, месечни прегледи и наставно - научни филмови

Нарочито плодна делатност у току прошле године била је на документарним филмовима, месечним прегледима и журналима. Крајем године завршено је снимање и пет наставно - научних филмова на узској траци.

У низу документарних филмова, месечних прегледа и недељних журнала овековечени су велики догађаји из наше стварности, напори наших људи у остварењу Петогодишњег плана. Прошле године предузеће »Звезда« снимило је следеће документарне филмове: »Први мај 1947«, »Девети мај 1947«, »Трст«, »Георги Димитров«, »На пољопривредном добру« и »Блед—Варна«. Новембра месеца приказан је и први наш филм у боји »Смотра младости«, што претставља значајан датум у историји наше кинематографије.

Предузеће »Авала« дало је 5 документарних филмова. Израда још 3 филма налази се у завршној фази. Предузеће »Јадран« из Загреба у прошлој години спремило је 13 документарних филмова, док ће се још 5 нових ускоро приказивати у биоскопима. »Триглав« филм из Љубљане дао је 6 документарних филмова. Припрема се још 4 филма.

Свако републиканско филмско предузеће у току прошле године дало је и месечне прегледе који су обухватали догађаје из живота и рада народа тих република. »Звезда« филм приказао је прошле године 46 недељних филмских новости.

У току рада на филму оспособљавани су и кадрови

Један од најтежих проблема, који је требало да се реши, био је проблем стручне радне снаге. У нашој земљи није уопште постојало филмских стручњака. Зато се пред сва предузећа поставио задатак да упоредо са радом на филму оспособљавају младе људе који ће моћи да одговоре задацима филма. При сваком филмском предузећу основани су разни курсеви који су одиграли врло важну улогу.

Но, свакако је најважнији моменат у оспособљавању филмских радника био отварање школе за филмску глуму и режију, које је извршено прошле године. Већ у току 1948 године из школе ће изаћи први глумци и режисери, стручњаци у своме послу.

Стечено искуство користиће се у даљем раду

То су резултати постигнути у току прошле године на пољу филмског стварања. Није потребно понављати да су успеси огромни. И овде, у овој области, многе тешкоће које су у први мах изгледале несавладиве решили су наши људи. Али на томе се неће стати. Захтеви за нашим филмовима из нашег живота од стране трудбеника су велики и сваким даном све више расту, упоредо са општим културним напретком радних маса. Задаци који се постављају пред нашим филмом велики су и одговорни. Користећи прошло годишње искуство, наша млада кинематографија ушла је у 1948 годину која ће за њу бити много плодније.

У Кошутњаку се подиже филмски град

Школе за подизање уметничких кадрова

Једном приликом је неки познати мислилац рекао: „За уметника је потребно 2 од сто талента и 98 од сто рада". Из ове изреке може се закључити да је за сликара или глумца, музичара или редитеља потребан дуг и стрпљив рад, стално усавршавање, учење и учење.

Раније се код нас питању уздизања уметничких кадрова поклањало мало пажње. Ако су и постојале школе, из њих су излазили уметници који су све своје „стваралаштво" посвећивали незнатном броју људи владајуће класе, за коју је управо и постојала уметност.

Данас, када је уметност постала општенародна својина, жеђ за уметношћу је знатно порасла. Због тога је и улога школа за подизање уметничких кадрова много већа и много одговорнија.

У Београду данас ради неколико школа за подизање уметничких кадрова. У њима се спремају наши будући уметници, уметници који ће своје стваралаштво сигурно посветити своме народу.

Академија ликовне уметности

У академији ликовних уметника ствара се кадар нових уметника, сликара и вајара. Ликовна академија има данас три отсека — сликарски, вајарски и графички — и једно одељење — наставничко. Општи течај траје четири године, а специјални две године. Поред тога, у Академији, услед недостатка наставног кадра за цртање по средњим школама, привремено ради шестомесечни наставнички курс за оне студенте који су већ завршили четворогодишњи општи течај.

Већ сама та чињеница да Академија траје шест година, потврђује колико дуго треба радити и учити да би човек постао сликар или вајар. И не само то. Уметник мора да познаје и низ других ствари. Ево, како изгледа наставни план студената Академије ликовних уметника: историја уметности, историја светске литературе, пластична анатомија, технологија, архитектура, руски језик, а у наставном отсеку још и педагогика, калиграфија, методика, наука о стиловима итд.

Позоришни студио

Драмски студио је основан годину дана по ослобођењу. Само две године касније наша позоришта су добила 32 нова, одлично спремљена глумца. Ове године, драмски студио је реорганизован и претворен у позоришни студио са два отсека — глумачки и редитељски.

Позоришни студио ће се временом претворити у академију. Већ идуће године у плану је подизање, нове, модерне зграде, у коју ће се, по завршетку радова, преселити драмска академија. На тај начин наш нови глумачки кадар имаће више могућности и боље услове за развитак.

Музичка академија

И Музичка академија је једна од школа за уздизање уметничких кадрова. Годинама и годинама овде трају студије. Годинама и годинама потребно је радити, стрпљиво учити, да би човек постао музичар. Само нижа школа траје шест година. Средња школа и академија по четири године.

Рад у школама и академији није нимало лака. Настава у нижој школи, коју посећује 136 дечака и девојчица, обухвата учење клавира, виолине и у последњим годинама учење на дувачким инструментима. У средњој школи, која има 76 ђака, поред соло-певања, клавира, оргуља и харфе, гудачких и дувачких инструмената постоје теоретски и наставнички отсек. Виша школа — академија — коју слуша 263 студената обухвата све предмете средње школе и још композицију и дириговања.

До краја 1951 године, ако се не појаве други нови моменти, Музичка академија треба да да 173 свршена музичара.

Балетска школа

Веома често у неком балету, поред главних улога, многе балерине се појаве на позорници само за моменат, прођу грациозним корацима испред гледалаца и изведу неколико лепих фигура. То можда изгледа сасвим једноставно.

Међутим, да би се учинило и тих неколико корака, потребно је да балерина исто тако дуго и много ради. Балетска школа Народног позоришта траје девет година. Шест година у средњој школи и три године у вишој школи свака балерина мора да проведе, учећи многобројне и разноврсне предмете.

Балетска школа Народног позоришта основана је у месецу септембру ове године. Она је састављана од бившег балетског отсека Музичке академије и балетског студија опере Народног позоришта. Број ученика, који данас посећују школу, износи преко стотину.

Школа за примењену уметност

Школа за примењену уметност подељена је у много отсека. После општег течаја, који траје две године, ученици школе за примењену уметност могу да бирају да ли ће отићи на унутрашњу архитектуру, декоративно сликарство, примењену графику, плакат, декоративно вајарство, уметничку обраду текстила, или и позоришно сликарство. Али да би се дошло до неког од ових отсека потребно је у општем теоретском делу савладати предмете као што су историја уметности, наука о стиловима, нацртна геометрија, хемија, технологија, анатомија, перспектива итд.

Школу посећује око сто ученика. Како је значај кадрова за примењену уметност врло велики, у Петогодишњем плану предвиђена је изградња нове, модерне школе.

Школа за филмску глуму и режију

Филмска школа је скоро основана. Раније за њу није постојала потреба из простог разлога — ми нисмо имали своју филмску индустрију.

У школи за филмску глуму и режију на Дедињу педесет младића и девојака се спрема, радећи без прекида, од јутра до касно у ноћ, да прими на себе важну и одговорну дужност, да уздигне нашу филмску индустрију.

Ту је сваки сат тачно одређен за рад. Ако се не учи или не чита, онда се ради практично или одлази у позориште, на изложбе и концерте.

Школе за подизање уметничког кадра имају важан задатак

Школе за подизање уметничког кадра треба да одиграју велику улогу у подизању нашег новог уметничког кадра. Пораст културног нивоа наших радних маса захтева много више од уметника. А да би уметници одговорили томе захтеву, потребно је да много више и озбиљније раде, да се васпитавају, да постану истински народни уметници. Зато је значај школа за подизање уметничког кадра необично велики.

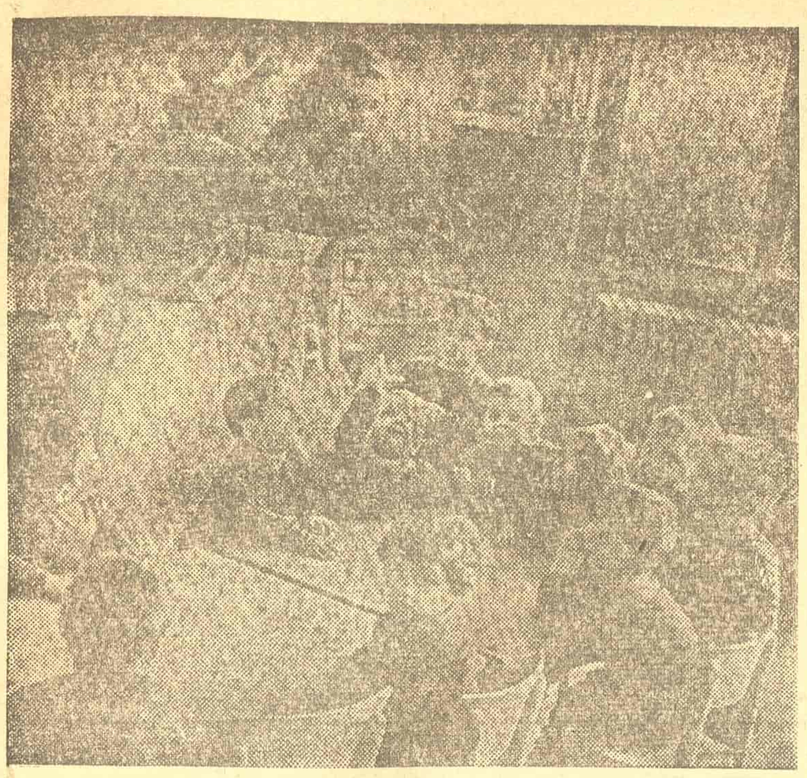

Одраслијој деци треба пружити играчке

ВИШЕ СТАРАЊА О ДЕЦИ

у дому у Звечанској улици

Рад дома за одојчад и малу децу у Звечанској улици ометају многи проблеми који би се са мало више залагања и старања могли отклонити без великих тешкоћа. Пре свега, дом не располаже са довољно медицинских сестара и неговатељица — има их 50% од броја који би био потребан за правилну негу слабачке деце, нахочади, недоношчади, и одојчади из туберкулоз не средине, каква су већином у дому. И те сестре, колико их има, нису довољно дисциплиноване, па их обично најмање 3% нема на послу.

Решавање питања недостатка особља умногоме би могле помоћи организације Антифашистичког фронта жена, које су већ указале помоћ дому у шивењу дечјих одела и пресвлака. Пошто се у дом, међу осетљиву децу, не пушта нико без лекарског прегледа, и пошто је потребно извесно знање за неговање деце, морале би се формирати неке врсте сталних екипа које не би долазиле у дом када им падне напамет, већ у одређено време и у договору са управом дома. Те жене, за време док су у дому, дисциплиновано би, у договору са управом, чувале, пресвлачиле и неговале децу. На тај начин би осетила старање и бригу деца која су већим делом дана препуштена самој себи. Антифашисткиње би тиме извршиле још једну лепу акцију за подизање младих нараштаја и за њихово правилно одгајање.

Посебно питање дома, које се месецима отеже, а није се приступило његовом енергичном решавању, је живот 30 мајки-дојиља које отхрањују своју одојчад у дому и смештене су ту, као у неком интернату. Ове мајке, већином без игде ичега, напуштају дом само једанпут недељно. Међутим, управа дома се није постарала да им пружи нешто озбиљније и потпуније занимање осим ситних помоћи у кувању и одржавању просторија, па се по цео дан свађају не знајући шта ће од досаде. Недисциплиноване су и заостале. Антифашисткиње би се могле позабавити њиховим уздизањем и дисциплиновањем кроз, не сувише напоран, рад. У плану је оснивање кројачког курса, аналфабетског течаја и течаја за младе мајке којим треба све оне да се обухвате и да прате редовну наставу. Да се све то раније учинило избегле би се многе незгоде које наносе дому недисциплиноване мајке. Кроз стручне течајеве могу многе од њих да се, док су у дому, оспособе за користан стручан рад. Потребно би било да се при дому оснује библиотека, коју би могле да користе и младе мајке и особље дома.

Снабдевање дома се одвија прилично тешко. Резерва угља је мала, а само један дан без огрева био би катастрофалан за животе десетине недоношчади. Од зимнице дом располаже само незнатном количином кромпира. Управа дома се није постарала раније да спреми ма шта за зимницу, јер јој је речено да ће бити намирница у довољној количини. Поред тога, тек ових дана дом добија режисера.

Посебни проблем претставља квалитет млека којим се дом снабдева. Оно се, у заводу за стерилизацију, због недовољног броја флаша само проконтролише у погледу алкохолне пробе и масноће. Два пута се у ове хладне дане то млеко преко ноћи укварило. С обзиром на здравље деце у дому, ово млеко би се морало бактериолошки прегледати.

Да би се сва деца могла сместити хигијенски и удобно, дому је потребно бар још 20 постеља, поред оних којима располаже. Међутим, у подруму дома лежи ван употребе 40 постеља са поломљеним шипкама на оградица ма. Ове постеље је лиферовало дому предузеће „Исток", које их је тако несолидно направило, да су шипчице врло брзо поиспа дале. Управница дома је тражи ла хитну оправку ових кревета. Међутим, управа предузећа „Радулашка", која је преузела, у међувремену, рад „Истока", изја вила је да има свој план и да је се не тиче шта је „Исток" радио. Овакав неправилан став управе предузећа намештаја довео је до тога да се деца гурају, по двоје у неким креветима, док у подруму леже неупотребљене постеље које би се могле, уз незнатне оправке, употребити.

Београд

Дописи читалаца-сарадника

Од Загреба до београдске поште један дан, од поште до примаоца пет дана

Док наша народна власт улаже огромне напоре да на свим секторима све функционише како треба, дотле се због немарности и несавесности појединаца често омета правилно функционисање рада тамо где је експедитивност најпотребнија.

Тако је мени, 18 децембра ове године, послато из Загреба једно писмо, у коме се хитно траже неки лекови којих у Загребу нема. Писмо је стигло у Београд 19 децембра, али ја сам га добила тек 24 децембра увече. Не знам из којих се разлога писмо шетало по Београду пуних пет дана, јер је адреса на писму била потпуно читка и тачна. На коверти има жигова од 19, од 20 и од 23 децембра.

Интересује ме куда је све ишло то писмо, кад је морало три пута да прође само кроз руке службеника који удара печате, а и да не поменем поштаре који су га носили по Београду, ако им је писмо уопште било предато.

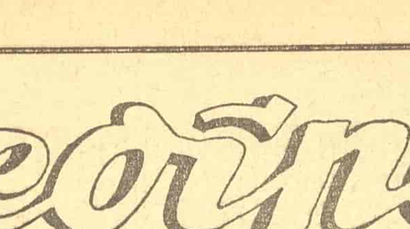

Заиста је неразумљиво да писмо од Загреба до Београда путује један дан, а од београдске поште до Рузвелтове улице пуних пет дана.

Рада ГРУБАЧЕВИЋ
Рузвелтова број 25

Претерана савесност или тврдоглавост

Путовала сам 16 децембра за Кикинду и као студент хтела сам да користим повлашћену 50 од сто од редовне возне цене. У деканату сам добила објаву која важи за шест путовања годишње. На београдској железничкој станици добила сам уз ту објаву пола карте, а на објави је печатом поништено једно путовање. У возу ми је кондуктер прегледао возну карту, објаву и ђачки лист и све је било у реду.

Међутим, када сам се после пет дана враћала из Кикинде за Београд, чиновница на кикиндској станици Александра Белеслин, одбила је да ми изда карту у пола цене, уверавајући ме да морам да извадим нову објаву и да ћу повлашћену имати тек 1948 године. Сва моја уверавања да сам тек први пут користила ову објаву, и да ми је повратак из Кикинде друго путовање, а имам права на шест, — остала су без успеха. Благајница није хтела да ми изда пола карте, објашњавајући ми да је она такво упутство добила од чиновника који је пре ње био на благајни.

Морала сам да платим целу карту до Београда. У возу сам се заинтересовала код кондуктера, који ми је

прегледао објаву и рекао да у композицији има неколико ђака студената са таквим објавама. Чудио се зашто са ђачком објавом купујем целу карту. Кад сам дошла у Београд питала сам на благајни Главне железничке станице и тамо су ме обавестили да са својом објавом имам апсолутно право на повлашћену.

Мислим да би благајница Александра Белеслин морала да се управља по званичним расписима и наређењима, а никако по усменим упутствима које јој је дао благајник, њен претходник.

Ружа МАЛОГАЈСКИ
Сарајевска 11

Идолопоклоници

Свратио сам једног дана у ресторан „Таковски грм", у који већином долазе странци и чланови дипломатских претставништава. Пошто знам српски, иако сам Бугарин, затражио сам од келнера на српском језику да ми донесе ручак. Кад су келнери чули да говорим српски, нису много марили за мој захтев. После чекања од 15 минута био сам не баш најбоље послужен. Гости за другим столом били су врло брзо услуживани, иако су много доцније дошли а келнери су се кланјали и смешкали јер су знали да су то дипломате. Револтиран оваквим поступком, који ми се неколико пута поновио у овом ресторану, жалио сам се директору и тражио књигу жалбе. Директор ми је спретно одговорио да је књига жалби — на ревизији. Захтевао сам ма какву свеску којом замењују књигу жалби, али ни ње није било. Тада сам затражио директора пошто сам чекао 15 минута, док су људи за другим столом брже били послужени. Он ми је одговорио да треба да разумем јер су то странци — дипломати. Рекао сам му, најзад, да и ја радим у Бугарском посланству и тада се директор сав преобразио, отпочео да се извињава, клања и смешка. Био сам веома брзо и добро услужен. Чак су ми нашли и место за бољим столом, који је увек био „резервисан".

Мислим да се у једном оваквом ресторану не сме правити, приликом

послуживања, разлика између странца и домаће публике. Репрезентативни локали треба да буду приступачни свима грађанима а не само странцима, и келнери треба да буду подједнако учтиви и услужни према сваком човеку који се појави у ресторану. Поступак директора који ми је изишао у сусрет тек пошто сам му рекао да сам странац сматрам за удварачки и бескичмењачки.

Богомил НОНЕВ

Изврсни рачуница

Текстилно предузеће „Космај" добило је преко поште један чудан рачун од „Државног комбинованог предузећа" са Вилиних Вода, који гласи:

„За 2 кг. гуса а 1,56 . . . 3,12 дин."

За овако велико потраживање потрошио је несавесни службеник исто толику суму: прилепио је на коверат

марку од 2,50 динара, и потрошио за коверат, упутницу и формулар за рачун још један динар — свега три и по динара. Зар није имао баш другог пута за наплату овако малог потраживања? Имао је, али он је бирократа тј. човек који не мисли већ по одређеном калупу пише акта и рачуне. Шта га се тиче сабирање и одузимање, када је „савесно" извршио своју чиновничку дужност. Уз то изгубили су радно време дактилограф, поштар и чиновник који је отварао пошту. Читаво чудо због три и по динара! А потрошио је свом предузећу исту толику суму новца.

Ова ствар изгледа само ситница. Али постоји свакодневно мноштво сличних ситних потраживања између предузећа и установа и ако би се увек капитализовала на сваки начин, држава би трпела знатне штете.

Ђ. Ј.

Губљење времена због туђе несавесности

Пре неколико дана изишао сам с посла да бих пријавио истице на Економском факултету. Журио сам да бих се што пре вратио на посао. Када сам дошао на Економски факултет нисам нашао формулар пријаве за испит. Рекли су ми да пријаве продаје књижара „Океан". Међутим, у тој књижари није било пријава. Обишао сам успут неколико књижара, али потребних формулара нигде није било. Вратио сам се на факултет и тамо сам нашао неколико другова који су такође изишли с посла и изгубили доста времена, тражећи узалуд пријаве којих нигде није било.

Несташица пријава није скорашња појава. Дешавало се да неки студенти нису могли да полажу испит баш због тога што нигде нису могли да пронађу пријаву.

У Београду дозволу за продавање тих пријава има само једна инвалидска задруга за коју многи студенти Београда и не знају.

Никако се не би смело дозволити да тих пријава нема у време када су најпотребније студентима. Требало би одредити неколико трафика, или бар оне које се налазе у близини факултета, у којима би се продавале пријаве за студенте, и по могућству на сваком факултету отворити продавницу. Тиме би се спречило непотребно губљење времена, јер ако неколико запослених студената дневно изгуби макар и 20 минута, то за нашу привреду претставља знатан губитак, а то се не сме дозволити.

Драгиша КОНДИЋ
Загребачка 8

Неправилан рад кондуктера на линији Београд — Земун

Пре три месеца промењен је ред вожње на аутобуској линији Београд — Земун (Коњичка школа). Та промена је свакако правилна, јер је условљена великом преоптерећеношћу линије. Али, она је нама, корисницима месечних ђачких карата, донела много непријатности и непотребних материјалних издатака.

Месечна карта дозвољава две вожње дневно (одлазак и повратак). Међутим, како сада постоји локални аутобус, који вози кружно од Земуна, то су путници који иду за Београд принуђени да се премештају у аутобус који полази за Београд од станице „Мухар".

Ми ђаци користимо и локална и директна кола. Међутим, кондуктери аутобуса уписују вожње у две рубрике. На тај начин наша уплаћена дневна вожња је искоришћена само за одлазак, а да би се вратили из Београда морамо да купујемо нову карту. То је потпуно погрешан и неправилан поступак. Погрешан је зато што ми имамо уплаћену месечну вожњу и за одлазак и за повратак у току једног дана. Стога би било потребно да Градско саобраћајно предузеће што пре учини крај овако погрешној пракси. То би се могло спровести врло лако. Требало би само издати наредбу кондуктерима да у једну исту рубрику уписују обадве вожње (и локалну и

директну) или да предузеће изда нове карте са одговарајућим рубрикама, а не да због грешака кондуктера трпе ђаци — путници.

Драган РОДИЋ
Железничка ул. број 21, Земун

СПОРТ

Календар фискултурних организација у Београду за 1948 годину

Градски одбор Фискултурног Савеза Србије за Београд саставио је, на основу календара Централног одбора Фискултурног савеза Југославије и Главног одбора фискултурног савеза Србије, календар за фискултурне организације у Београду за 1948 годину.

БОКС: У току јануара одржаће се сусрет репрезентација Београда и Загреба у Београду и Београда и Будимпеште у Будимпешти. Истовремено отвориће се Централно вежбалиште за бокс у Београду. У току фебруара одржаће се саветовање, а започети и у току марта спровести боксерско првенство друштава. Од 10 до 20 априла биће екипно првенство Београда, крајем априла појединачно првенство Београду. У јуну месецу сусрет репрезентација Београда и Софије у Београду и у јулу месецу репрезентације Београда и Будимпеште у Београду.

ВРХУНСКА ГИМНАСТИКА: У току јануара сусрет екипа Србије и Словеније, 25 јануара Београд — Нови Сад, у марту Београд — Скопље, у априлу Београд — Трст, а у јуну месецу наши гимнастичари учествују на Балканском шампионату у Будимпешти. У августу месецу Београд — Љубљана, а крајем месеца децембра првенство актива у простим вежбама.

МАЧЕВАЊЕ: У фебруару првенство Београда. Поред овога, у Београду ће се одржати републиканско екипно првенство, а у мају појединачно првенство НР Србије, док ће се 26 и 27 маја одржати тромеч Србија — Хрватска — Словенија.

ЛАКА АТЛЕТИКА: У току априла почеће такмичење средњошколских и градских атлетичара у бацању кугле, од 11 до 25 априла масовни крос, 1 и 2 маја средњошколско првенство Београда, а затим првенство Београда у трчању на 100 метара и бацању кугле, од 8 до 9 маја првенство рејона и актива а затим, од 15 до 16, пехарско такмичење, од 22 до 23 маја јуниорско првенство Београда, затим масовно куп такмичење, затим почетак првог кола квалификационог купа, најзад полуфиналне и финалне купа. Од 20 до 30 маја појединачно првенство Београда, затим Градско првенство у припремама за Партизански марш, 25 маја Титова штафета, 20 јуна сусрет репрезентација Београда и Прага. Првенство универзитета обавиће се од 5 до 6 јуна. Сусрет Београд — Будимпешта одржаће се 10 и 11 јула у Београду. Интернационални митинг одржаће се 29 августа, а Балканске игре од 16 до 19 септембра. Трка ослобођења одржаће се 20 октобра, а од 7 до 14 новембра јесењи крос.

КОШАРКА: Другог јануара одржаће се годишња конференција кошаркаша, 11 јануара почеће зимски турнир подмлатка, 25 јануара турнир фискултурних друштава Београда и Панчева у Београду, у априлу репрезентација Београда и Софије у Београду. Током априла одржаће се и првенство актива по рејонима. Шестога маја првенство Београда за све тимове. Интернационални турнир кошарке одржаће се од 16 до 23 маја, а 12 октобра саветовање кошаркаша у Београду. У октобру почеће јесењи турнир, а у новембру сусрет екипа Београда и Војводине.

СМУЧАРСТВО: Отварање смучарске сезоне обавиће се 4 јануара у Топчидеру и истог дана почеће првенство фискултурних друштава. Првенство средњошколских актива из комплекса такмичења. Првенство Београда у алпској комбинацији (смук и слалом) одржаће се 25 јануара на Авали, а до 8 фебруара спровешће се Партизански маршеви.

ТЕНИС: Првенство подмлатка Београда одржаће се 23 маја, а 30 маја одржаће се првенство Београда. Сусрет тенисера Београда и Војводине одржаће се 20 јуна, а 25 јула у Београду ће се одржати турнир Београд — Нови Сад — Вршац — Суботица. Саветовање по питању тениса одржаће се 20 септембра.

СТРЕЉАШТВО: У јуну месецу одржаће се екипно првенство Београда, а у августу саветовање у Београду.

ПЛИВАЊЕ: Отварање пливачке сезоне у Београду обавиће се 6 јуна, а 13 јуна биће првенство Београда у пливању и ватерполу. Дан фискултуре на води одржаће се 1 августа, а крајем јула и почетком августа у Београду ће бити сусрет пливача Београда и Војводине и Београда и Сплита.

ОДБОЈКА: Током фебруара одржаће се такмичење Београд — Загреб — Љубљана, 5 априла саветовање у Београду, 25 априла почетак првенства актива, а 2 маја почетак првенства Београда. Првенство подмлатка почеће 16 септембра.

ВЕСЛАЊЕ: Отварање веслачке сезоне обавиће се 28 марта, а у мају ће се обавити првенство Београда и двобој Београд — Загреб.

БИЦИКЛИЗАМ: Првенство Београда на ваљцима одржаће се у Београду, а масовни бициклистички наступ Београд — Авала и натраг 28 марта. Првенство Београда кроз град одржаће се 4 априла, а 9 маја друмско првенство Београда. Првенство Авале одржаће се 20 јуна, а брдско првенство Београда 19 јула. Трка Београд — Будимпешта одржаће се 31 августа и 1 септембра.

еских грађана, а у част његовог доласка с тврђаве су загрмели топови. Доситеј је дошао у Србију с великим и широким замислима. Он је хтео да од Београда створи и културни српски центар, основао је Велику школу, хтео је да оснује и штампарију, а бавио се мишљу да оснује и једну фабрику хартије. Година 1808 нарочито му је улевала велике изгледе у могућност остварења својих просветитељских планова. У Велику школу Доситејеву долазе ђаци из целе Србије, међу њима и Вук Караџић. Тако је Београд добио и своје прве „студенте", било их је четрдесетак. За разлику од осталих малих школа, где су ђаци седели на поду, застртом асуром, у Великој школи сваки је имао своју столицу. Многи од тих ђака Велике школе убрзо су се оженили а неки су опет постали војводе и отишли у војску. Време је било бурно, и нико није био сталан на свом месту. У једној наредби „Попечитељства просвештенија" одређује се да ученици не буду толико велики да кваре ред и „равновјесије" наставе, јер велики имаду држави чиме послужити и на другом пољу, (мисли се на бојном).

Београд као политички центар нове српске државе био је жив град. Не само да је кроз њега стално пролазила војска и да се одавде вршило опремање и снабдевање војске, већ су у Београд долазили и претставници страних држава са својим пратњама. Руске претставнике Београђани су дочекивали свечано уз војне параде, а од 1811 године у Београду је стално боравило и једно одељење руске војске. Испраћај српске војске, која је одлазила на бојишта уз пратњу добошара, био је врло мест. Али главни посао, што се год радило у Београду, био је намењен војсци. Један ковач сам је салио топ, наместио га на лафету и са женом га довукао пред Совјет, дарујући га отаџбини. Таквих родољубивих примера има много и код занатлија и код трговаца београдских онога времена. На неку разоноду није се мислило. С напрегнутом пажњом праћени су догађаји на фронтовима. Гласник победе на Варварину тек је за неколико дана могао да стигне у Београд и да вест саопшти Совјету. У „Аугсбуршким новинама" има неколико успутних забележака о Београду, између осталог, како су Београђани поводом вести о једној победи палили луче и лиле и у бакљади ишли пред Совјет. У Београду је једне године приређено и такмичење између руских и српских тобџија, што је свакако побудило интересовање грађана.

*

„У августу 1812 изиђу Руси из Београда са војском — пише Антоније Протић, један од очевидаца. Дође сва војска на пијацу под крст Светог Андрије Првозваног, и стави се у ред. Свештеник овде је чинио молебствије за срећно путешествије. Овде је било плача не само од Срба, но и од наше браће Руса. Свештеник је најпослије читао Јеванђелије од Јована. — „Нека не тужи ваше срце, и не плаши се. Слушасте како вам говорих: идем, и вратићу се к вама". — На ову последњу реч загрме добоши и банда и војска помаршира. Ондак је било више жалости но између растајања. И тако се и ова 1812 година свршила" — завршава писац.

*

Трагичне 1813 године, када су Турци са свих страна продрли у Србију, и када је настало расуло српске војске, готово сво српско становништво напустило је Београд. Запаљена је и зграда Совјета и с њом је изгорела сва архива, да не би због важних писама допала Турцима у руке. Београд је постао град ужаса, на капијама су по ченгелима висела рашчеречена тела, а на улазу у тврђаву побијено је коље на ком су издисали ухваћени Срби. Градски бедеми били су окићени моткама с набијеним главама. Године 1815 у читавом Београду није било више од шездесетак Срба.

*

За време првог устанка Београд је био главни град једног великог војничког логора какав је тада претстављала цела Србија. У српским рукама био је седам година, и свој лик је углавном изменио само по саставу становништва. Зграде, које су бар донекле биле сачуване, и од грађевинског материјала, узете су за потребе државе, за магазе и слагалишта. Тек у време кнеза Милоша, тридесетих година, Београд је постепено почео да мења свој изглед и да се од друге половине прошлог века шири ка Теразијама и даље ка Славији.

Вељко КУПРЕШАНИН

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ Београда

Одређене су цене намештених соба

Категорију издате собе одређују у споразумно закуподавац и закупац

Иако су обновљене стамбене зграде, које су се могле обновити већ у првим месецима после ослобођења, тиме нису могле да се подмире увећане стамбене потребе Београђана. Главна могућност њиховог смештаја била је стешњавање и пресељавање у станове постојећег стамбеног фонда Београда. Народне власти су тим мерама и сталном контролом рационалног коришћења стамбеног простора постигле позитивне резултате. Ради обимности стамбеног проблема требало је, међутим, приступити његовом што бржем и ефикаснијем решавању. Једна од мера за решавање тог питања била је одлука Извршног одбора града Београда, којом је дато право власницима стана да издају своје намештене собе. Издавањем намештених соба смештен је велики број самаца, па и мањих породица, нарочито оних које су биле без икаквог стана. На тај начин, издато је 1946 године 32.951 потстанарска дозвола. Како је око трећине потстанарских дозвола издато породицама од два члана, смештено је око 10.000 породица. За девет месеци 1947 године издато је преко 6.000 потстанарских дозвола, те је смештено преко 2.000 породица са два или више чланова. Ове цифре најбоље показују да је одлука Извршног народног одбора и у овом случају била оправдана и шта се њеним спровођењем добило. Поред тога, како се смештај потстанара врши споразумно, овом мером избегнуто је решавање проблема рационалнијег коришћења стамбеног простора принудним одузимањем једног дела стана.

Међутим, убрзо се показало да су многи издаваоци намештених соба претераном висином закупнине стварали од ње своје једино средство егзистенције. У великом броју случајева наплаћивао је закупац за намештену собу по неколико пута више но што је он сам плаћао за цео стан и несразмерно више но што су износили трошкови за услуге које је чинио закупцу. Тако је издавање намештених соба постало извор прихода великог броја становника града и пружало могућност за разноразне шпекулантске махинације. Требало је што хитније и потпуније решити ово питање, јер је оно погађало у огромној већини радне људе.

То су разлози који су руководили Народни одбор града Београда да донесе одлуку, према којој ће се одређивати висина закупнине за намештене собе на подручју града. Циљ те одлуке је да омогући и потпомогне издавање намештених соба под закуп и правилно да регулише висину закупнине.

Приликом одмеравања тарифе за закупнину намештених соба водило се рачуна да њена висина покрије: део закупнине целог стана који пада на издату собу, трошкове амортизације намештаја и постељине, трошкове осветљења, воде и материјала за чишћење издате намештене собе и накнаду закуподавцу за услуге које даје закупцу уз собу. На одређивање висине закупнине утицали су и моменти који чине квалитет собе: улица и крај где се соба налази (Београд је подељен од центра до периферије на десет стамбених зона), величина и удобност собе, квалитет намештаја и постељине, величина услуга које закуподавац даје закупцу и, уопште, степен у коме соба одговара захтевима хигијене и удобности. На основу свега овога, тарифа је предвидела деобу соба у десет категорија. Највиша закупнина, која износи 900 динара, одређена је за луксузне собе прве категорије. Најмања закупнина за најслабију (али никако испод пристојног квалитета за становање) собу, десете категорије износећи 180 динара месечно. Између ових граница за сваку категорију предвиђена је посебна висина закупнине. Деоба на категорије омогућиће правилно диференцирање намештених соба по квалитету. При томе, узимаће се у обзир сви елементи који се не могу унапред предвидети, а могу утицати на одређивање висине закупнине. У коју категорију спада која намештена соба одређиваће закуподавац и закупац према заједничком споразуму. Извршни одбор ће са своје стране дати за то опширна упутства. Уколико не буду могли да се споразумеју о висини закупнине и категорије собе, моћи ће да затраже интервенцију рејонских стамбених одсека. Предвиђене су санкције које ће се примењивати у случају непоштовања прописа ове одлуке Извршног одбора.

Одређивање висине закупнине ће, ако се доследно спроводи онако како закон прописује, смањити издатке оних који станују по намештеним собама и спречити шпекулацију и злоупотребе на овом пољу.

Оснивање одељења за изградњу и одржавање стамбених зграда

На недавном заседању Народног одбора града Београда донета је одлука, којом је формирано Одељење за изградњу и одржавање стамбених зграда. У исто време решено је да се расформира досадашње Стамбено одељење. Ова одлука треба да допринесе бржем и потпунијем решењу тешког стамбеног питања нашега града.

Стамбени проблем постојао је и пре рата у Београду, јер су га стварали сами друштвени односи и услови изграђивања. Народне власти морале су уложити све своје напоре у његово решење и, у исто време, решавати питања која су се постављала у вези са развијањем Београда у административно-управни и политички центар Југославије. Требало се постарати за пристојан смештај становништва, од кога још увек око 40% станује у нехигијенским, неудобним и скупим становима и за радне просторије многобројних нових установа и предузећа. Стамбени проблем Београда нарочито је отежало ратно разарање, када је од 1941 до 1944 порушено око 11.000 стамбених јединица, док је, у исто време, број становника повећан за близу 100.000. Ни један нови стан није изграђен у то време, а постојећи стамбени фонд, услед неодржавања и неоправљања, из године у годину је пропадао.

До сада су народне власти решавале стамбени проблем стешњавањем, рационалнијим коришћењем постојећих станова и новоградњом. Међутим, још увек се није довољна пажња поклањала одржавању стамбеног фонда, те су многе зграде доведене у такво стање да би, при садашњем неоправљању ситних квварова и нечувању, кроз десет година биле неупотребљиве за становање. При таквом немарном руковању стамбеним зградама, нарочито онима које припадају приватницима, не би могао да се реши стамбени проблем, ма колико да се улаже средстава и напора у изградњу нових станова. Управа стамбених зграда, која је водила евиденцију о чувању, наплаћивању закупнина и оправљању државних стамбених зграда, није имала ни потребан апарат ни средства за њихово темељније реновирање. Са зградама приватних власника, који се нису много старали да их одрже, било је још горе. Њихове редовне оправке препуштене су личном нахођењу власника и станодавца.

Тежина и значај правилног решавања стамбеног питања Београда наметнули су потребу да се оно не решава делимично и по надлежности разних установа и одељења, већ да се формира једно централно тело, које ће планирати даљу стамбену изградњу и водити рачуна о чувању стамбеног фонда — које ће руководити целокупном стамбеном политиком главног града. То ће бити задатак Одељења за изградњу и одржавање стамбених зграда. Ово одељење управљаће одбором за обнову стамбених зграда, који ће морати у што краћем року да обнови све ратом оштећене зграде, грађевинским предузећем за обавезно одржавање и оправку постојећих стамбених зграда и предузећем за изградњу нових станова. Поред тога, задатак новоформираног одељења биће да одређује где ће се која зграда зидати и да поставља задатке појединим установама и предузећима, која су у могућности да то раде, да изграђују станове својим службеницима.

Формирање оваквог одељења, које ће имати средства и организациони апарат, који ће се према потреби повећавати, за решавање једног од најболнијих питања Београда има далекосежни значај, који ће се указати тек у његовом практичном раду. Оно, у исто време, доказује колику пажњу народне власти посвећују стварању услова за пристојан живот радних људи. Резултат таквог рада не може се показати брзо, лако и одједном. Али већ током идућих година видеће се да је тај пут правилан.

Место досадашњег Стамбеног одељења организоваће се Уред за дистрибуцију станова, чији ће искључиви задатак бити да издаје стамбене дозволе онима који се усељавају у новоизграђене станове и да врши контролу рационалног коришћења стамбеног простора.

Предавање грађевинарима

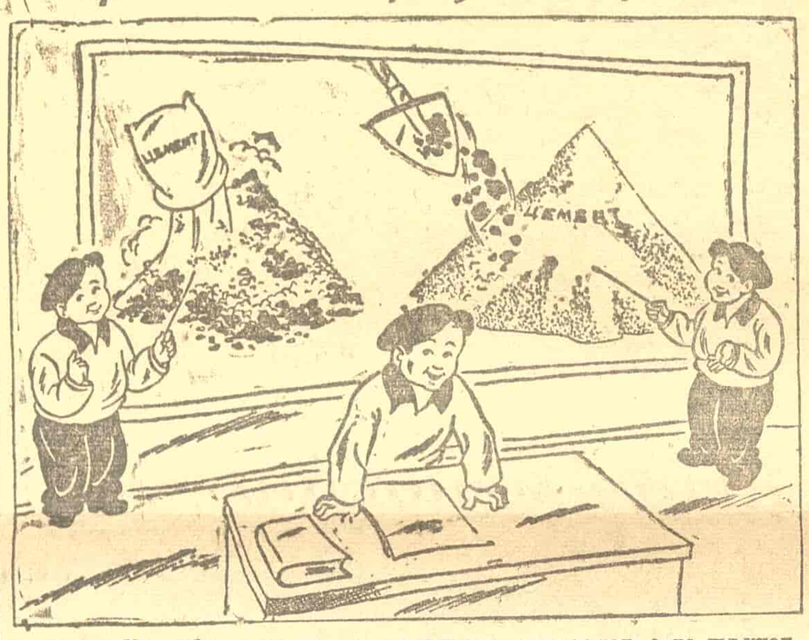

— Не заборавите да се цемент сипа у шљунак, а не шљунак у цемент!

ЕКСПРЕС-РЕСТОРАН „КАСИНА"
ИМА ЧАСТ ПРЕТСТАВИТИ СВОЈ

Реновирани хотел „Централ"

један од најлепших угоститељских објеката

Хотел и ресторан „Централ" у Земуну био је до пре три месеца у потпуно запуштеном стању. Цела зграда је у току рата рушинирана, кровна конструкција оштећена од бомбардовања, услед чега су таванице прокишњавале. Већина прозора без стакла а цео инвентар стар и дотрајао, са расклиматаним креветима и лошим постељним рубљем. Била је потребна темељна поправка, обнављање и доградња овог јединог хотела у Земуну, који се налази на најпрометнијем месту.

Крајем месеца септембра отпочели су радови на рестаурирању хотела, за које је утрошено око 3,000.000 динара. Сада, после три месеца рада, хотел пружа сасвим друкчију слику и свакако је један од најбоље уређених хотела у Београду.

Кровна конструкција је поправљена, а цела унутрашњост зграде је из основа преуређена, изведени су молерски и зидарски радови. Цео дотрајали инвентар хотела је замењен новим, тако да су кревети, отомани, каучи и остали намештај, као и постељно рубље, потпуно нови. Хотел има седам соба са два кревета и једним отоманом, три собе са два кревета, 14 комбинованих соба са каучом и 13 соба са по једним креветом, — укупно 52 лежишта.

Ресторан, који се налази у приземљу, такође се реновира. У предњем делу сале налазиће се кафана, а у задњем ресторан. Бивша билијар-сала преуређена је и претвара се у банкет-салу са луксузним уређајима. Инвентар кафане и ресторана биће, такође, потпуно нов. Са десне стране, код улаза у хотел, налазила се задружна менза, која је исељена, а те просторије се користе за уређење експрес-бифеа.

Тесна кухиња је проширена, дограђено је велико одељење за хладњаче. У кухињи се монтира нов велики штедњак, тако да ће капацитет кухиње бити 1200 оброка дневно. Улази у кухињу су изграђени тако да се келнери, који улазе и излазе, неће сретати. У једном делу кухиње гради се одељење за посластичарницу и за спремање хладних јела за експрес-бифе. Такође је изграђена потпуно нова гардероба и магацини. У дворишту зграде хотела у пролеће ће се преуредити и летња башта.

Хотел „Централ" је 27 децембра већ отпочео са радом, а у ресторану и експрес-бифеу обављају се завршни унутрашњи радови. Хотел „Централ", у чијој ће се згради налазити и кафана и ресторан и експрес-бифе, биће свакако један од најбоље уређених угоститељских објеката, јединствен у оквиру Београда, јер се у згради налази и сала земунског биоскопа „Војводина".

★ ЖИВОТ И РАД У СССР ★

Совјетски градови ДАНАС и СУТРА

Осећање љубави према своме граду снажно је развијено код совјетских људи. Становник Ростова на Дону с поносом ће истаћи да је Ростовљанин и увек ће вам доказивати да је Ростов најлепши град у целој земљи. Исто то казаће за своје градове становници Ташкента или Тбилисија. Ово није никаква провинциска искључивост, већ одраз племенитог осећања совјетског родољубља. Људи воле свој град као део Совјетског Савеза.

Љубав према граду утолико је узвишенија уколико активније становници учествују у његовом животу. Све им је драго и блиско у граду... Колико труда овде се, на пример, ширила пустара, а данас већ постоји леп парк. Ово су учинили сами грађани својим залагањем и зато им је нов парк десетоструко милији.

У току тридесет година, колико је прошло од Октобарске социјалистичке револуције до данас, лик совјетских градова потпуно се преобразио. Још пре тринаест година Јосиф Висарионовић Стаљин је рекао:

„Изменио се облик наших великих градова и индустриских центара. Неизбежно обележје великих градова буржоаских земаља претстављају периферијске јазбине, такозвани раднички кварто ви на периферији града који претстављају гомилу мрачних, влажних, већим делом подрумских полупорушених просторија, у којима обично животари сиротиња, баратајући по прљавштини и проклињући судбину. Револуција у СССР постигла је то да су ове јазбине код нас ишчезле. Оне су замењене новоподигнутим лепим и светлим радничким кварто вима, а уз то у многим случајевима раднички кварто ви изгледају код нас лепше него градски центри."

Ово је речено 1934 године. Од тог времена обављен је џиновски рад на даљем преуређењу градова. Чак и рат, који се свом својом тежином сручио на Совјетски Савез, није потпуно задржао ову стваралачку делатност.

Када је становник Москве раније говорио: „Станујем на периферији" — његовом сабеседнику одмах се пружала суморна слика удаљених прљавих улица са нађеним рупама. Било је потребно више часова да човек стигне на ту периферију. Данас појам „периферија" уопште ишчезава из речника Московљанина. Ево једног од тих бивших московских периферијских рејона — он се некад звао „Симонова слобода". Московска штампа писала је 1911 године о „Симоновој слободи" као о забаченом, ружном крају пуном малих фабрика. Близу тих фабрика становали су у трошним удерицама радници и њихове породице. Где је данас „Симонова слобода"? Од ње није остало ни трага. На више километара унаоколо пружају се нове улице — Аутозаводска, Источна, Велозаводска и друге. Куће у тим улицама високе су и лепе. У Пролетерском рејону (тако се данас зове некадашња „Симонова слобода") подигнуто је тринаест светлих и великих школских зграда, поред два породилишта и најбољег московског базена за пливање. Пролетерски рејон везан је са центром Москве трамвајским, аутобуским и тролејбуским саобраћајем, а ускоро ће се завршити изградња нове линије метроа, чија ће се станица „Таганска" налазити у најживљем делу рејона.

Стари северни руски град Вологда недавно је прославио своју 800-годишњицу. И у том граду извршене су у току три деценије совјетске власти огромне преображајне промене.

Потрошња електричне енергије и воде претставља, као што је познато, показатељ уређености и културе једног града. Електрична централа Вологде даје данас граду у току једног месеца количину енергије равну годишњој количини за целу 1913. Пре револуције јавни водовод имао је годишњи капацитет од 22.000 кубних метара воде, а данас становници Вологде добијају ту количину у току пет дана. Вологда је пре Великог октобра имала само 15 лекара, док их сада има преко триста. Подигнуте су нове болнице и поликлинике, а исто тако — диспансери, санаторијуми. Становништву се указује, као и у другим совјетским градовима, бесплатна медицинска помоћ, и то под околностима које чине ову помоћ приступачном сваком становнику. У свим областима градског живота и привреде постигнути су огромни успеси, којима се грађанство Вологде с правом поноси.

И поред огромних преображаја у животу совјетских градова, још претстоје обимни радови — на даљем техничком усавршавању градског саобраћаја, водовода, путева, уличног осветљења итд.

Навешћемо неколико цифара које очигледно показују размах комуналних радова или напредак градова у Совјетском Савезу. У току прих пет поратних година, поред обнове градских комуналних предузећа порушених за време рата, шеснаест градова добиће нов водовод, тринаест градова — нову канализацију, осам — трамвајски саобраћај, а двадесет — тролејбуски.

Стамбена изградња постигла је по доласку совјетске власти врло значајне успехе. У току прих двадесет година совјетске власти у градовима је било подигнуто 60 милиона квадратних метара стамбене површине, што претставља преко 40% целокупног државног стамбеног фонда којим се располагало 1937 године. Друкчије речено, још пре десет година скоро свака друга кућа у градовима спадала је међу зграде подигнуте после Октобарске револуције. Ипак је потреба у становима велика. Тиме се објашњава огроман размах нове изградње станова у поратном периоду. У току пет година совјетски градови добиће 72,4 милиона квадратних метара обновљене и новосаграђене стамбене површине. Напоредо са подизањем кућа које припадају држави, појединци грађани — радници и службеници — добијају кредите за подизање властитих мањих котежа. Укупна стамбена површина тих индивидуалних кућа које ће се саградити у свим совјетским градовима износиће 12 милиона квадратних метара.

Разгледајте пажљиво карту Совјетског Савеза и ви ћете приметити на њој градове који нису ни постојали пре двадесет или тридесет година. Ево, на пример, града Балхаша у Казахстану. Први градитељи појавили су се на обали језера, чије је име добио град, 1930 године. Било је то суровo и пусто подручје. А сада се у њему снажно развија леп индустриски град који је поникао крај велике ливнице бакра. Балхаш има неколико десетина хиљада становника, преко двадесет школа, драмско позориште, стадион итд. Балхашки ботанички врт заузима површину од 50 хектара.

Поменућемо још један град који је рођен у Сибиру, у годинама Стаљинових петољетки. Реч је о Стаљинску, граду угља и метала. Његовим лепим улицама и архитектонским ансамблима могли би позавидети многи европски градови. Значајан је пораст културе Стаљинска: у њему се налазе Сибирски металургиски институт, педагошки и учитељски институт, неколико техникума и два музеја. Стаљинско позориште сматра се једним од најбољих у Сибиру.

Староседеоци совјетских градова диве се грандиозним променама које су се догодиле на њихове очи у току три деценије совјетске власти. Сутрашњица открива совјетским градовима још величанственије перспективе. Социјализам доноси градовима и њиховом становништву невиђен процват материјалне и духовне културе.

Л. К.

Кратке комуналне вести

Основано је градско предузеће за оправку моторних возила. Задатак овог предузећа ће бити да врши оправке свих моторних возила Извршног одбора Народног одбора Београда и његових предузећа које се до сада нису обављале на једном месту, нити се водила довољна евиденција о стању кола.

•

Према одлуци Градског народног одбора, формираће се Саобраћајно одељење, које ће руководити целокупним градским саобраћајем.

Расформираће се досадашња Управа за аутосаобраћај, чијим ће пословима управљати ново одељење.

•

У оквиру послова Одељења за индустрију и занатства радиће нове дирекције: градских металних предузећа, текстилне и кожне индустрије, хемиске и прехрамбене индустрије и дирекција грађевинске и дрвне индустрије.

Оснивање ових дирекција омогућиће боље руковођење на тиме и развој локалне индустрије која ће подмиривати, у току идућих година, много више потреба градског становништва.

ПОСЛОВНИ РАЗГОВОРИ

— Ја увек сипам помало воде у млеко.

— А ја помало млека у воду.

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

Вера Илић, у улози младе крајишке девојке Јагоде

ДРУГИ ДОМАЋИ УМЕТНИЧКИ ФИЛМ

„Живјеће овај народ“

„Живјеће овај народ“, други наш уметнички филм, рађен по сценарију Бранка Ћопића, приказује херојску борбу, самопрегор и жртве народа Босанске Крајине у току Народноослободилачке борбе.

Босанска Крајина била је један од центара народног устанка. У њој је, кроз безброј битака и окршаја, искивано борбено братство наших народа, јер су се на терену Крајине, поред чувених крајишких бригада, бориле славне бригаде и дивизије српских, црногорских и санџачких пролетера, борци с Баније, Кордуна, из Далмације итд.

Радња филма одвија се у Подгрмечу, једном од крајишких устаничких средишта. То је низ села испод планине Грмеча која се везује с једне стране за терен херојске Козаре, а с друге стране за устаничка жаришта Дрвар и Петровац.

После капитулације старе југословенске војске, док усташе уз благослов Немаца истребљују све што је слободарско, народ Подгрмеча, предвођен прекаљеним борцима из редова Комунистичке партије, спрема се на устанак. Кад је Немачка вероломно напала Совјетски Савез, народ Подгрмеча диже устанак. Горе жандармериске касарне. Стварају се прве партизанске чете.

Млада, неписмена сеоска девојка Јагода већ од првих дана устанка налази се уз народну војску. Она скупља храну за војску, преноси с другарицама жито за партизане Дрвара пробијајући се кроз снегом завејан Грмеч, учи да чита и пише. С песмом она иде пред колоном девојака и носи дарове за српске и црногорске пролетере, сва срећна жури у село Јасеницу да чује и види друга Тита, а после јасеничког збора пише своје прво писмо другу на Козари.

У четвртој офанзиви, спасавајући рањенике, Јагода буде заробљена. Одбивши да каже немачком официру куд је отишла наша болница, она херојски гине, али све до последњег часа, пркосно и јуначки, храбри народ, говорећи му да ће друг Тито опет у Крајину доћи...

Сломљене су Четврта и Пета офанзива. Бујица нових бораца жури у крајишке јединице. Полази од куће и Јагодин дјед, стари Илија. Веран завету своје унуке. он креће усусрет другу Титу и својим љубимцима, црногорским пролетерима.

Филм је снимио „Јадран-филм“, Загреб. Режију је остварио Никола Поповић, а музику је дао Франц Лотка. Сниматељ филма је Октавијан Милетић.

Главне улоге тумаче Вера Илић (Јагода), Синиша Раваси (Иван), Фран Новаковић (дед Илија), Царка Јовановић (баба), Миша Мирковић (Мићо), Васо Косић (Обрад), Никола Поповић (научник).

Премијера филма је у биоскопима „Београд“ и „Козара“.

Д. Ристић: ОМЛАДИНАЦ

Драма Народног позоришта

У првој половини ове позоришне сезоне интерес публике за драмске претставе нашег Позоришта знатно се повећао. Последњих месеци драмске претставе играју се пред стално пуним гледалиштем. Отварање двају нових драмских позоришта у Београду свакако ће још јасније показати колико се културни живот престонице развио и, нарочито, колико је позориште истински постало својина новог гледаоца.

Драма Народног позоришта дала је публици од почетка сезоне до 1 јануара четири премије: „Шуму“ Островског, драматизовану „Младу гарду“ Фадејева, „Учене жене“ Молијерове и „Коштану“ Станковићеву. Тако су обухваћена четири главна извора са којих наша позоришта данас, поред вечито живог Шекспира, црпу свој репертоар: руска, западноевропска и наша класична и савремена совјетска књижевност. Савремена домаћа драмска књижевност, иако потстицана високим наградама, савезним и републиканским, још није дала дело које би оправдало приказивање на великој сцени. Слично стоји и са драмском књижевношћу других словенских земаља, сем Совјетског Савеза, док западноевропска савремена драма показује знаке јако осетљивог идејног регреса. Што се тиче савремене домаће драме ваља, напак, подвући да продукција постоји, да је, чак, обилнија него што је икад била, али се сва та обимна продуктивност, лишена уметничког значаја, развија мимо оних наших књижевника који са успехом обрађују остале књижевне врсте, а у драми и не покушавају да огледају своје снаге. Ја лично мислим да је то погрешан став и верујем да бисмо позоришни комад реалних уметничко-сценских квалитета пре добили из редова књижевника, макар они и никад досад не писали за позориште, него из редова некњижевних људи, који сем своје мање или више веште сценске конструкције не могу да дају ништа више и остају ван плана уметности. Књижевна вредност је оно што делу може дати само прави писац, док је сценска вредност његова, понекад, и ствар сарадње других људи.

Оснивањем већег броја нових позоришта у нашој земљи повећала се потреба за глумачким и редитељским кадровима. Глумачке кадрове припремају наше драмске школе и сама позоришта. Редитељски кадрови се припремају далеко теже, а ми данас имамо веома мало позоришних редитеља, способних да и идејно и уметнички оживе драмско дело на позорници. Значи, поред школског пута за припремање нових редитељских кадрова, позоришта треба да чине покушаје са члановима својих глумачких ансамбла. Драма нашег позоришта је ове сезоне поверила самосталну режију „Младе гарде“ свом члану Браславу Борозану и сматра да је оно што је он показао и у методу рада и у способности да своје концепције пренесе на ансамбл оправдало наде, тако да се од Брозана могу очекивати добри резултати на овоме пољу. Слични покушаји чиниће се и са другим млађим глумцима, кад прођу фазу помоћне режије.

Вредност нашег најмлађег глумачког кадра проверавана је у сва четири комада ове сезоне. Младима су поверавана и већа, па и прве улоге. Неки од њих су показали релативно добре резултате, а сви још имају, поред својих редитеља, да савладају читав низ проблема драмског израза, проблема скоро неминовних за почетништво у глуми. Курсеви за стручно усавршавање, које организује наша синдикална подружница под вођством искусних уметника, добро ће доћи нашим младима.

Наша Драма је омогућила већ у првој половини сезоне већи број појединачних, редитељских и глумачких гостовања у Србији, у нашим републикама и у иностранству. Та гостовања су, према изјавама позоришних вођстава, утицала на повећање интереса за позориште. Гостовање Радомира Плаовића у Бугарској, који је у софиском Народном театру режирао „Господу Глембајеве“, претставља плодни почетак измене културних тековина двеју братских земаља на пољу драме.

Драма је пружила значајну помоћ нашем младом филму. Наши чланови су били укључени у припреме три велика уметничка филма, „Живјеће овај народ“, „Софка“ и „Као плима“. Координацијом се успело да у једну рада, када су упоредо спремане четири премијере, на филму гостују и наши најистакнутији уметници, носиоци главних улога у нашим претставама.

Пред нама сада стоји један од најтежих задатака, остварење велике драме „Часовник на Кремљу“ од совјетског писца Николаја Погодина. Ово снажно дело приказује како су оснивачи совјетске државе Љењин и Стаљин преображавали своју земљу и њене људе на путу ка комунизму. Истовремено ће се припремити Нушићева комедија „Покојник“, поводом десетогодишњице смрти популарног српског комедиографа.

У свом даљем раду трудићемо се да очувамо и надмашимо уметнички ниво режије и глуме постигнут прошле сезоне „Непријатељима“ и ове сезоне „Шумом“.

Милан ЂОКОВИЋ

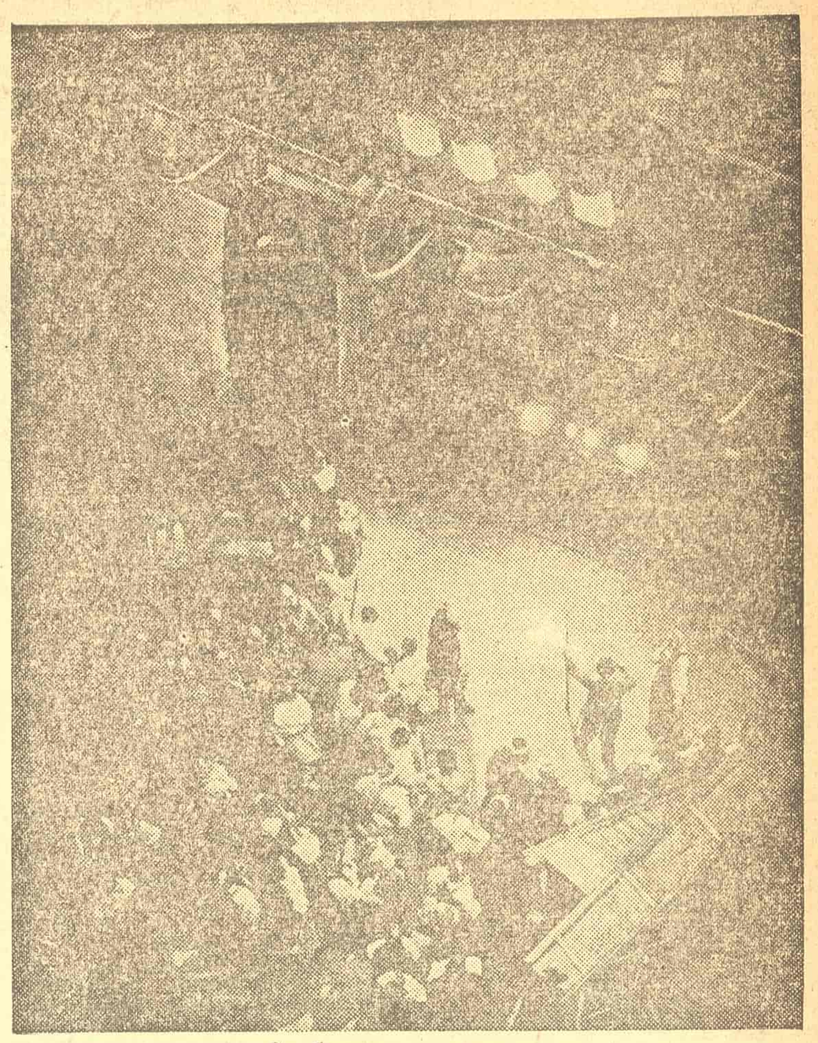

Са београдске сцене

Нове књиге

Радован Зоговић: Пркосне строфе, издање Културе, Београд 1947, страна 189, ћирилицом, цена 45 динара.

Зборник совјетских приповедака, издање Културе, Београд 1947, ћирилицом, страна 516, цена 60 динара.

Радован Теодосић, Мила Бајалица, Михаило Станојевић и Раде Вуковић: Земљопис за III разред основне школе, издање Просвете, Београд 1947, ћирилицом, страна 160, цена 11 динара.

За побољшање наставно-васпитног рада у средњим стручним школама, издање „Просвете“, Београд 1947, ћирилицом, страна 184, цена 20 динара.

Борба против неписмености
— наш стални задатак

Улазећи у другу годину првог Петогодишњег плана, морамо се позабавити питањем описмењавања и подизања културног нивоа радних маса као једним од важних питања.

Питање ликвидирања неписмености и у Београду се поставља као веома озбиљан и важан проблем. Ма да би Београд по свом значају и по условима живота и рада радних маса морао и по овом питању да служи за пример читавој земљи то још није постигнуто. Истина је да се у Београду води прилично оштра борба за сузбијање неписмености, али она није захватила све оне који би требало да се баве тим послом. Наше масовне организације још нису схватиле борбу за описмењавање и културно уздизање радних маса Београда као свој стални задатак, од чијег извршења умногоме зависи читав њихов даљи рад.

Овом задатку једино је пришла народна власт, учитељи и мали број чланова фронта и они су ти који обављају скоро сав посао око описмењавању. Комисије за ликвидацију неписмености, градска и рејонске, правилно су организационо оформљене тј. у њих су ушли претставници масовних организација, али у њима сав посао обављају само поменути људи. Учитељи се у овом послу озбиљно и свесрдно залажу, они обилазе предузећа настојећи да преко подружница и управа предузећа покрену питање описмењавања, одлазе по кућама неписмених, раде чак и са појединцима и уопште траже начин да обухвате што већи број неписмених. Сасвим је разумљиво да учитељи на овај начин не могу у потпуности да изврше задатак који је пред њих постављен, јер им масовне организације: синдикалне подружнице, основне организације фронта, омладине и антифашистичког фронта жена, у чијој средини неписмени и полуписмени људи живе и делају, не пружају довољну и озбиљну помоћ. Учитељи на овакав начин не би смели даље радити јер то доводи до расипања и до неправилног коришћења њихових стручних способности.

Већина основних организација наших масовних организација схвата задатак описмењавања као кампањски, повремени и привремени и као таквом му и прилази. Има случајева да организације не знају ко су им неписмени ни колики је њихов број, па се дешава чак и то да те податке (кад је потребно да се унесу у разне извештаје) траже од народне власти — Просветног одељења Извршног одбора, школа па и од учитеља. Даље, многе подружнице одлажу часове на редовним течајевима ради деобе јабука, рибе и из сличних разлога, или просто избаце учитеља кад дође да организује течај, што у сваком случају доводи до дезорганизације и истовремено показује несхватање овог задатка, незалагање и неодговорност активиста у нашим масовним организацијама. И онда никако није случајно да је на пример, у фабрици шећера на Чукарици од 82 неписмена радника за последњих неколико месеци описмењено свега 10, иако су постојали сви објективни услови за описмењавање већег броја људи.

Али, не може се рећи да нема појединих организација које су тај посао озбиљно схватиле и прилично добро решиле. У „Југоштампи“ нема више неписмених, захваљујући брзи и свакодневном залагању подружнице. Исти је случај у „Војној одећи“ и у неким мањим предузећима. Карактеристично је да је у овим предузећима успех на течајевима врло добар, што показује, поред осталог, колики значај у том раду има озбиљна брига и помоћ подружнице.

Кад су народне власти и Народни фронт покренули ово питање септембра прошле године, београдске масовне организације успеле су да окупе велики број неписмених и полуписмених људи на аналфабетске и просветне течајеве, што је доказ да се тај посао може успешно обавити, тј. да се број неписмених у Београду, који је прилично велики, може релативно брзо описменити ако се ма које организације озбиљно заложе. Јасно је, да се посао око описмењавања ново придошлих неписмених рад ника мора и касније систематски обављати.

Према томе, да би се овај задатак — који нам поставља Петогодишњи план — на време извршио, потребно је схватити да је то стални задатак свих масовних организација, да се за његово извршење мора свакодневно борити и да се више не сме дозволити да се он схвата као кампањски посао нити се сме тако решавати, те је према томе неопходно потребно прекинути са досадашњом праксом.

Посебно место у овом послу заузима проблем описмењавања грађевинских радника. Организовању овог посла и његовом припремању треба одмах озбиљно приступити. Не смемо дозволити да припремање и организовање аналфабетских течајева међу грађевинским радницима сачека средину или крај сезоне, као што је то било прошле године, што је довело до веома лоших резултата. Зато је потребно да се овим питањем још одмах почну бавити све наше масовне организације, а не само синдикати, а комисије за ликвидацију неписмености да то питање поставе на прво место у свом плану рада.

Да би се посао на описмењавању у свим нашим предузећима, установама и рејонима могао добро и брзо обавити, потребно је озбиљно и организовано приступити томе послу. Пре свега, потребно је истовремено спровести добру агитацију и пропаганду и установити тачну евиденцију, приводећи свакодневно неписмене на течајеве. У досадашњој агитацији било је прилично погрешности и површности. Агитација која се своди на: „Треба да будеш писмен“, „Треба да идеш на течај“, „Мораш да се описмениш“ и слична, не доноси никакве користи. Неписменима и полуписменима треба то питање шире објашњавати, указивати им на перспективу њиховог развоја као писмених људи, говорити им о неписмености као тешком остатку из прошлости, који, ако га не ликвидирамо, може да буде озбиљна препрека и њиховом личном развоју и развоју наше народне државе.

После убеђивања неписмених и свестраног објашњења овога проблема резултати ће свакако бити бољи, а привођење неписмених на течајеве много лакше. Но, није довољно само окупити неписмене на течај и оставити их самима себи и учитељу. Потребно је и нужно и даље се за њих интересовати и водити сталну бригу о њиховом уредном похађању, ако из објективних разлога изостану са часа помоћи им да надокнаде градиво које су пропустили, како то не би био разлог за напуштање течаја.

У рејонима, међу грађанима који не раде у производњи, највећи број неписмених су жене. Њих је најтеже убедити у нужност описмењавања, па према томе и најтеже привести на течајеве. Обзиром да су скоро све ове жене чланови Антифашистичког фронта жена, тај посао би требало да на себе преузму организације Антифашистичког фронта жена. Међутим, и овде се то питање схвата као и у осталим организацијама. Овим женама, пре свега, треба објашњавати да оне морају бити први и најближи васпитачи своје деце, и разјаснити им то да неписмена или полуписмена жена — а то ће рећи жена са врло ниским културним нивоом — не може правилно васпитавати своје дете. С друге стране, Београд се развија у индустриски центар наше земље и постоји вероватноћа да ће те жене, нарочито млађе, бити запослене у производњи, а јасно је да оне не могу ни у томе послу одговорити док су неписмене. Антифашистички фронт жена Београда треба да се по овом питању најозбиљније заложи, како би се неписменост међу женама ликвидирала. Оне поред агитације и убеђивања могу из своје средине да ангажују и жене које би биле руководиоци течајева.

Треба напоменути још и то да наше масовне организације не треба то питање да препусте појединцима, већ да се оне као целина њиме баве.

Описмењавањем неписмених ми смо свршили тек половину посла на пољу просвећивања и културног уздизања наших радних маса. Као што нам је од старе Југославије остао велики број неписмених исто тако имамо и приличан број полуписмених људи. Уз то, искуство је показало да људи који даље не раде и не читају, поготово они који су завршили аналфабетске течајеве, заборављају све што су научили и поново се враћају међу неписмене, а у најбољем случају остају полуписмени људи.

Циљ нашег рада на описмењавању није само тај да људи науче азбуку или да науче да се потпишу својом руком или, у најбољем случају, да науче да сричу чланке из новина. Не, циљ нам је да те људе доведемо до тога нивоа да они могу лако да читају новине, да се користе књигом, да уопште могу да користе тековине науке и културе за своје стручно и политичко уздизање. Да бисмо овај циљ постигли, треба отварати просветне течајеве у свим предузећима и свуда где има полуписмених људи, како би на њима наши радници добили основна знања из области општег образовања, потпуно савладали технику читања и писања и научили да се користе књигом. На овим течајевима потребно је да наставници нађу одговарајући начин рада са полазницима, да зашта код њих развију љубав за читањем, књигом и науком, да би радници после завршеног течаја могла самостално да раде. Овај посао неће задавати онолико тешкоћа као рад на описмењавању ако се буде правилно радило са полазницима на аналфабетским течајевима и ако се тим људима буде и даље објашњавало питање писмености и културе као питање њиховог личног развоја, као питање развоја наше народне културе и у крај њој линији као питање развоја наше народне државе.

Дакле, борбу за описмењавање треба наставити све дотле док књига не постане неопходна потреба нашег радног човека. А то ћемо постићи онда кад сви наши активисти из масовних организација ово питање озбиљно схвате као свој стални задатак и кад се за његово извршење буду свакодневно борили.

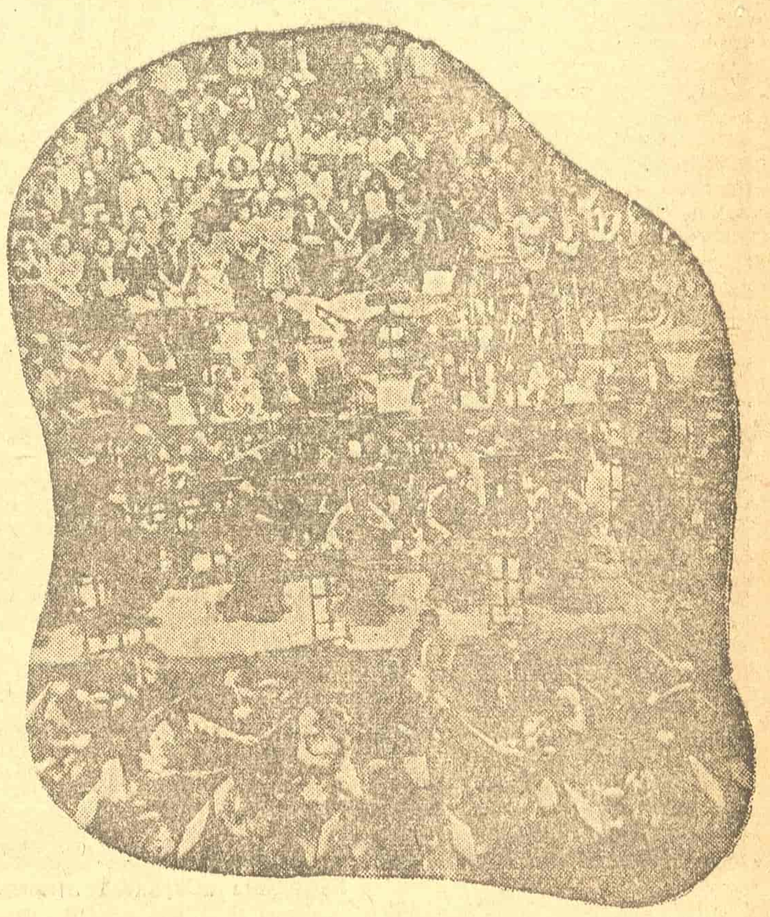

Генерална проба — оркестар и хор Народног позоришта

Најближи сарадници уметника

Крај великих уметника (по читавом свету је то тако) живи и ради армија малих, непознатих људи. Армија верних помагача и пратилаца свих грана уметности, у свима епохама. Та армија ствара, диже и омогућава уметност.

И цвеће, и слава, ловорови венци, и пљесак — уметнику, а они остају невиђени и непознати.

•

Народно позориште у Београду. Даје се „Коштана". Неколико минута до почетка претставе. Све карте су распродате и готово су већ сва места заузета. У сали тихи жагор и лака нервоза. На позорници, иза кулиса, ларма и вика, и велика нервоза. Глумци нашминкани, шетају горе доле, декоратери се разјурили, прегледају да ли је све у реду за прву слику, суфлер мирно преврће листове књиге у којој је текст, реквизитер сваки час помаља главу на сцену да види да ли нешто није заборавио. Електричар пали и гаси осветљење, прегледа да ли је све у реду. Ти људи нису нервозни, они су само много ревносни, и труде се да им не промакне ни једна грешка. Не, немају, они трему, јер многи од њих глуме, певају и раде ту у Београдском народном позоришту већ тридесет година, а и више.

Све је у реду.

У сали звони. Мрак. Почиње. Завеса се лагано диже. И пред очима посетилаца, на сцени, дивно намештена соба из старог врањанског живота. Ту су миндерлуци, ћилими, софре и сва она источњачка раскош, која је толико продрла у Врање и околину.

Очи посматрача упијају у себе само једним погледом ту слику и нестрпљиво шетају по сцени, чекајући лица, јунаке комада.

А за тај један тренутак, док је соба стајала празна, нудећи очима свој сјај и раскош, уложено је много и много труда. Декоратери су радили данима да уреде све детаље. Данило Радовановић, старешина декоратера, ради већ двадесет седам година. Он полако, без журбе, одређује свакоме посао. И полако се ствара соба из врањанског живота, која се у првом минуту прве слике у свој лепоти приказује посетиоцима. А они не гледају. Чекају нестрпљиво глумце. Улази лагано сестра Стојанова, Стана, кћи хаџи Томе. Креће се уплашено по сцени и плаче. Не говори ништа. Посетиоци имају времена да посматрају њено лице, косу, њено одело. После једног погледа којим је одједном обухватају сву, посматрачи гледају даље и са нестрпљењем чекају нову личност. А Стана шета по сцени и плаче. Димије су јој златне, а на ногама шарене папучице. Њих скида и иде боса у белим чарапама. Баш као некада девојке у Врању. Колико је труда уложено, да Стана понесе исто одело које су носиле врањанске девојке! Колико су дана кројачице премеравале и шиле димије, појасе и блузу. Непознате жене, тамо у сутерену позоришта, улажу сав свој дневни труд да шијући костиме и хаљине, заиста позоришној публици дочарају ношњу онога доба и места на које се односи садржај комада. Много и много дана проводе те жене над машином да сваки делић одела буде управо онакав, какав је потребан јунакињи која ће га понети. Марија Бешевић, шеф женске кројачнице, ради већ тридесет година по разним позориштима. Љубав према уметности одвела ју је у позоришта Беча, Будимпеште и Париза, да се после богато стеченог искуства врати натраг у Београд, и све своје знање унесе у Београдско народно позориште.

Сва одела, сви костими, за балет, драму и оперу, шију се код нас у мушкој и женској радионици. У мушкој радионици девет људи свакодневно спрема одела за разне комаде, свакодневно са сваким убодом игле приближава се уметности и комаду, у коме ће личности носити одела, њиховим рукама шивена. Шеф кројача, Тодор Даскаловић, ради двадесет седам година као позоришни кројач. Познаје свој занат и прави је уметник. Мушкарци у „Коштани", захваљујући његовом труду, и труду деветорице непознатих људи, оживели су и својим ликом и својом појавом, старог врањанског човека, хаџи Тому, Стојана и Митка.

У првој слици, после Стане, улази њена мајка. Стара, погнуте главе. Ћути. Кад проклиње, спада јој марама и види јој се бела коса. А лице јој је изборано, старо...

Често се дешава да улогу неког старца мора да игра младић, или девојка стару жену. Како дочарати публици од младића старца и од девојке старицу? Ту су фризери, власуљари, шминкери. Њихов рад је од огромне важности. Без њих глумац не би могао да изиђе на сцену. Главни мајстор, Стева Пинтер, по занимању власуљар, распоређује млађима перике, укоснице. Све перике су спремне. А онда долазе глумци. Перика, шминка, и глумац постаје сасвим друга личност. Љубинка Бобић игра у „Коштани" бабу, Стојанову мајку. Ништа зато. Мало шминке по носу, која ће учинити да јој нос буде грбав, повијен, неколико бора по образима и челу, перика са седом косом, и на сцену у првој слици, лаганим кораком улази старица.

Док се комад одвија, иза кулиса се креће читава чета људи. Треба дочарати зору. За то је Божа Мандић, електричар, прави мајстор. Он мора да удеси тако светлост да се измене боје костима, боје шминке, а сем тога, по потреби, мора светлошћу да дочарава јутро, дан, ноћ и звезде. Па онда, људи који грме, пуцају.

Чета, читава чета непознатих закулисних људи, ради ту на корак даље од места на коме се развија једна уметност, на корак даље од људи којима се пљеска и кличе и баца цвеће...

•

Када се данас каже реч виолина, или се сретне погледом тај познати инструменат, свако ће се и нехотице, у себи сетити имена Страдивариуса.

Да, име виолине нераскидиво је везано за име тога, можда једино признатог, великог мајстора. А толико је њих правило виолине! И на њима се свирало, и на њиховим танким струнама извођене су разне мелодије, уметник је преко њих и кроз њих изливао своју душу масама. И масе су клицале. Не виолини, не виолин-мајстору, већ уметнику. А да није било тих људи, да их нема и данас, историја уметности не би ни знала за виолину. Шта може уметник кад му се покидају жице. Виолина је за њега мртва. Он не може ни најлепшим звуцима да је оживи. Мајстор то може, мајстор је тај који у угасле жице поново враћа живот. Па ипак, само име Страдивариуса познато је данас широм света, а стотине и стотине других заборављени су, или и данас живе, непознати...

•

Калемегдан. Павиљон „Цвијете Зузорић". Лепо, укусно намештена изложба слика и вајарских радова. Посетиоци разгледају слике, зналачки посматрају боје и преливе, посматрају пластику, диве се, или пролазе равнодушно. Новине пишу о уметницима који су изложили своје радове.

Кад човек на изложби посматра неку главу од камена или бронзе, и прочита има вајара-уметника, не зна кроз колико је руку морала да прође та глава да би доспела на изложбу. Вајар ради главу само од глине. Он у њу унесе душу, карактерне црте лица модела и створи дело. Али од глине. Та глина се шаље код ливца гипса. Свака фигура мора прво да се излије у гипс, па тек онда да иде у камен или бронзу. Гипс је темељна подлога. Непознати ливац гипса мора пажљиво да ради, да погоди форму скулптуре, а затим да пази какав ће тон дати гипсу. Ако он не уради свој посао како треба, одмах је мања и уметничка вредност дела уметника — вајара.

Ако се фигура ради од камена, онда се после гипса она предаје у руке каменоресцу, који помоћу пунктера и три тачке истеше у камену облик фигуре. Каменорезац мора одлично да познаје материјал којим ради. Мора да има врло развијено осећање за пластику. Уопште, за каменоресца је потребно велико стручно знање. И рад, толико одговоран, остаје непризнат. Многи и не слуте колико је каменорезац утрошио дана и ноћи да од камена истеше исту ону фигуру коју је вајар израдио у глини.

Ако вајар хоће фигуру од бронзе, онда је ради ливац за бронзу. Ливац бронзе има такође велику одговорност. Он је радник, али он у том конкретном послу мора бити прави уметник. Од њега зависи како ће изгледати пластика. Мора да састави лепо и пажљиво све шавове, најпажљивије да обради површину предмета. И то је један непознати помагач и сарадник уметника.

На изложби слика могу се приметити разноразни рамови. Они посетиоцима ретко упадају у очи, иако један леп рам даје 50 од сто целини слике.

Непознати мајстор Љубинковић, стари столар који се специјализирао за рамове, опет је један сарадник уметника.

Много и много има таквих људи. Они раде. И уметност се грана. Без те армије непознатих уметност не би била оно што је данас. А они, најближи сарадници уметника, живе и раде непознати.

Јованка ТЕРЗИН

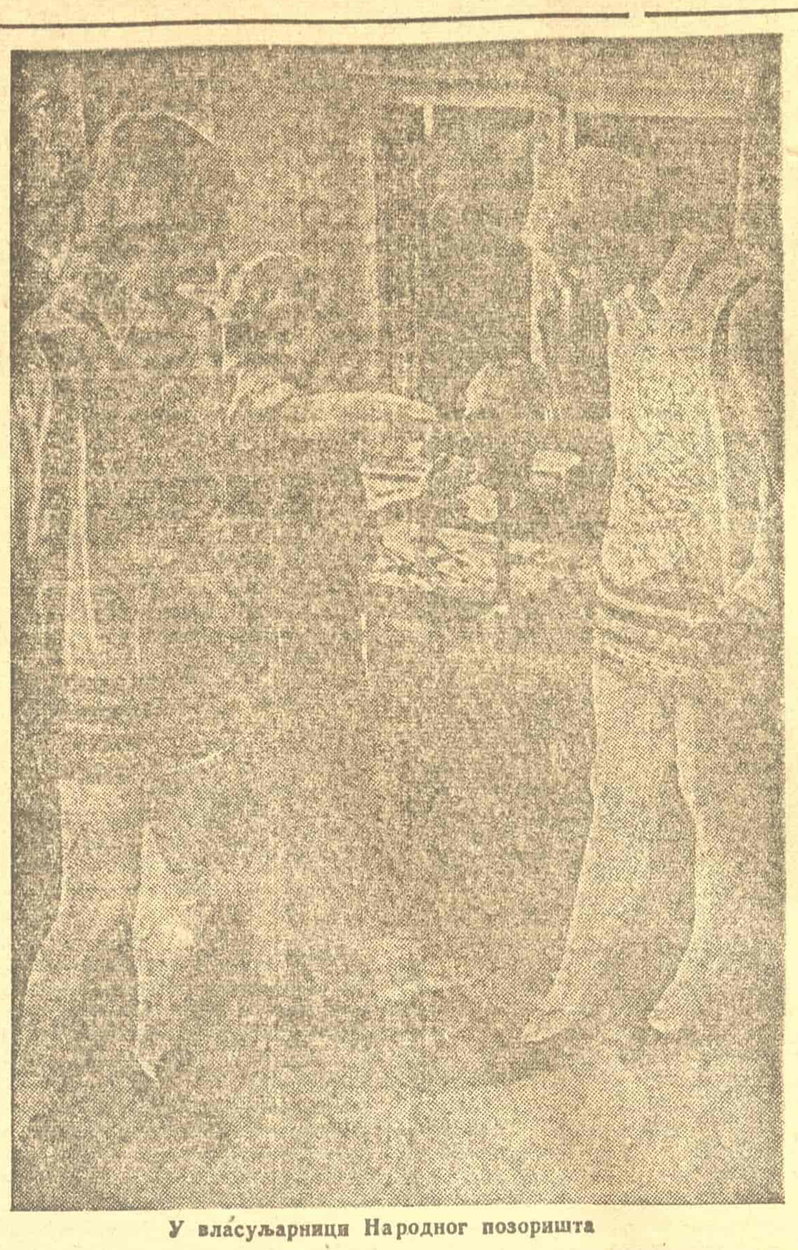

У власуљарници Народног позоришта

ШТА ЋЕМО СЛУШАТИ ИДУЋЕ НЕДЕЉЕ НА КОЛАРЧЕВОМ НАРОДНОМ УНИВЕРЗИТЕТУ

(Преглед предавања од 12—18 јануара)

Понедељак, 12 јануара у 18,15 часова: „У песку Средње Азије" — совјетски научно - популарни тонфилм. Уводно предавање и објашњења даје Спасоје Гарзичић, професор универзитета.

У 19,15 часова: др Смиља Костић-Јоксић, доцент универзитета: „Новији начин заштите деце од туберкулозе В. С. Ж. вакционом".

Уторак, 13 јануара у 18,15 часова: Марко Никезић, потпретседник ИОНО Београда: „О Петогодишњем плану Београда". Предавање за омладину Београда.

Среда, 14 јануара у 18,15 часова: Др Јеврем Недељковић, професор универзитета: „Стрептомицин и плућна туберкулоза".

Четвртак, 15 јануара у 18,15 часова: Инж. Драгиша Ивановић, доцент универзитета: „Никола Тесла" (поводом петогодишњице смрти).

У 19,15 часова: Др Петар Јовановић, професор универзитета: „Народна Република Србија". Предавање ће бити пропраћено пројекцијама.

Петак, 16 јануара у 17,30 часова: Веће Друштва књижевника Хрватске.

Субота, 17 јануара у 18 часова: Смотра синдикалних културно-уметничких друштава Београда.

Недеља, 18 јануара у 17 часова: Смотра синдикалних културно-уметничких друштава Београда.

ШАХ

Омладински и женски шампионат Југославије

Омладински првак Србије Александар Матановић

У Београду су по први пут у историји нашег шаха организовани турнири за Омладински и Женски шаховски шампионат Југославије. У Централном шаховском дому Београда боре се најбоље пласирани омладинци и шахисткиње са првенства наших народних република. Колики интерес влада за ова такмичења види се најбоље по томе, што је турнирска сала свако вече препуна посетилаца.

На Омладинском шампионату Србија је заступљена са четири играча, Војводина са два, Хрватска и Словенија са по тројицом, Босна и Херцеговина, као и Македонија са појединим играчем. Главна борба за титулу југословенског Омладинског шампиона води се између београдског првака 14-годишњег Борислава Ивкова, војвођанског првака Фудерера, те словеначких претставника Хочевара, Врховеца и Кривеца. С обзиром да се неколико најважнијих партија игра тек у последњим колима, тешко је засад поставити прогнозу ко ће бити омладински првак ФНРЈ у шаху.

Чињеница је да омладинци негују квалитативно висок шах, а да су добро упознати и са теоријом. Неке партије са овог шампионата заиста су вредне проучавања. Сви су изгледи да ће наш мајсторски кадар за коју годину бити попуњен новим снагама.

И Женски шаховски шампионат пружио је такође лепу и занимљиву борбу. Овај турнир има десет учесница, од којих су шест из Србије, три из Хрватске и једна из Словеније. Решење у погледу првог места треба да даде сусрет у последњем колу између словенске претставнице Славице Цвенкел и Тимофејеве из Земуна. Неко време изгледало је да ће им конкуренткиња бити хрватска претставница Храшовец, али је она пред крај турнира покварила свој пласман. Одличну игру су још дале Балабан (Земун) и инж. Нада Делак (Загреб). Видан напредак показала је Мила Илић-Андрић, док међутим београдска првакиња Кудрна није уносила у игру своју ранију борбеност и прецизност. Марут, Рабар и Матић у неким партијама биле су опасне и најјачим учесницама турнира.

Омладински првак Београда Борислав Ивков

Оба ова турнира пружају видне доказе да се шах у Новој Југославији нагло развија, а приредбе ове врсте даће снажног потстрека његовом даљем омасовљавању и квалитативном уздизању.

Совјетски мајстори о југословенским првацима

Игра југословенских првака Трифуновића и Глигорића на Чигориновом спомен-турниру у Москви оставила је на совјетске мајсторе и стручњаке најбољи утисак. У својој изјави штампи по завршеном турниру Ботвиник је за Трифуновића рекао да је шахиста међународне класе. За Глигорића је изјавио да по стилу игре потсећа на познатог југословенског шахисту Видмара, те му пожелео да у будућности постигне онакве сјајне успехе, какве је у своје време имао Видмар.

Главни судија турнира Петар Романовски нарочито је истакао код Трифуновића високо развијени систем одбране, а покушај да се од њега добије партија није баш захвалан задатак. Код Глигорића Романовски подвлачи стваралаштво. Глигорић игра оштро, више рискантно него његов земљак, али му се стил игре засад још не може сматрати као устаљен. У Глигорићевој игри опажа се тражење, а стваралачки поглед нема још довољно чврст ослонац. То је разумљиво, јер је Глигорић још млад. Нема код њега искуства које се стиче годинама, углавном у такмичењима са јаким противницима. Романовски даље каже: „Словенски турнир омогућиће талентованом југословенском шахисти да се испне степеницама стваралачких инспирација и теориског знања још више. Даља три до четири турнира, добра самокритика своје игре, изучавање добре шаховске књиге —и ветеран југословенског шаха велемајстор Милан Видмар моћи ће да у Глигорићу поздрави новог велемајстора југословенског шаха."

Из балета „Охридска легенда"

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално:

1) Презиме нашег познатог карикатуристе, популарни кумористички лист, суседна земља са којом је потписан Уговор о узајамној помоћи и сарадњи; 2) Узми (провинцијализам), река која је целим током у ФНРЈ, марксизам епохе империјализма и пролетерске револуције, летопис, мера за површину; 3) стари назив острва Виса, француски граматички члан, ручак, радијумски зрак, мера за површину, облик глагола ићи (француски); 4) челик, старе мере за тежину, речна острва, госпођа (енглески); 5) најпопуларнији совјетски лист, (скроз) творци научног социјализма; 6) овамо, планина у азиском делу СССР, врста папагаја; 7) најпопуларнији илустровани часопис СССР, планина на Криму, чешка национална река; 8) античка богиња земље, кратица за бруто, рудник угља у Немачкој, назив француске легендарне јунакиње; 9) два иста сугласника, узвик при утишавању, презиме министра правосуђа, преокрет, мера за површину, знак за ад акта; 10) притока Рајне, река која протиче кроз Лењинград, презиме славног вође француске револуције, најстарији становник Балканског Палуострва, лична заменица; 11) најбоље фискултурно друштво Југославије, врста змије, проглас.

Вертикално:

1) Градић у Далмацији, врста заразне болести; 2) старо египатско божанство, део коња, ваздух (латински), једна нота; 3) место код кога је Александар Велики потукао Персијанце, мањи залив, народна република; 4) песковита обала, свеза, број; 5) здраво (латински), задах, заменица; 6) исто што и два хоризонтално, предлог, притока Северног Леденог Мора, старословенско слово; 7) или, притока Волге, острво познато из првог светског рата, старо-египатски бог; 8) покривач, престо; 9) заменица, месец, река у СССР; 10) јед (наречје), аждаја, основна храна; 11) један (француски), врста паса, зачин; 12) обележје, блато, узвик при прескакању; 13) предлог, светли, друго и једанаесто слово азбуке; 14) река у НР Босни и Херцеговини, житородна покрајина у НР Србији; 15) покретач великих дела, речна острва, први проналазач парне машине, старо египћанско божанство, 16) свеза, неодређени члан у француском језику, два различита слова, притока Дунава; 17) река у НР Хрватској, јаз, свеза; 18) јужно воће, временско раздобље, планина у Мароку; 19) притока Рајне, река у НР Србији, нота; 20) наша Армија, острво на Јадрану, папагај, осовина; 21) родно место Робеспјера, презиме великог филозофа.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА:

Хоризонтално:

1) Рим, рас, Икарус, Пушкин; 2) ово, Ива, сусед, „Отело", ура; 3) Молнер, алка, бром, град; 4) оре, тел, ђон, Босна; 5) мотика, Амур, Ин, пси; 6) Еро, аматер, Ил, Тел, топ; 7) ков, Ока, та, маршал, оду; 8) оро, По, Саси, Пакрац; 9) олово, Рад, пун, пут; 10) када, Твер, Асим, Калкута; 11) оса, Дрина, поета, ада, рак; 12) Воранц, Кардељ, пас, алт.

Вертикално:

1) Ром, мек, оков; 2) Иво, оро, Ласо; 3) Молотов, одар; 4) Ири, ва, да; 5) Ријека, оо, три; 6) аве, амор, виц; 7) Сар, ако, рен; 8) Ата, пар, ак; 9) Иса, метод, па; 10) „Култура", паор; 11) аскер, сусед; 12) реал, „Иманите"; 13) уд, Ђилас, маљ; 14) со, Бон, три; 15) три, пеш, кап; 16) пео, слап, ада; 17) Улм, би, Лаплас; 18) Шо, го, кук; 19) курс, тортура; 20) Иран, ода, тал; 21) „Нада", Пуц, акт.

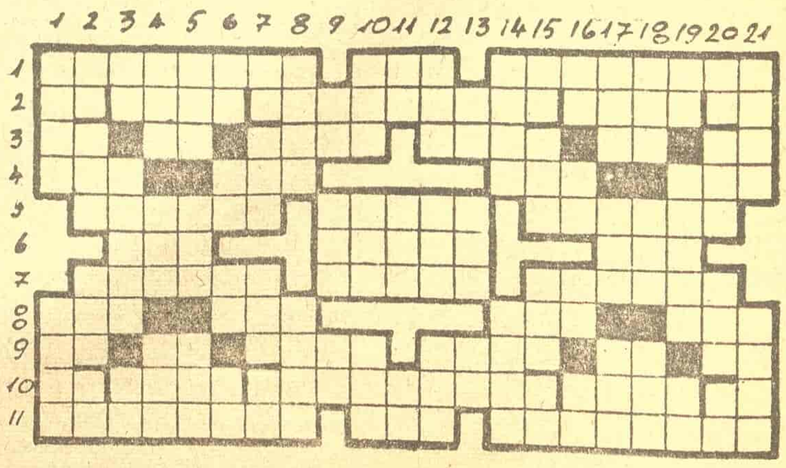

Уредништво и администрација Влајковићева 8, тел. 23-003 и 20-443. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник Славко Јанковић. Чек рач. 10-313-212. Пошт. фах 53.

Градско народно предузеће за снабдевање Београда „ГРАНАП“
Кнеза Милоша бр. 2 — Тел. 29.520

Градско предузеће за месо и масноће
29 новембра бр. 127 — Тел. 20-980

Градско млекарство
Љутице Богдана 1 — Тел. 42-938

Градско предузеће за воће и поврће
Риге од Фере бр. 15 — Тел. 27-096

Градско предузеће за хлеб
Московска бр. 5 — Тел. 30-915

Градско предузеће за промет живином и јајима
Земун, Прегревица бр. 2 Тел. 37-162

Градско предузеће за откуп воћа и поврћа „КОСМАЈ“
Болеслава Бјерута бр. 15 — Тел. 28-027

Градско аутомобилско предузеће
Кнеза Милоша бр. 2 — Тел. 25-439

Дирекција
Сремска бр. 6 — Тел. 25-379 и 22-704

ДИРЕКЦИЈА ГРАДСКИХ ПРЕДУЗЕЋА

ЗА ПРОМЕТ ПРЕХРАНБЕНИМ АРТИКЛИМА

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ“

САВЕЗ ЗЕМЉОРАДНИЧКИХ ЗАДРУГА СРБИЈЕ

Врши извоз свих пољопривредних артикала за рачун срески**х** савеза, и посредује код произвођачких дирекција за набавку индустриске робе.

Ради на организовању, учвршћавању задруга, на њиховом привредном снажењу.

Спрема кадрове, врши ревизију и даје инструкције.

Генерала Жданова 15

Телефони:

Претседништво	24-401
Секретаријат	28-867
Извозно одељење	20-416
Агентура за набавке	20-194

Градска народна штедионица
у Београду
са пословницом у Земуну

прима улоге на штедњу по уложним књижицама на име и на доносиоца са следећим каматним стопама:

Улози без отказа	**2 % годишње**
Редовни улози	**3 % годишње**
Улози са отказним роком од 12 месеци	**4 % годишње**

Улажите, јер сваким и најмањим улогом користите себи, својој породици и доприносите успешнијем извршењу нашег првог петогодишњег плана.

I српска парна пивара
„7 ЈУЛИ“

Телефон број 50350-1-2. Улица Војводе Путника бр. 3 Београд

Производи првокласно пиво, слад и лед. Снабдева државна, задружна предузећа и приватни сектор — према склопљеним уговорима на време и тачно према условима уговора.

„КОПАОНИК“

предузеће за промет грађевинским материјалом, машинама и алатом
БЕОГРАД, Теразије 38/I

Пошт. фах бр. 29. Скраћеница за телеграме: КОПАОНИК.

Телефони: 21-412, 26-578, 21-996, 23-123.

Тек. рачун код Н. банке ФНРЈ — Централа за НР Србију број 1—400003

Врши увоз свих грађевинских машина, материјала и осталих потреба за грађевинарство.

НАБАВЉА И ИСПОРУЧУЈЕ:

Разну резану и тесану чамову грађу
Парену буковину
Јасен
Храст
Граб
Паркет
Шпер плоче
Типизирана врата и прозоре
Цреп
Цемент
Креч
Штукаторску трску
Цементне деривате
Кровну хартију

Све врсте гвожђа као: бетонско, пљоснато, округло, „шпаринг“, угаоно и др. као и жицу.

Све врсте лимова и ексера и сав остали грађевински материјал.

Вагонске испоруке директно од произвођача потрошачу, а мање количине са стоваришта.

СТОВАРИШТА: БЕОГРАД

Војводе Добрњца бр. 50, тел.: 20-930
Бокељска бр. 2, тел. 43-715
Дунавска ул.
Н И Ш
Отварамо стовариште у Краљеву.

Куповином код нас снижавате цене!

За вас лично:
велики избор парфимерије, бижутерије и кратке текстилне робе.

За вашу децу:
велики избор разних играчака.

За пут:
велики избор кофера у свим величинама, кожних ташни, несесера и друге кожне галантерије.

За вашу кућу:
велики избор порцеланске и стаклар**с**ке робе, дрвене и гвоздене галантерије и осталих ситних предмета за кућну употребу.

За школу и канцеларију:
целокупан школски прибор као и све врсте канцеларијског материјала.

ГРАДСКО ТРГОВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ
БЕОГРАДСКИ МАГАЗИН

Тел. 25-794 — БЕОГРАД — Нушићева 2 Теразије

ПРОДАВНИЦЕ:

Бр. 1 — Теразије	**Бр. 6 — Кнез Михајлова 1**
Бр. 2 — Булевар Црвене армије 168	**Бр. 7 — Кнез Михајлова 25**
Бр. 3 — Кнез Михајлова 39	**Бр. 8 — Коларчева 7**
Бр. 4 — Маршала Толбухина 9	**Бр. 9 — 29 новембра 70**
Бр. 5 — Теразије 12	**Бр. 10 — Максима Горког 17.**

КАНЦЕЛАРИСКИ МАТЕРИЈАЛ

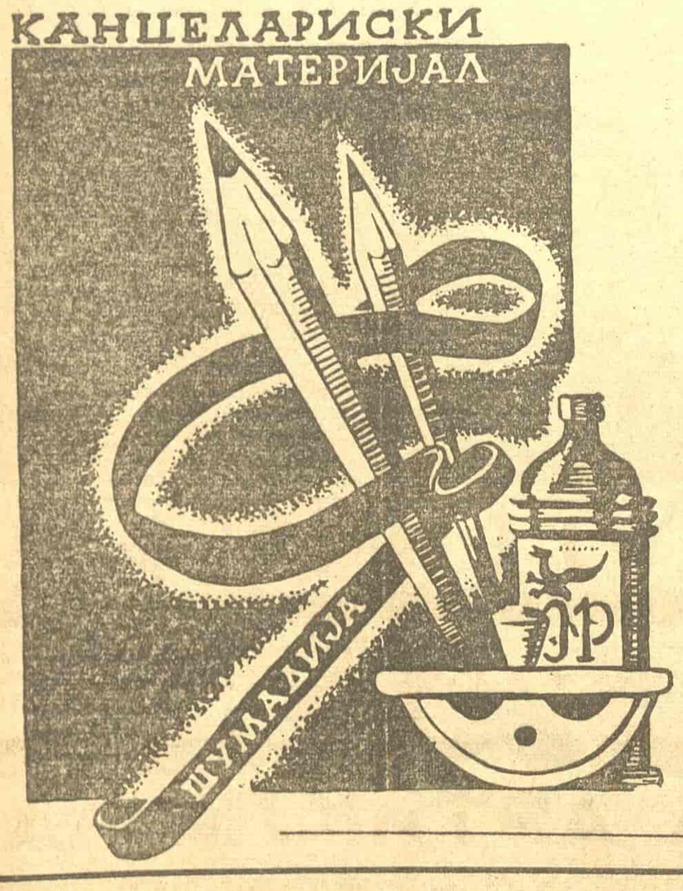

„ШУМАДИЈА“

Градско предузеће за канцелариски материјал

Дирекција предузећа:
Кнез Михајлова Бр. 26

Текући рачун код Народне банке ФНРЈ
Централа за НРС Бр. 1—445020

ТЕЛЕФОНИ:
30-724
27-140

ПРОДАВНИЦЕ:

бр. 1	**Кнез Михајлова бр. 26 — телефон 20-647**
бр. 2	**Теразије 12 — телефон 26-326**
бр. 3	**Народног фронта 94 — телефон 21-007**
бр. 4	**7 јула 79 — телефон 21-287**
бр. 5	**Кнез Михајлова 52 — телефон 21-765**
бр. 6	**Земун — Маршала Тита 26 — телефон 37-290**
бр. 7	**Московска 29 — телефон 20-285**
бр. 8	**Булевар Црвене Армије 82 — телефон 21-930**
бр. 9	**Маршала Тита 7**
бр. 10	**Стаљинградска 27**
бр. 11	**Булевар Југословенске Армије 13 — тел. 21-808**
бр. 12	**Француска 37а**
бр. 13	**Булевар Црвене Армије 18**
бр. 14	**Булевар Црвене Армије 160**
бр. 15	**Булевар Војводе Мишића 5**
бр. 16	**Теразије 27**
бр. 17	**Васе Чарапића 3**
бр. 18	**Маршала Тита 35**
бр. 19	**Маршала Тита 20**

ЗАДАЦИ ПРЕДУЗЕЋА: да снабдева грађанство, установе, задруге и предузећа са канцелариским материјалом, намештајем и школским прибором, као и свим потребама за једнообразно књиговодство-рачуноводство. Врши увоз канцеларискога и техничког материјала.

НАПОМЕНА: продају образаца за једнообразно књиговодство-рачуноводство врши специјално продавница 19 као и продавнице 5 и 6

АВГУСТ

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 **Недеља**	1 1806 Победа Срба над Турцима код Мишара (Бој на Мишару).
2 Понедељак	2 1903 Илин-дан, дан устанка македонског народа против Турака.
3 Уторак	3 1945 Завршена Потсдамска конференција трију држава — СССР, САД и Велике Британије.
4 Среда	4 1791 Потписан Свиштовски мир.
5 Четвртак	4 1890 Умро Иван Мажуранић, песник херојског епа „Смрт Смаил аге Ченгића". Рођен 1814.
6 Петак	5 1895 Умро Фридрих Енгелс, пријатељ и саборац Карла Маркса, један од оснивача научног социјализма. Родио се 1820.
7 Субота	5 1945 У Београду од 5 до 7 одржан Први конгрес Народног фронта Југославије.
8 **Недеља**	8 1807 Први нацрт српског уставног закона.
9 Понедељак	12 1906 Умро у Соко Бањи Стеван Сремац, српски књижевник.
10 Уторак	12 1914 Прва офанзива аустро-угарске војске против Србије.
11 Среда	14 1941 Формиран Први партизански одред у Срему.
12 Четвртак	
13 Петак	
14 Субота	
15 **Недеља**	15 1946 Пробијен тунел Мајевица на Омладинској прузи Брчко—Бановићи.
16 Понедељак	16 1914 Отпочела битка на Церу која је трајала пет дана и завршила се победом српске војске над аустро-угарском.
17 Уторак	
18 Среда	
19 Четвртак	
20 Петак	
21 Субота	
22 **Недеља**	22 1806 Бој на Делиграду између српских устаника и турске војске.
23 Понедељак	22 1945 Изгласан у Уставотворној скупштини ФНРЈ Закон о аграрној реформи.
24 Уторак	28 1916 Умро Петар Кочић.
25 Среда	
26 Четвртак	
27 Петак	
28 Субота	
29 **Недеља**	30 1935 Совјетски рудар Алексеј Стаханов ископао 102 тоне угља у једној смени, уместо 7 тона према норми — почетак стахановског покрета.
30 Понедељак	31 1944 Црвена армија ослободила Букурешт.
31 Уторак	

СЕПТЕМБАР

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Среда	1 1939 Хитлеровска Немачка напала Пољску — почетак Другог светског рата.
2 Четвртак	1 1804 Кренула у Русију прва српска дипломатска мисија на челу са протом Матијом Ненадовићем.
3 Петак	1 1918 Пробој Солунског фронта.
4 Субота	
5 **Недеља**	6 1944 Црвена армија стигла на границу Југославије.
6 Понедељак	6 1928 Почео процес у Загребу против друга Тита. Том приликом Тито је био осуђен на 5 година робије.
7 Уторак	8 1810 Руско-српска војска потукла код Варварина Куршид-пашу.
8 Среда	8 1940 Проливена крв београдских студената и радника у Кошутњаку.
9 Четвртак	8 1943 Капитулација Мусолинијеве Италије.
10 Петак	9 1944 Бугарски народ под вођством Отечественог фронта свргао издајничку владу Муравјева.
11 Субота	10 Дан Југословенске морнарице.
12 **Недеља**	12 1916 Започела битка на Кајмакчалану.
13 Понедељак	14 1944 Сусрет бораца 14 корпуса Народно-ослободилачке војске са јединицама Црвене армије.
14 Уторак	15 1884 Предата је саобраћају прва пруга у Србији (Београд—Ниш).
15 Среда	16 1942 Устанак народа Албаније против фашистичког освајача.
16 Четвртак	
17 Петак	
18 Субота	
19 **Недеља**	20 1943 Одлука о прикључењу Истре, Ријеке и осталих окупираних крајева Федералној Хрватској.
20 Понедељак	22 1846 Рођен Светозар Марковић.
21 Уторак	24 1941 Српски партизани ослободили Ужице.
22 Среда	24 1863 Основана Велика школа у Београду.
23 Четвртак	
24 Петак	
25 Субота	
26 **Недеља**	26 1371 Маричка битка.
27 Понедељак	28 1864 Основана у Лондону Прва интернационала.
28 Уторак	29 1865 Родио се у Лозници Јован Цвијић, научник-географ. Умро 16 јануара 1928.
29 Среда	30 1947 Основан на конгресу у Београду Савез бораца Народно-ослободилачког рата.
30 Четвртак	30 1947 Одржано информационо саветовање неких комунистичких партија у Варшави.

ОКТОБАР

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Петак	1 1947 Рудари Врдника позвали на такмичење за повишење производње угља све рударе у Србији.
2 Субота	
3 **Недеља**	4 1941 Ослобођена Рогатица у Босни.
4 Понедељак	6 1831 У Јашу, у Румунији, умро Петар Добрњац, јунак из Првог устанка.
5 Уторак	7 Дан артилерије Југословенске армије.
6 Среда	11 1941 Организована прва група македонских партизана — Дан прославе народног устанка у Македонији.
7 Четвртак	11 1791 Основана прва српска гимназија у Сремским Карловцима.
8 Петак	12 1492 Кристифор Колумбо открио Америку.
9 Субота	13 1846 Рођен Драгиша Лапчевић, у Ужицу.
10 **Недеља**	16 1858 У Сомбору изишао први број „Пријатеља српске младежи" — први српски дечји лист.
11 Понедељак	16 1941 Почетак народног устанка у Славонији.
12 Уторак	
13 Среда	
14 Четвртак	
15 Петак	
16 Субота	
17 **Недеља**	17 1929 Италијански фашисти стрељали Владимира Гортана народног борца за слободу Истре.
18 Понедељак	18 1912 Србија, Бугарска, Црна Гора и Грчка објавиле рат Турској.
19 Уторак	19 1851 Умро на Цетињу Петар II Петровић-Његош.
20 Среда	19 1941 Српски партизани потукли немачке и Недићеве снаге у пробоју Драгинца, Завлаке и Текериша.
21 Четвртак	20 1944 Ослобођење Београда.
22 Петак	20 1941 Убијен од четника Марко Орешковић, организатор устанка у Лици.
23 Субота	21 1941 Немци стрељали у Крагујевцу 8000 српских родољуба.
24 **Недеља**	22 1944 Погинуо народни херој Југославије генерал-лајтнант Иван Милутиновић.
25 Понедељак	25 1842 Родио се у Старим Бановцима Димитрије Руварац, историчар.
26 Уторак	26 1787 Рођен у Тршићу Вук Стефановић Караџић. Умро 26 јануара 1864.
27 Среда	28 Национални празник Чехословачке Републике.
28 Четвртак	29 1944 Ослобођен Сплит.
29 Петак	
30 Субота	
31 **Недеља**	

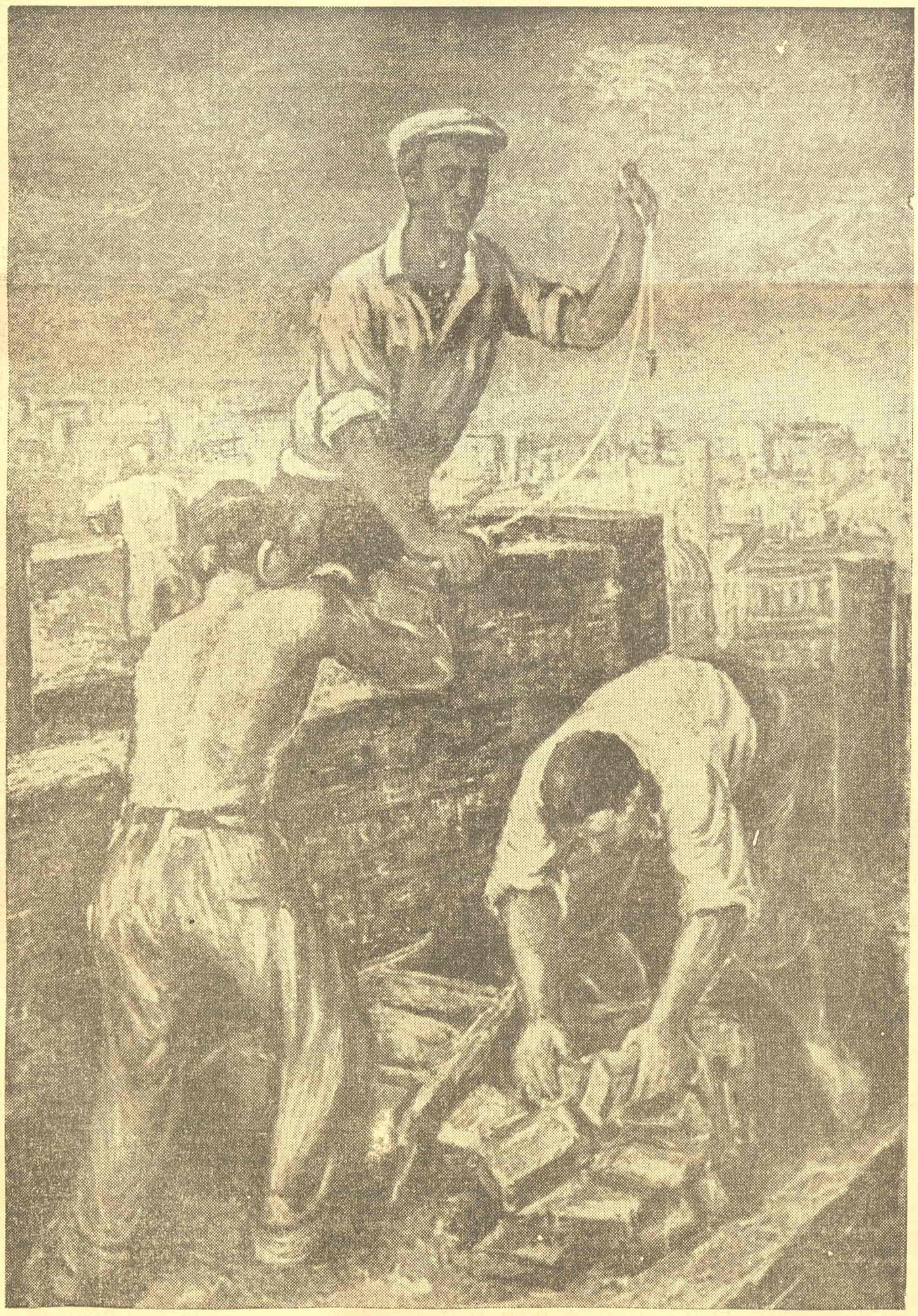

ИЗГРАДЊА БЕОГРАДА (Рад Милоша Вушковића)

НОВЕМБАР

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Понедељак	1 1918 Српска војска ослободила Београд од аустриског окупатора.
2 Уторак	1 1813 Родио се у Његушима Петар Петровић II — владика Раде, песник „Горског вијенца".
3 Среда	
4 Четвртак	
5 Петак	
6 Субота	
7 **Недеља**	7 1917 Велика октобарска социјалистичка револуција. Успостављена совјетска власт у Русији.
8 Понедељак	7 1946 Кренуо први воз на Омладинској прузи Брчко—Бановићи.
9 Уторак	9 1944 Отпочела рад Антифашистичка скупштина Народног ослобођења Србије.
10 Среда	11 1918 Завршен први светски рат.
11 Четвртак	11 1945 Извршени избори за Уставотворну скупштину ФНРЈ.
12 Петак	11 1883 Тимочка буна — устанак српских сељака.
13 Субота	14 1944 Ослобођено Скопље.
14 **Недеља**	15 1944 Изишао у Београду први број „Борбе" после ослобођења.
15 Понедељак	16 1947 Предата саобраћају Омладинска пруга Шамац—Сарајево.
16 Уторак	16 1878 Умро Ђура Јакшић. Рођен 1832.
17 Среда	17 1882 Умро у Загребу Ђура Даничић. Рођен 1825.
18 Четвртак	19 1944 Маршал Тито проглашен народним херојем.
19 Петак	
20 Субота	
21 **Недеља**	23 1941 Прва непријатељска офанзива у Србији.
22 Понедељак	26 1942 Отпочело прво заседање АВНОЈ-а у Бихаћу.
23 Уторак	27 1943 Погинуо народни херој Иво Лола Рибар.
24 Среда	27 1947 Потписан уговор о пријатељству, сарадњи и узајамној помоћи између Републике Југославије и Републике Бугарске.
25 Четвртак	27 1910 Умро у Бечу Лаза Костић, познати српски приповедач. Рођен 1841.
26 Петак	
27 Субота	
28 **Недеља**	28 1943 Отворена у Техерану конференција трију сила.
29 Понедељак	28 1915 Отпочело повлачење српске војске кроз Албанију.
30 Уторак	29 1943 Друго заседање АВНОЈ-а у Јајцу.
	29 1945 Проглашење Федеративне Народне Републике Југославије.

ДЕЦЕМБАР

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Среда	1 1877 Србија објавила Турској рат.
2 Четвртак	3 1914 Започела Колубарска битка.
3 Петак	4 1841 Прва позоришна претстава у Београду.
4 Субота	5 Дан Сталињског устава.
5 **Недеља**	7 1941 Јапан отпочео рат против САД и Велике Британије.
6 Понедељак	7 1857 Родно се Урош Предић, сликар.
7 Уторак	8 1946 Отворен први послератни Словенски конгрес у Београду.
8 Среда	8 1638 Умро у Дубровнику Иван Гундулић.
9 Четвртак	9 1947 Потписан уговор о пријатељству, сарадњи и узајамној помоћи између Југославије и Мађарске Републике.
10 Петак	
11 Субота	
12 **Недеља**	14 1939 Демонстрације студената и радника у Београду против режима Цветковић-Мачек.
13 Понедељак	15 1912 Донесен први устав у Црној Гори.
14 Уторак	16 1945 Московска конференција.
15 Среда	
16 Четвртак	
17 Петак	
18 Субота	
19 **Недеља**	19 1926 Пуштена у рад Волховска хидроцентрала. Првенац електрификације СССР.
20 Понедељак	21 1879 Родио се Сталињ.
21 Уторак	22 Дан Југословенске армије.
22 Среда	22 1941 Основана Прва пролетерска бригада од српских и црногорских јединица у Рудом.
23 Четвртак	22 1905 Децембарски оружани устанак у Москви.
24 Петак	24 190 Изишао први број социјал-демократског листа „Искра" који је припремио В. Илић Лењин.
25 Субота	25 1905 Умро у Београду Радован Драговић, један од првих организатора радничког покрета у Србији. Рођен 1878.
26 **Недеља**	27 1942 Почео Први конгрес антифашистичке омладине Југославије и створен УСАОЈ.
27 Понедељак	27 1807 Сграђена и почела рад прва радионица за израду оружја у Београду.
28 Уторак	28 1942 Јуначки подвиг тенкиста народно-ослободилачке војске у Купресу.
29 Среда	29 1834 Умро Филип Вишњић, највећи српски народни песник — гуслар.
30 Четвртак	30 1922 Образован Савез Совјетских Социјалистичких Република.
31 Петак	

Кућни,

школски

НАМЕШТАЈ

ИНДУСТРИЈА НАМЕШТАЈА
„Жарко Зрењанин“
Зрењанин, телефон бр. 46-265

САВЕЗНИ ЗАВОД ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ

БЕОГРАД МАСАРИКОВА 2
ТЕЛЕФОНИ: 27-341, 23-544
ЧЕКОВНИ РАЧУН
НАРОДНА БАНКА ЗА СРБИЈУ бр. 10-60001
ТЕЛЕГР. ЈУГОПРОЈЕКТ - БЕОГРАД

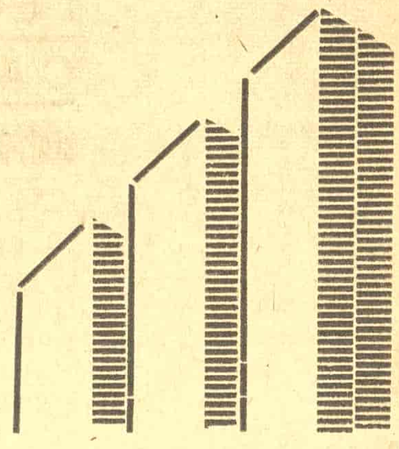

ПРОЈЕКТУЈЕ ОБЈЕКТЕ
САВЕЗНОГ ЗНАЧАЈА
ИЗ СВИХ ОБЛАСТИ
ГРАЂЕВИНАРСТВА

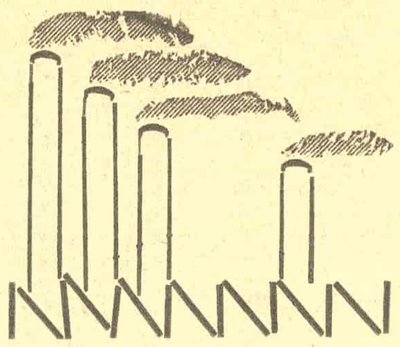

ЗНАЧАЈНИЈИ ПРОЈЕКТИ: Творница
тешких машина алатљика Железник
Творница уља у Обреновцу
Новоградња челичане у Зеници
Мост преко Мораче у Титограду
Објекти на ауто путу Београд-Загреб

Г Л А В Н А

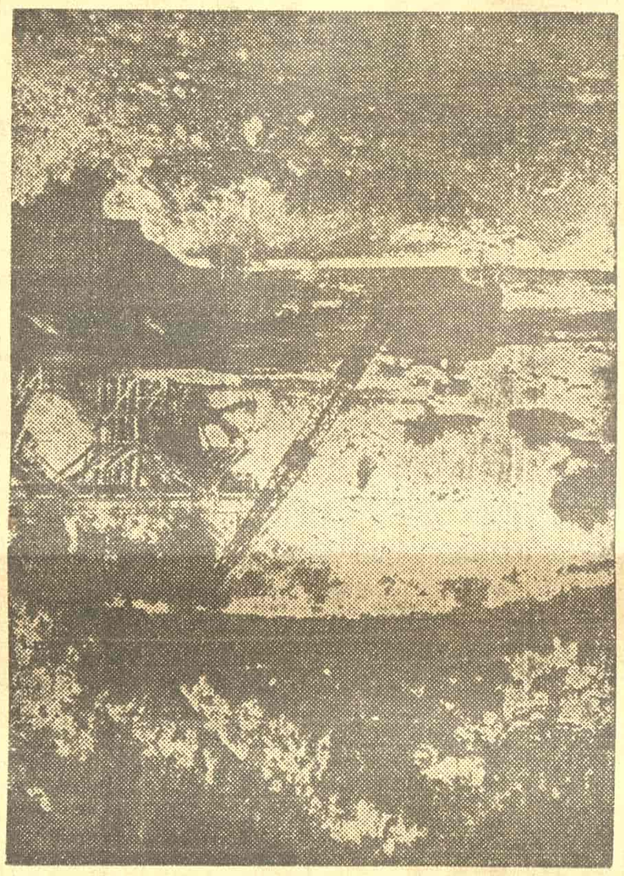

Д И Р Е К Ц И Ј А

ЗА ХИДРОГРАДЊУ

МИНИСТАРСТВА
ГРАЂЕВИНА НР СРБИЈЕ
БЕОГРАД

Изводи све радове на хидроцентралама на територији Народне Републике Србије.

Адреса:
Београд — Франше Депереа бр. 1
Телефон бр. 22-237
Рачун код Народне банке ФНРЈ.
(Централа НРС) Бр. 1-600039

Решењем Владе Народне републике Србије престају Угоститељска предузећа Србије у Београду, Врњачкој, Нишкој и Бањи Ковиљачи, а од 1 јануара 1948 год. почиње са пословањем н о в о

Туристичко угоститељско предузеће Србије

са седиштем у Београду, које ће у сезони руководити:

у Београду
хотелом и рестораном „Балкан“

у Аранђеловачкој Бањи
хотелом и рестораном „Старо Здање“

на Дивчибарама
Туристичким хотелом и рестораном.

у Врњачкој Бањи
хотелом и рестораном „Звезда“ и хотелом „Москва“

у Нишкој Бањи
хотелом и рестораном „Озрен“

Обавештења на телефон бр. 29-414 и 26-945.

„ГЕОРАД“

ГЕОДЕТСКО ПРЕДУЗЕЋЕ
САВЕЗНОГ ЗНАЧАЈА

БЕОГРАД, — Гепратова улица 68 — Телефон број 26-814

Изводи све цивилне геодетске радове на триангулацији, нивелману и премеру за техничке, привредне и водне потребе са израдом планова и општедржавне карте.

Градско предузеће за

воће и поврће

Београд

Риге од Фере бр. 15. Тел. 28-136, 30-758
Текући рачун код Градске Народне штедионице број 303-111/16 — Телеграми: ПОВРЋЕ
Поштански фах бр- 462

Нуди преко својих продавница: малинов сок, купиново вино, воћни сок, џем и друге прерађевине од воћа и поврћа.

Све индустриске градње и далеководе

изводи

грађевинско предузеће Србије

„ДЕЛО“

БЕОГРАД
Комнен Барјактара бр. 5
Тел. 20882, 21759, 28447

Главна дирекција савезне текстилне индустрије и свиларства

НАБАВЉА:

текстилне сировине, предиво, вештачку свилу, текстилне стројеве и утензилије

ПРОИЗВОДИ:

памучно и вунено предиво, памучне и вунене тканине свих врста, и конфекцијску робу

РУКОВОДИ:

савезним текстилним предузећима

Седиште: Београд, Кнез Михајлова 40/III

Телефон: 25-312, 25-313

Телеграфска адреса: СВИЛТЕКС, БЕОГРАД

ОСИГУРАЊЕМ ВАШЕГ ЖИВОТА
и ваше имовине код

ДРЖАВНОГ ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ЗАВОДА

користите себи
и допринесите
НАПРЕТКУ
ЗАЈЕДНИЦЕ

НАРОДНА БАНКА

Федеративне Народне Републике Југославије

Главна централа у Београду
Централе у Београду, Загребу, Љубљани, Сарајеву, Скопљу и Титограду
Филијале у свим среским местима ФНРЈ.

НАРОДНА БАНКА ФНРЈ

врши следеће послове:

прима улоге на штедњу

Камата на штедне улоге је најповољнија и износи:

По штедним улозима без отказа — 2% годишње
по редовним улозима — 3% „
по улозима са отказним роком од 12 месеци — 4% „

прима расположива средства на текуће рачуне;
издаје благајничке записе;
врши дознаке преко својих седишта и свих пошта у земљи;
даје краткорочне кредите;
врши откуп злата, страних валута и чекова и обавља сав платни промет са иностранством;
врши замену похабаних и оштећених новчаница;
ставља на расположење сваку количину кованог новца у свим апоенима уз пријем одговарајућег покрића;
бави се свим осталим банкарским пословима.

Улажите своју готовину код Народне банке Федеративне Народне Републике Југославије, јер је то не само у вашем сопственом интересу, већ тиме доприносите и обнови своје земље.

Ко жели да улаже код поште, Народна банка ће му издати такву штедну књижицу по којој ће моћи вршити лако и брзо улагање и подизање новца код свих пошта у земљи.

ОБАВЕШТЕЊА ДАЈЕ

Народна банка ФНРЈ, њене централе, филијале и све поште у држави.

ИНВАЛИДСКО

ПРИВРЕДНО ПРЕДУЗЕЋЕ

БЕОГРАД

БУЛЕВАР ЈУГОСЛ. АРМИЈЕ БР. 2

ТЕЛЕФОН 24-507

Са својим ресторанима: „Романија", „Албанија", „Београд", „Муса" и „Рибница".

Текстилним продавницама — Београд, Немањина број 3 и Теразије број 10;

Кројачком радионицом — Кнез Михајлова број 48;

Ситарском радионицом, — Београд, Млатишумина број 21.

Ради за најшире потрошачке слојеве и тиме помаже снабдевање радног Београда.

Куповином код Инвалидског привредног предузећа, помажете себе, где добијате робу првокласну под најповољнијим ценама, као и ратне војне инвалиде, а тиме и остварење Петогодишњег плана.

Прва југословенска хемична фабрика

Нови Сад

ПРОИЗВОДИ:

Крем за ципеле марке ИДОЛ

Коломаст НАПРЕД

ПОЛИМЕНТ средство за чишћење ковина

Турско црвено уље за текстилну и кожну индустрију

Свеће парафинске

Графит у гранатама и кесицама

Радничка улица број 20 — Телефон број 23-10

ПУТНИК

ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА САОБРАЋАЈ ПУТНИКА И ТУРИСТА У ФЕДЕРАТИВНОЈ НАРОДНОЈ РЕПУБЛИЦИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Организује у споразуму са масовним организацијама учешће радног народа у туризму (групна путовања, излете, обезбеђивање места у хотелима за коришћење годишњег одмора и т. д).

Врши све послове путничког бироа (продаје возне карте за сва саобраћајна средства, врши валутне послове, даје информације о путовањима.)

Врши пропаганду у иностранству за посету наше земље.

Путници и туристи, пре путовања тражите обавештења код Путника!

ЈУГОМЕТАЛ

ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА УВОЗ И ИЗВОЗ РУДА И МЕТАЛА

БЕОГРАД, Доситејева бр. 7
Телефони: 20-058, 30-407
30-573, 20-046,
Телеграми „Југометал" Београд
Поштански претинац 311

Извози: руде, концентрате руда, метале, легуре, неметале, копове.

Увози: угаљ, кокс, ватростални материјал

Југометал одржава пословне везе са земљама свих континената. — Послове обавља брзо и тачно. — На захтев шаље узорке и проспекте.

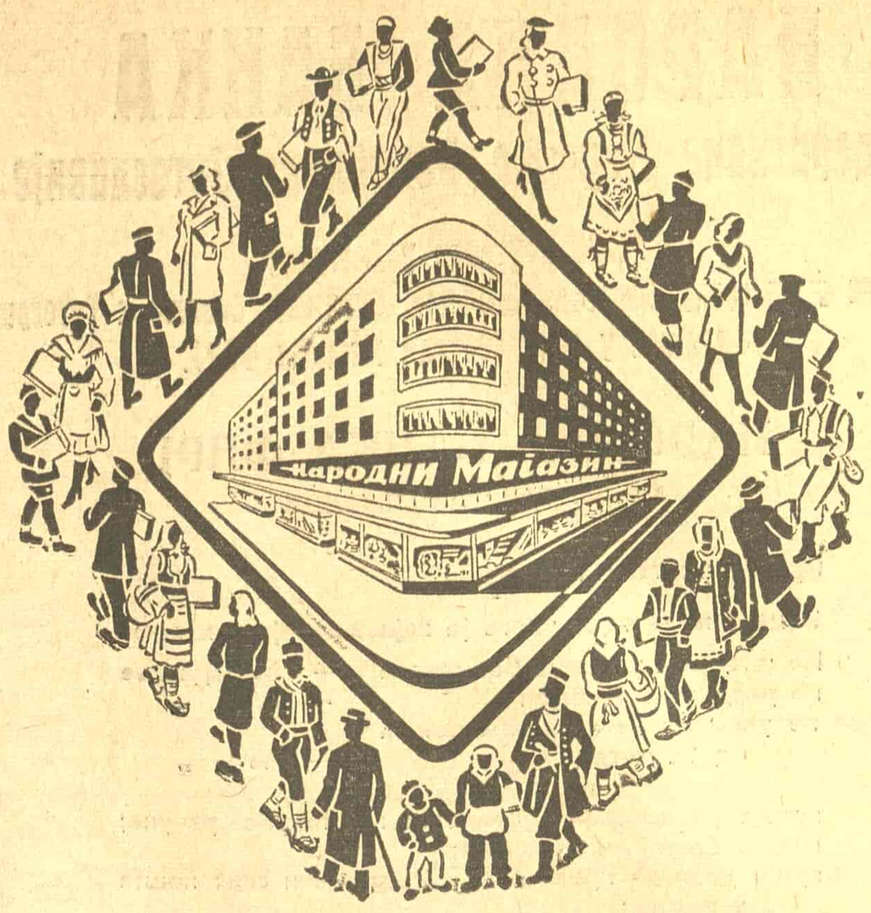

Народни магазини

у Београду, Новом Саду, Суботици, Нишу и Крагујевцу

Препоручују вам свој богат избор:

колонијала, текстила, конфекције, галантерије, кожне галантерије, канцеларијског материјала, кућног и канцеларијског намештаја, парфимерије и козметике, бижутерије као и остале разноврсне робе.

Нарочито велики избор текстила у слободној продаји

У интересу је сваког појединца да пре него се одлучи на куповину, посети наше продавнице.

ОГРЕВ

ГРАДСКО ПРЕДУЗЕЋЕ

Дирекција: Мајке Јевросиме број 33
Телефони: Бр. 20-389, 24-640 и 24-746

Снабдева преко својих стоваришта грађанство у Београду и Земуну огревним дрветом, угљем-лигнитом, а установе, привредна и занатска предузећа мрким, каменим угљем, коксом и ливачким коксом.

Врши откуп огревног дрвета и све врсте техничке грађе од задружног и приватног сектора на територији ФНРЈ.

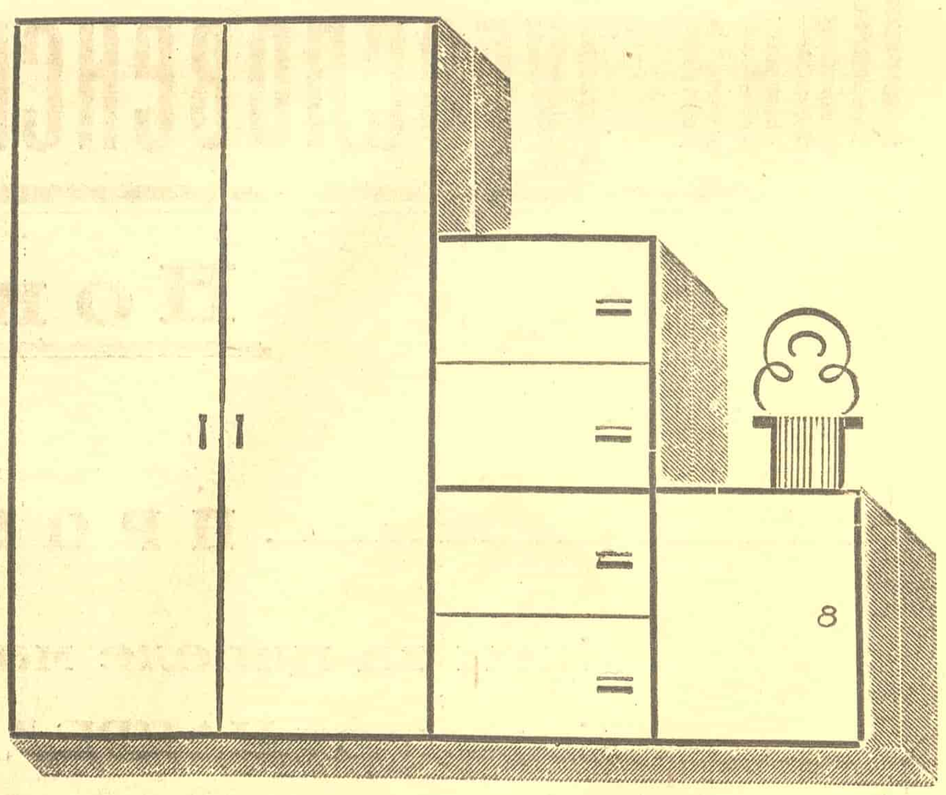

„БОСНАПЛОД"

ТРГОВАЧКА ПРЕДУЗЕЋА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Претставништво
БЕОГРАД

БОГОЈАВЉЕНСКА УЛИЦА 9
Телефони: 29-563, 29-576, 28-845 и 28-903
Поштански фах: 245
Телеграфска адреса: „БОСНАПЛОД" — Београд
Текући рачун код Народне банке ФНРЈ, Централе за НР Србију број 409.021

СТОЛАРСКО МАШИНСКО ПРЕДУЗЕЋЕ

„20 ОКТОБАР"

Београд, Небојшина улица број 34

ТЕЛЕФОНИ: 41-998, и 42-620

ИЗРАЂУЈЕ

све врсте собног и канцеларијског намештаја, уређаје станова, локала и кабинета, најмодернији стилски намештај, декоратерске, тапетарске и дуборезачке радове, као и масовну грађевинску столарију за ОБНОВУ СЕЛА И ГРАДОВА, потпетице и све тракслерске радове.

20 октобар

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

1948

ЈАНУАР

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Четвртак	1 Нова година
2 Петак	3 1943 формирана Прва војвођанска бригада у Источној Босни.
3 Субота	
4 **Недеља**	5 1834 изишао у Крагујевцу први број новина „Новине српске“
5 Понедељак	7 1943 умро у Њујорку Никола Тесла,
6 Уторак	9 1807 српски устаници ослободили Београд од Турака.
7 Среда	
8 Четвртак	12 1942 отпочела Друга непријатељска офанзива против народноослободилачке војске.
9 Петак	13 1923 у Београду се састала Земаљска конференција за оснивање Независне радничке партије Југославије.
10 Субота	14 1945 Основан Свесловенски комитет у Београду.
11 **Недеља**	14 1826 Основана у Пешти Матица српска.
12 Понедељак	16 1928 Умро у Београду Јован Цвијић, наш научник — географ.
13 Уторак	17 1947 Проглашен Устав Народне Републике Србије.
14 Среда	17 1945 Црвена армија ослободила Варшаву.
15 Четвртак	17 1943 Отпочела Четврта непријатељска офанзива против народноослободилачке војске.
16 Петак	
17 Субота	
18 **Недеља**	21 1924 У месту Горкама код Москве умро Владимир Илић Лењин, највећи геније човечанства, вођа и организатор Бољшевичке партије, оснивач прве социјалистичке државе на свету. Рођен 22 априла 1870.
19 Понедељак	22 Дан успомене на Владимира Илића Лењина и на Девети јануар 1905.
20 Уторак	23 1945 У Београду отворена Прва општа земаљска синдикална конференција на којој је донета одлука о оснивању Јединствених синдиката радника и намештеника Југославије.
21 Среда	
22 Четвртак	
23 Петак	
24 Субота	
25 **Недеља**	26 1864 Умро у Бечу Вук Стефановић-Караџић, отац српске књижевности, творац српског књижевног језика.
26 Понедељак	29 1573 Почетак сељачке буне у Хрватској под вођством Матије Гупца.
27 Уторак	30 1946 Уставотворна скупштина усвојила Устав ФНРЈ.
28 Среда	
29 Четвртак	
30 Петак	
31 Субота	

ФЕБРУАР

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 **Недеља**	2 1804 Отпочео у Орашцу, у Шумадији, Први устанак српског народа против Турака.
2 Понедељак	2 1943 Црвена армија ликвидирала VI немачку армију пред Стаљинградом.
3 Уторак	3 1924 Умро у Мостару наш познати песник Алекса Шантић.
4 Среда	4 1881 Рођен К. Ј. Ворошилов, члан Политбироа СКП (б), заменик претседника Министарског савета и маршал Совјетског Савеза.
5 Четвртак	
6 Петак	
7 Субота	
8 **Недеља**	8 1834 Рођен Д. И. Мендељејев, генијални руски научник — хемичар. Умро 1907.
9 Понедељак	10 1837 Убијен А. С. Пушкин, највећи руски песник. Рођен 1799.
10 Уторак	13 1945 Објављивање декларације трију држава — СССР, САД и Велике Британије — о резултатима рада Кримске конференције.
11 Среда	14 1468 Умро у Мајнцу Јохан Гутенберг, проналазач штампе.
12 Четвртак	
13 Петак	
14 Субота	
15 **Недеља**	15 1573 Погубљен у Загребу Матија Губац, вођа сељачког устанка у Хрватској.
16 Понедељак	15 1876 У Крагујевцу понесен црвени барјак.
17 Уторак	17 1944 Долазак совјетске војне мисије у Врховни штаб народноослободилачке војске Југославије.
18 Среда	19 1922 Изишао у Загребу први број „Борбе“.
19 Четвртак	
20 Петак	
21 Субота	
22 **Недеља**	22 1943 На сектору Јужне Хрватске разбијена Четврта непријатељска офанзива и јединице народноослободилачке војске прешле у противнапад.
23 Понедељак	23 Дан Црвене армије и флоте.
24 Уторак	25 Умро у Београду Јосиф Панчић, наш велики ботаничар.
25 Среда	26 1856 Умро у Вршцу Јован Стерија Поповић, знаменити српски књижевник. Рођен 1 јануара 1806.
26 Четвртак	27 1936 Умро И. П. Павлов, велики руски биолог. Рођен 1849.
27 Петак	27 1865 Умро Ћирил (Константин) који је заједно са Методијем сачинио глагољицу.
28 Субота	
29 **Недеља**	

МАРТ

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Понедељак	1 1942 Основана у Чајничу, у Босни, Друга пролетерска бригада од партизанских јединица из Србије.
2 Уторак	1 1945 Народноослободилачка војска и партизански одреди Југославије добили име Југословенска армија.
3 Среда	5 1832 У Београду отпочела рад прва штампарија у Србији.
4 Четвртак	
5 Петак	
6 Субота	
7 **Недеља**	7 1945 Маршал Тито образовао јединствену владу Југославије. Међународни дан жена.
8 Понедељак	9 1890 Рођен В. М. Молотов, члан Политбироа ЦК СКП (б), заменик претседника Министарског савета, министар иностраних дела СССР.
9 Уторак	12 1917 Фебруарска буржоаска демократска револуција у Русији. Збачен царски апсолутизам.
10 Среда	
11 Четвртак	
12 Петак	
13 Субота	
14 **Недеља**	14 1873 Умро Карл Маркс, оснивач научног социјализма, генијални вођ и учитељ светског пролетаријата.
15 Понедељак	14 1791 Изишао у Бечу први српски лист „Сербскији новини“.
16 Уторак	15 1943 Извршен задатак спасавања рањеника у Четвртој офанзиви.
17 Среда	16 1947 Одржан у Београду Први конгрес Народног фронта Србије.
18 Четвртак	18 1871 Дан Париске комуне.
19 Петак	18 1946 Потписан уговор о пријатељству и узајамној помоћи између Пољске Републике и ФНРЈ.
20 Субота	
21 **Недеља**	24 1945 Први амбасадор СССР у Демократској Федеративној Југославији Садчиков предао акредитиве.
22 Понедељак	24 1736 Погубљен Пера Сегединац, вођа сељачке буне у Војводини.
23 Уторак	27 1941 Народ срушио издајничку владу Цветковић—Мачек која је потписала срамни пакт са осовинским силама.
24 Среда	
25 Четвртак	
26 Петак	
27 Субота	
28 **Недеља**	28 1811 Умро у Београду Доситеј Обрадовић, велики српски родољуб, просветитељ и хуманиста.
29 Понедељак	
30 Уторак	
31 Среда	

АПРИЛ

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Четвртак	1 1947 Почело грађење Омладинске пруге Шамац—Сарајево.
2 Петак	4 1825 Рођен Ђуро Даничић у Новом Саду.
3 Субота	4 1943 Оосновн Први корушки партизански батаљон.
4 **Недеља**	4 1945 Црвена армија ослободила Братиславу.
5 Понедељак	5 1865 Умро у Будиму Корнелије Станковић, наш познати композитор.
6 Уторак	6 1941 Немачка и Италија отпочеле освајачки рат против Југославије.
7 Среда	6 1943 Друга далматинска бригада извршила прелаз преко Дрине у Србију.
8 Четвртак	6 1945 Југословенска армија ослободила Сарајево.
9 Петак	6 1867 Турци предали Србима градове.
10 Субота	9 1945 Образована прва влада Федералне Србије у Београду.
11 **Недеља**	11 1945 Потписан уговор о пријатељству, узајамној помоћи и послератној сарадњи између СССР и Југославије.
12 Понедељак	12 1945 Умро Франклин Рузвелт, претседник САД. Рођен 1882.
13 Уторак	14 1930 Умро В. В. Мајаковски, највећи песник совјетске епохе. Рођен 1895.
14 Среда	16 1945 Национални празник ослобођења Лужичких Срба.
15 Четвртак	17 1917 Лењин објавио знамените „априлске тезе“ о задацима пролетаријата у Револуцији.
16 Петак	18 1941 Капитулација бивше југословенске војске.
17 Субота	20 1947 Отпочела изградња фабрике тешких машина алатљика у Железнику.
18 **Недеља**	21 1919 Отворен Први конгрес Социјалистичке радничке странке у Југославији.
19 Понедељак	22 1870 Родио се Владимир Илић-Уљанов Лењин у Симбирску, сада Уљановск.
20 Уторак	23 1815 Почео у Такову други устанак српског народа против Турака.
21 Среда	
22 Четвртак	27 1941 Основана Ослободилна фронта словеначког народа — Народни празник Словеније.
23 Петак	28 1947 Народна скупштина ФНРЈ усвојила је Закон о Петогодишњем плану.
24 Субота	
25 **Недеља**	
26 Понедељак	
27 Уторак	
28 Среда	
29 Четвртак	
30 Петак	

МАЈ

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Субота	1 Међународни празник рада.
2 **Недеља**	1 1945 Јединице Југословенске армије ослободиле Трст.
3 Понедељак	1 1851 Рођен Лаза К. Лазаревић, велики српски приповедач — умро 1890.
4 Уторак	1 1946 Почели радови на Омладинској пруги Брчко—Бановићи.
5 Среда	2 1945 Црвена армија заузела Берлин.
6 Четвртак	2 1944 Други конгрес УСАОЈ-а у Дрвару.
7 Петак	5 1818 Рођен Карл Маркс, оснивач научног социјализма, генијални вођа и учитељ светског пролетаријата.
8 Субота	6 1848 У Новом Саду почео је да излази „Вјесник“ орган „Главног српског народног одбора.“
9 **Недеља**	7 1945 Јединице Југословенске армије ослободиле Љубљану.
10 Понедељак	7 1585 На Вртијељци погинуо у борби са Турцима народни јунак Бајо Пивљанин .
11 Уторак	8 1945 Капитулација фашистичке Немачке.
12 Среда	8 1945 Југословенска армија ослободила Загреб.
13 Четвртак	
14 Петак	
15 Субота	
16 **Недеља**	9 1945 Црвена армија ослободила Праг.
17 Понедељак	9 1945 Празник победе над фашистичком Немачком — Дан победе.
18 Уторак	9 1946 Потписан уговор о пријатељству између ФНРЈ и Чехословачке Републике.
19 Среда	15 1943 Отпочела Пета непријатељска офанзива против народноослободилачке војске.
20 Четвртак	19 1878 Рођен Н. М. Шверник, претседник Президијума Врховног совјета СССР.
21 Петак	21 1349 У Скопљу објављен Душанов законик.
22 Субота	21 Дан југословенског ратног ваздухопловства.
23 **Недеља**	25 1892 Рођен Јосип Броз-Тито, маршал Југославије, у селу Кумровцу, у Хрватској.
24 Понедељак	25 1815 Погинуо Танаско Рајић, народни јунак из првог устанка српског народа.
25 Уторак	26 1944 Отпочела Седма непријатељска офанзива против Народноослободилачке војске.
26 Среда	29 1879 Рођен у Охриду Коста Абрашевић.
27 Четвртак	30 1876 Рођен у Постирама на Брачу Владимир Назор истакнути хрватски песник и претседник Народног сабора Хрватске.
28 Петак	31 1809 у Бољу на Чегру, погинуо Стеван Синђелић један од вођа српских устаника.
29 Субота	
30 **Недеља**	
31 Понедељак	

ЈУНИ

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Уторак	3 1904 Умро Јован Јовановић Змај, велики српски песник, у Сремској Каменици. Рођен 1833.
2 Среда	3 1862 Бомбардовање Београда од Турака.
3 Четвртак	
4 Петак	
5 Субота	
6 **Недеља**	10 1942 Велика фашистичка офанзива на Козари.
7 Понедељак	10 1807 Склопљен први савез обновљене Србије са Русијом потписом руско-српске конвенције.
8 Уторак	
9 Среда	
10 Четвртак	
11 Петак	
12 Субота	
13 **Недеља**	14 1915 Умро Јанко Веселиновић, приповедач.
14 Понедељак	15 1847 У Београду основана „Дружина младежи српске“ — прво ђачко друштво у Србији.
15 Уторак	18 1882 Рођен Георги Димитров.
16 Среда	18 1936 Умро Максим Горки. Рођен 1868.
17 Четвртак	18 1853 Умро Бранко Радичевић, у Бечу.
18 Петак	18 1876 Црна Гора и Србија објавиле рат Турцима.
19 Субота	
20 **Недеља**	20 1947 Усвојен Закон о Петогодишњем плану развитка народне привреде Народне Републике Србије.
21 Понедељак	22 1941 Хитлеровска Немачка отпочела мучки напад на СССР.
22 Уторак	22 191 Основан Први партизански одред у Хрватској.
23 Среда	23 1920 Одржан Вуковарски конгрес социјалистичке радничке партије (комуниста), на коме је основана Комунистичка партија Југославије.
24 Четвртак	24 1899 Иванданski атентат на краља Милана.
25 Петак	25 1941 Почетак народног устанка у Херцеговини.
26 Субота	
27 **Недеља**	27 1868 Рођен у Мостару Алекса Шантић.
28 Понедељак	28 1389 Почетак Косовске битке. Милош Обилић убио турског цара Мурата.
29 Уторак	28 1914 У Сарајеву Гаврило Принцип убио Франца Фердинанда.
30 Среда	29 1877 Рођен Петар Кочић, познати српски приповедач и борац за слободу.
	30 1807 Руска војска првипут прешла у Србију да се заједно са српским устаницима бори против Турака.

ЈУЛИ

КАЛЕНДАР	ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ
1 Четвртак	1 1807 Битка на Штубику против Турака у Првом устанку српског народа — прва заједничка српско-руска победа.
2 Петак	3 1941 Основан први партизански одред у Србији.
3 Субота	
4 **Недеља**	7 Дан народног устанка у Србији.
5 Понедељак	9 1941 Стрељани од усташа народни хероји Огњен Прица, Отокар Кершовани и Божидар Аџија, непомирљиви борци против фашизма, научни радници и истакнути интелектуалци напредног покрета Југославије.
6 Уторак	9 1946 Потписан уговор о пријатељству, узајамној помоћи и послератној сарадњи између Југославије и Албаније.
7 Среда	
8 Четвртак	
9 Петак	
10 Субота	
11 **Недеља**	13 Дан народног устанка у Црној Гори.
12 Понедељак	14 1789 Пад Бастиље, почетак Велике француске буржоаске револуције.
13 Среда	16 Дан тенкиста Југословенске армије.
14 Четвртак	17 1945 Отпочела конференција трију држава — СССР, САД и Велике Британије — у Потсдаму код Берлина.
15 Петак	
17 Субота	
18 **Недеља**	21 1878 Почетак буне против окупатора у Босни и Херцеговини. (Хаџи Лојина буна).
19 Понедељак	22 1944 Црвена армија ослободила пољски град Хелм — пољски народни празник.
20 Уторак	23 1914 Аустроугарска монархија упутила ултиматум Србији.
21 Среда	23 1943 Погинуо од издајничких четника српски књижевник Ђорђе Јовановић.
22 Четвртак	
23 Петак	
24 Субота	
25 **Недеља**	25 1804 Српски устаници из првог устанка побили турске дахије на Острву Ада-Кале на Дунаву.
26 Понедељак	26 1527 Умро Јован Ненад-Црни, вођа сељачког устанка Срба у Војводини.
27 Уторак	27 Дан народног устанка у Хрватској.
28 Среда	27 Дан народног устанка у Босни и Херцеговини.
29 Четвртак	27 1916 Умро Климент, састављач ћирилице, ученик Ћирила и Методија.
30 Петак	28 1914 Аустроугарска објавила рат Србији — почетак Првог светског рата.
31 Субота	28 1813 Погинуо хајдук Вељко Петровић, највећи српски јунак Првог устанка.

ФАБРИКА ЕЛЕКТРОПОРЦЕЛАНА

НОВИ САД

В. М. Мићанова ул. 17
Телефон број 30-48
Поштански фах бр. 110

Текући рачун 307.000 код
Народне банке фил. Нови Сад

производи
сваковрсни
електро-
порцелан

ЈУГОЕЛЕКТРО

предузеће за увоз и извоз електротехничког материјала

Адреса: Београд, Доситејева 6/II
Телефони: 27-074, 27-225 и 24-765
Адреса: Југоелектро, Београд — Пошт. фах бр. 195

УВОЗИ: електричне машине свих врста: електричне моторе, електричне генераторе, трансформаторе, електричне апарате, мерне инструменте, инсталациони материјал за високи и ниски напон, телефонске и телеграфске централе, сигналне апарате и прибор, радио пријемнике и отпремнике, телевизиске апарате, каблове и проводнике, изолаторе и изолациони материјал, електричне медицинске апарате, лабораториске инструменте и материјал, оптички материјал, теодолите, пирометре, микроскопе, инструменте за мерење отпора материјала, као и часовнике свих врста.

ГЛАВНА ДИРЕКЦИЈА

за прераду меса, воћа и поврћа НР Србије

Производи у свим фабрикама воћа и поврћа првокласне производе од воћа и поврћа — мармеладу, џем, компоте, слатка, заслађене сокове, конзерве од воћа и поврћа и сушено воће и поврће, од најбољих и најплеменитијих сората · воћа и поврћа са знатним процентом шећера и високом хранљивом вредношћу.

ГРАДСКО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА **Текстил и обућу**

ПОШТАНСКИ ФАХ 121

БЕОГРАД

НАБАВНИ ОТСЕК 23-849
ПРОДАЈНИ ОТСЕК 23-847
КНЕЗ МИХАЈЛОВА УЛИЦА 9

СНАБДЕВА ПОТРОШАЧЕ ГРАДА БЕОГРАДА: ТЕКСТИЛНИМ ТКАНИНАМА СВИХ ВРСТА; КОНФЕКЦИЈОМ МУШКОМ, ЖЕНСКОМ И ДЕЧИЈОМ; ТЕКСТИЛНОМ И КОЖНОМ ГАЛАНТЕРИЈОМ; ОБУЋОМ МУШКОМ, ЖЕНСКОМ И ДЕЧИЈОМ; ПАРФИМЕРИСКОМ РОБОМ, НИРНБЕРШКОМ РОБОМ И УЖАРСКИМ ПРОИЗВОДИМА

У својим продавницама:

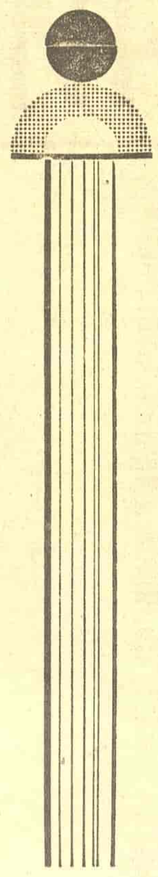

За рационирану робу

3 Маршала Тита 18
5 Маршала Тита Земун 24
6 Теразије 6
7 Булевар Црвене армије 317
8 Кнез Михајлова 33
9 Чика Љубина 7
12 Војводе Степе 5
13 Раковица
14 Стаљинградска 11
15 Булевар Црвене армије 18
17 Булевар Црвене армије
18 Маршала Тита 41-а
19 Вишњичка 40
20 Кнез Михајлова 28
21 Балканска 40
23 Маршала Толбухина 25
24 Војводе Мишића 3
26 Нушићева 6
27 Војводе Глигора 46

За слободну продају

2 Маршала Тита 18
4 Маршала Толбухина 5
5 Маршала Тита, Земун 24
10 Маршала Тита 35
11 Булевар Црвене армије 258
16 Булевар Црвене армије 80
22 Кнез Михајлова 14—16
25 Максима Горког 18-а

ТВОРНИЦА
ШЕШИРА И ТУЉАКА
„2 ОКТОБАР“
ЗРЕЊАНИН

ПРОИЗВОДИ:

Шешире и туљке од вуне и зечије длаке. Фесове филцане и штрикане. Женске ручне ташне од филца.

Градско грађевинско предузеће

НОВИ САД

Изводи радове високо и ниско градње

Располаже сопственим радионицама:

Водоинсталатерском и браварском, столарском, механичарском, молерско-фарбарском и ковачком.

Радионицом за израду штукатур-трске

ТЕЛЕФОНИ ДИРЕКЦИЈЕ: 26-93 и 34-85

Творница тешких алатних машина

„Иво-Лола Рибар"

У ЖЕЛЕЗНИКУ

Отпочела је са радом 1 јануара 1948 године и производиће:

ТЕШКЕ АЛАТНЕ МАШИНЕ

Машине за обраду лима

Пресе механичке и хидрауличне

Ваљаоничне уређаје

Специјалне машине за све гране индустрије

Зупчанике свих врста

Одливке од лива у тежини до 5о тона

ВРШИ МЕХАНИЧКУ ОБРАДУ ТЕШКИХ ДЕЛОВА КОВАНИХ И ЛИВЕНИХ!

Телефон управе творнице 55-198, Централа: 55-197, 55-186, 55-187

Чек. рачун: Држ. инвестициона банка бр. 39226|2|2-4 — Пошт. фах бр. 747

Уредништво и администрација Влајковићева 8, тел. 23-003 и 20-443. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник Славко Јанковић. Чек. рач. 1-476131. Пошт. фах 53.

Универс. библиотека „Светозар Марковић"